

A XIII. kongresszus küldötteinek készült előzetes jelentés

(Folytatás az 1. oldalról)

E fejezet befejező része a társadalmi szervezetekkel és mozgalmakkal foglalkozik, imerteti többek között a szakszervezetek, a KISZ, a Hazafias Népfőnt, az Országos Békatanács, a Nótanács, az MSZBT és a szövetségi mozgalom tevékenységének fő jellemzőit és eredményeit. A munkaszervezetekről szólva közli, hogy a mostani kongresszus és feladatokról a dolgozók nagy többsége tett felajánlást; a 132 ezer szocialista és munkabrigádában több mint 1,6 millió munkás, mezőgazdasági dolgozó és értelmiségi tevékenykedik, az újtó- és felújító munkákban pedig évente átlagosan 215 ezer dolgozó vesz részt.

A IV. fejezet a Népképviselet, közigazgatás, fegyveres erők és testületek, törvényesség címet viseli. Közli, hogy az 1980. évi választások alkalmával a lakosság 59 270 helyi tanácsot és 352 országgyűlési képviselőt választott meg.

A jelentés méltatja az Országgyűlés, az Elnöki Tanács, a Minisztertanács, a tanácsok és a népi ellenőrzés sokrétű és eredményes tevékenységét, majd megállapítja, hogy hazánk védelmi képessége a követelményeknek megfelelően fejlődött, országunkban a közrend és a közbiztonság szilárd.

A gazdasági építők munkáról tájékoztató V. fejezet rámutat, hogy a népgazdaság a XII. kongresszus határozataiban megjelölt gazdaságpolitikai irányvonalnak megfelelően fejlődött. A fő célok — a feltételezett nehezebb világgazdasági feltételek mellett is — a tervezetthez közelálló mértékben megvalósultak. A nemzeti jövedelem az utóbbi négy évben együttesen 8,4 százalékkal nőtt, belföldi felhasználása pedig valamivel több mint 3 százalékkal csökkent, s megszűnt a nemzeti jövedelem termelése és a belföldi felhasználás között korábban kialakult jelentős egyensúlyhiány. Az ország eladósodása megállt, az adóssághalmány valamelyest csökkent.

A szocialista szervek beruházásainak volumene 1984-ben 19 százalékkal kisebb volt az 1980. évinél. A fejlesztési forrásokat — főként az utóbbi két évben — nagyobb részt a folyamatban levő beruházások befejezésére fordították. A gazdálkodás hatékonysága nőtt ugyan, de a leghatékonyabb és leghatékonyabb kevesebb. Az utóbbi négy évben a kiviteli árak 15 százalékos növekedése a behozatali árak 25 százalékos emelkedését csak részben ellensúlyozta, így a külkereskedelmi cserearányok 7,5 százalékkal romlottak. A népgazdaság energia- és anyagellátása alapvetően kiegyensúlyozott volt.

Az ipari termelés 1980 óta — a kisservezetek termelésével együtt — évi átlagban mintegy 2,5 százalékkal nőtt. A termelés 91,7 százalékát az állami, 5,6 százalékát a szövetkezeti ipar, 1,4 százalékát a magánipar, 1,3 százalékát a különféle újabban alakult kisservezetek adják. Az iparon kívüli népgazdasági ágakban (elsősorban a mezőgazdaságban) végzett ipari tevékenység meghaladta az összes ipari termelés egytizedét.

A VI. ötéves terv első négy évében a mezőgazdasági termelés számottevően emelkedett, 12,4 százalékkal haladta meg az 1976–1980. évek átlagát. A mezőgazdasági termékek 65 százalékát nagyzemekben, 35 százalékát háztáji és kisipari gazdaságokban állították elő. A mezőgazdasági és az élelmiszeripari termékek exportja 36 százalékkal nőtt.

Szélesítették külgazdasági kapcsolatainkat. Külkereskedelmi forgalmunk nagyobb hányadát, 63 százalékát a szocialista országokkal, ennek több mint felét a Szovjetunióval bonyolítottuk le. Kapcsolatainkban meghatározó szerepet játszanak a KGST tagországai. A fejlett tőkés országokra jut külkereskedelmi forgalmunk egyharmada, a fejlődő országokra 11–12 százalék.

Az Elestiszínvonal, szociálpolitika című VI. fejezet megállapítja: a teljes foglalkoztatottság — amely a létbiztonság alapfeltétele — változatlanul érvényesül. A lakosság összes jövedelme (a munkajövedelmek, valamint nyugdíjak, társadalmi

juttatások együtt) az elmúlt négy évben mintegy 37 százalékkal nőtt. A fogyasztói árak 30 százalékkal emelkedtek, így a lakosság egy főre jutó reáljévedelme átlagosan négy év alatt 5,8 százalékkal nőtt. A társadalom egyes csoportjainak reáljévedelme csökkent.

Az alapvető társadalmi rétegek jövedelemszintje közelített egymáshoz, a munkásosztály és a parasztság egy főre jutó átlagos jövedelme — az 1982. évi felmérés szerint — lényegében azonos.

A nyugdíjak, társadalmi juttatások összességükben a munkajövedelmeknél gyorsabban növekedtek, arányuk a lakosság jövedelmében 1984-ben 33–34 százalék volt. A nyugdíjasok és járadékosok száma 1985 elején megközelítette a 2,3 millió főt, a részükre kifizetett összeg havi átlaga az 1980. évi 2267 forintól 1984-ben 3110 forintra nőtt. A legalacsonyabb (2000 forint alatti) nyugdíjak reálértéke — az évi automatikus nyugdíjemelések és az áremelésekhez kapcsolódó intézkedések hatására — emelkedett, az átlagos és annál magasabb nyugdíjaké viszont csökkent. A nyugdíj a nyugdíjasok összes jövedelmének háromnegyede.

A természetbeni társadalmi juttatások szerepe a lakosság jövedelmében valamelyest nőtt. Egyharmad részük az egészségügyi és szociális ellátást, 40 százalékuk az oktatást, a többi a kulturális, a sport- és az üdülési célokat szolgálta.

A lakosság egy főre jutó fogyasztása az utóbbi négy évben megközelítően 6 százalékkal növekedett (a hatodik ötéves terv a fogyasztás 7–9 százalékos emelkedésével számolt). A lakossági vásárlóerő és a fogyasztói árualapok egyensúlyát, az ellátás színvonalát a nehezebb külgazdasági feltételek ellenére alapvetően sikeresen megőrizni, de a növekvő fogyasztói igények és a differenciálódó kereslet kielégítése csak részben valósult meg.

Az utóbbi négy évben a XII. kongresszus határozataiban és az ötéves népgazdasági tervben elfogadott célokkal összhangban 297 ezer lakás épült. Az egészségügyi és szociális ellátás fő mutatói javultak.

A jelentés VII. fejezetében a tudomány, az oktatás, a közművelődés, a művészetek fontos és érdekes adatai olvashatók. Hazánkban 1983-ban a tudományos kutatóhelyeken 78 000 fő dolgozott. A társadalom 1983-ban a kutatásra és fejlesztésre 23,5 milliárd forintot fordított. Az állami oktatási intézményekben — az az óvodákat is beleértve — 1984-ben összesen 2,4 millióan tanultak. Az országban jelenleg 10 010 közművelődési könyvtár működik. A művelődési otthonok száma 1983-ban 2524 volt. Az egyesületekben 294 ezer igazolt sportoló versenyez. A Magyarországon kiadott könyvek száma öt év alatt 8241-ről 9128-ra, példányszámuk 94,7 millióról 103 millióra, a könyvkereskedelmi forgalma pedig 2,8 milliárdról 4 milliárd forintra nőtt. Fejlődésről számolnak be a film, a színház, az opera, a hangverseny, a képzőművészet, a televízió, a rádió és a sajtó adatai is.

A dokumentum VIII. fejezete — Külpolitika, nemzetközi kapcsolatok címmel — ismerteti az a Varsói Szerződés tagállamainak 1980 óta lezajlott fontosabb tanácskozásairól, valamint a KGST-egységműködés fejlődéséről.

A fejezet ezután kétoldalú államközi kapcsolataink alakulásáról tájékoztatva egyebek között szól arról, hogy 1980 óta azoknak az országoknak száma, amelyekkel hazánk diplomáciai kapcsolatot tart fenn, 126-ról 130-ra emelkedett. Országunk közel ezer kormányzati és nem kormányzati nemzetközi szervezet munkájában vesz részt.

Hazánk 1984-ben 74 országgal működött együtt kormányközi kulturális és tudományos egyezmény, munkaterv vagy más megállapodás alapján. A dokumentum befejezésül felsorolja azt az 1980 óta lezajlott csaknem 30 legjelentősebb nemzetközi konferenciát, amelyen a magyar társadalmi szervezetek és mozgalmak is részt vettek.

Az előzetes jelentés szövegét a Népszabadság március 23-i, szombati száma teljes terjedelmében közli. (MTI)

Érkeznek a külföldi delegációk az MSZMP XIII. kongresszusára

A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának meghívására több testvérpárt küldöttsége már megérkezett Budapestre, az MSZMP XIII. kongresszusára.

A Kambodzsai Népi Forradalmi Párt küldöttségét Chea Sim, a KNFP KB Politikai Bizottságának tagja, a Kambodzsai Népköztársaság nemzetgyűlésének elnöke, a Kambodzsai Országgyűlési és Védelmi Hazafias Egységfront Országos Tanácsának elnöke vezeti. A delegáció tagjai: Say Chhun, a KNFP KB póttagja, a Kompong Speu megyei pártbizottság első titkára és Chim Nguon. Kambodzsai magyarországi nagykövete.

pesti légikikötőben Pozsgay Imre, a Központi Bizottság tagja, a Hazafias Népfőnt Országos Tanácsának első titkára, Kótai Géza, az MSZMP KB külügyi osztályának helyettes vezetője és Karsai Lajos, hazánk kambodzsai nagykövete fogadta.

A Laoszi Népi Forradalmi Párt küldöttségét Phoumi Vongvichit, az LNFP KB Politikai Bizottságának tagja, a minisztertanács elnökhelyettese vezeti. A delegáció tagjai Soulivong Phrasithideth, az LNFP külügyi bizottságának elnökhelyettese, külügyminiszter-helyettes és dr. Khamphay Rasmay, a Laoszi Népi Demokratikus Köztársaság minisztertanácsa titkársága kulturális és szociális osztályának vezetője.

A küldöttséget a Ferihegyi repülőtéren Ernő Antal, az MSZMP KB tagja, a XXI. kerületi pártbizottság első titkára és Rosta László, hazánk laoszi nagykövete fogadta.

Az Etiópi Dolgozók Pártja küldöttségét Teszfaje Dinka, az EDP Politikai Bizottságának póttagja, pénzügyminiszter vezeti. A delegáció tagja Girma Tesome, a Központi Bizottság külügyi osztályának szekcióvezetője.

A küldöttséget a budapesti repülőtéren Oláh István vezérvezet, a Központi Bizottság tagja, honvédelmi miniszter és Györke József, a KB külügyi osztályának helyettes vezetője fogadta. (MTI)

Megalakult az Országos Választási Elnökség

A Hazafias Népfőnt Országos Tanácsa a választójogi törvény alapján megbízta dr. Borics Gyulát, az igazságügyi Minisztérium államtitkárát, Budai László esztergályost, dr. Budzsákia Mátyást, az MSZMP Központi Bizottsága közigazgatási és adminisztratív osztályának helyettes vezetőjét, Fekete Károlyt minőségellenőrt, dr. István Lajost, a Hazafias Népfőnt Vas megyei Bizottságának elnökét, Jászó Mihályt, az MSZMP Budapesti Bizottságának titkárát, dr. Köpf Lászlónt, a KISZ Központi Bizottságának titkárát, dr. Papp Lajos államtitkárát, a Minisztertanács Tanács Hivatalának elnökét, Szécsényi Matét, a bácsalmási Petőfi Mgtst elnökét, Sölym Ferencet, a Szakszervezetek Országos Tanácsának titkárát, hogy legyenek az Országos Választási Elnökség tagjai. A megbízást a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa megerősítette. Az Országos Választási Elnökség tagjai Losonczy Pál, az Elnöki Tanács elnöke előtt pénteken az Országgyűlésben letették az esküt.

Az Országos Választási Elnökség megtartotta alakuló ülését és tagjai sorából elnöknek dr. Papp Lajos államtitkárát, a Minisztertanács Tanács Hivatalának elnökét, elnökhelyettesnek dr. Köpf Lászlónt, a KISZ Központi Bizottságának titkárát, titkárnak dr. Molnár Bélát, a Hazafias Népfőnt Országos Tanácsának titkárát választotta meg.

A Hazafias Népfőnt illetékes bizottságainak megbízása alapján a fővárosi, a megyei, a városi, a fővárosi kerületi és a községi választási elnökségek tagjait is a tisztviselőkben az illetékes tanácsok végrehajtó bizottságai megerősítették. Ezt követően a választási elnökségek

tagjai az illetékes tanácsok elnökei előtt letették az esküt.

A választási elnökségek feladata, hogy működési területükön ellenőrizzék a választás törvényességét, szükség esetén intézkedjenek a törvényes rend helyreállítására, közreműködjenek a választások megszervezésében. Az Országos Választási Elnökség dönt a képviselőjelöltek elfogadásáról és nyilvánosságra hozza döntését. Elbírálja az országgyűlési választókerületi székelyen működő helyi választási elnökségeknek a képviselőválasztás során végzett tevékenységével kapcsolatos esetleges kifogást.

Közveteszi a választás országos eredményét, és szükséges esetben pótválasztást tűz ki az országgyűlési választókerületben. Beszámol az Országgyűlésnek a választás országos lefolyásáról. (MTI)

Letették az esküt a választási elnökségek megyénkben

A Hajdú-Bihar megyei Tanács Végrehajtó Bizottsága megerősítette a megyei választási elnökség tagjait. Az elnökség tagjai: Kocsné Török Erzsébet, a KISZ megyei bizottságának első titkára, Bartha János, a Hazafias Népfőnt megyei bizottságának elnökhelyettese és Dankaházi János, a Szakszervezetek Megyei Tanácsának titkára. A választási elnökség titkára dr. Kozma Tibor, a Megyei Bizottság elnöke lett, a választási elnökség elnöke pedig Toth Imre, az MSZMP megyei Bizottságának titkára.

Március 22-én Hajdú-Bihar megyében minden településen letették az esküt a választási elnökségek.

Ma már kor ismereteink, s lát kapcsolatban ilyen erős Csupán arról vegre szorított alapító vállalkozást" az indulás tőkével, a részt követel — egyébként — kodással elnyereségéből. viszony persze szonyok között — anya és leány — De végül szelgés fona — Mit várt a változást? orulnek? — Korinai első erős megvankettóten nyereségünk. velyelött 11,8 31,5 millió, táoilizálódás jnég mindig 50-55 millióra szeg ahhoz, k az alaphányjünk tenni fzettségünkne nem eléggé lésállományú milliók termealább évi 700 szűkség. — Nem t jleik. — Mégsem helyzet. Néha meg a leány natkozó rend lentős kedve a működés e szokások, vagyonaadóna kull fizetni, pedig áttemlatilag két jük. Mindez munkra, hog val megno ával mel talár jük a kritiku

Vállalati tanácsok alakultak

Hajdúszoboszlói Állami Gazdaság

Március 22-én búcsúzott régi posztjától, a maga mögött csak eredményeket hátrahagyó igazgató, dr. Kiss Imre. Nyugdíjba vonul három évtizedes gazdasággyarapító munkája után, s helyette új igazgatót kellett megválasztani. Volt tehát dönténelvölója a tanács tagjainak a házigazda az elnök szerepében mindenekelött vendégeit üdvözölte, a többiek között Pántya Györgyöt, a hajdúszoboszlói városi pártbizottság első titkárát.

is ellenszavazat nélkül iktatták új tisztségbe. Ezek után Pusztafi Ferenc (szakszervezeti titkár) a megválasztandó új igazgató személyére tett mértékadó javaslatot. Csak dr. Agócs József pályázatát tartották érdemesnek, komolyan megalkapozottnak. A többi (közük egy magánkereskedő) tartalmilag közhelyes, kül-

alakjában is bírálható volt. Dr. Agócs József mind a huszonegy szavazatot megkapta. Eddig az állami gazdaság terelésirányító igazgatóhelyetteseként dolgozott Hajdúszoboszlón. A mezőgazdasági tudományok doktora.

Pántya György elismerő szavak kíséretében búcsúzott dr. Kiss Imrétől, akinek igazgatói mandátuma immár április 15-i hatállyal rövidesen lejár. Sz. Cs.

Debreceni Állami Gazdaság

A 24 tagú tanács előbb a szervezeti és működési szabályzatot fogta vállaltára, meghozta alaposan. Meghánytak-vetették, hogy s mint értelmezhető „az egyéb más ok”, ami szükségessé teheti a tanács rendkívüli összehívását. Meghatározták annak az összegnek a nagyságát, a jelentősebb fejlesztések rovatában, aminek sorát felelt már e kollektíva dönthet. Volt, aki nyelvhelyességi „problémán” tűnődött — egyébként teljes joggal. Szóval bőven hullottak a kérdőjelek a szabályzatvezet margojára, hogy módosítva tökéletesebbé váljék. Mindenki érezte, hallhatta, hogy demokratikusan gondolkodó, okos gyűléseket kezébe van letéve a döntés joga. Hozzáértésről tanuszkodott minden felszólalás. Vita előzte meg a vállalati tanács elnöke megválasztását is. A szavazás formájáról ütköztek a vélemények, nyit legyen-e vagy titkos? Az elnököt, Szűcs Bertalan és helyettesét, Varga Lajost végül

Március 22-én megalakult a vállalati tanács a Debreceni Állami Gazdaságban. Az alakuló ülésen megjelent dr. Postás Sándor, a városi pártbizottság első titkára és Szendi Sándor, az SZMT vezető titkára. Az alakuló ülésen bejelentették, hogy a MEM határozata értelmében vállalati tanács alakult a Debreceni Állami Gazdaságban. A tanács tizenöt tagját a különböző területi egységek választják, tízen a gazdaság vezetői közül lesznek a tanács tagjai. Négyen az igazgató delegáltjaként vesznek részt a munkájában.

Ezt követően a vállalati tanács elnöke javaslatot tett, hogy a Debreceni Állami Gazdaság igazgatói funkciójában továbbra is erősítsék meg dr. Nyerges Jánost. A vállalati tanács tagjai elmondták véleményüket az igazgatóról, majd dr. Postás Sándor, a városi pártbizottság első titkára is értékelte dr. Nyerges Jánosnak a városi párt-végrehajtóbizottságban végzett munkáját. Pepó József, a Mezőgazdasági és Élelmiszerügyi Minisztérium osztályvezetője méltatta az igazgató korábbi tevékenységét, és az alapító szerv nevében is a megerősítés mellett érvelt. Ezt követően a vállalati tanács hu-sonkilenc tagja egyhangúlag megerősítette dr. Nyerges Jánost funkciójában.

Az előkészítő bizottság a dolgozókkal és képviselőikkel történt elbeszélgetés alapján a vállalati tanács elnökéül Benei Istvánt, a gazdaság tamásipusztái kerületének vezetőjét javasolta. Elnökhelyettesnek Torkos Jánost, a vállalat dolgozóit javasolták. A vállalati tanács nyit szavazással egyhangúlag elfogadta a jelölését, Varga Lajost végül

Ezt követően a vállalati tanács úgy döntött, hogy a Debreceni Állami Gazdaság továbbra is tagja marad az állami gazdaságok együttműködési szervezetének.

Új k

LEÁNYVÁLLALATI ELZETT MŰVELŐSÉGI BEREITTYŐ

A hír: 1985. március 23. Től leányvállalati ELZETT Művelősségi BEREITTYŐ falu gyára.

A kérdés: mihez Berettyóújfalunál város peregyárban, ahol tanában kezdik eredményes gazdálkodást? A környékdaságából szervező részében első munkásság egy termelt veszte épületekbe tegepeken. Mígne hozta a csodát forint nyereség.

Aki a kérdést Mállyi Jenő, a gja.

Korai átszervezés

— A nyolcvanén egyszer má az önállóság k illetékesek úgy nem elég éret gyár. „Majd vis — mondták ak szik, ennek m jeje.

— Úgy mon csupán külső figyelné az eset — Ez azért van igazság van b ELZETT Műve falu gyár vez deményezték e változást. Pó

úgy is, hogy a térium javas lunk leányváll piaci verseny e mélik ettől... (Egy kis k

Az 1977-ben gazdasági kisle a leányvállalat mélyknt, műk lalat, amely a tal igyakran r rosz toke- és kapcsolatban helyzetben leányvállalatna leányvállalat- lalat. Az ís láncolat, a r sizer révén, eszköz a finán eszik hatalmának hez.

Ma már kor ismereteink, s lát kapcsolatban ilyen erős Csupán arról vegre szorított alapító vállalkozást" az indulás tőkével, a részt követel — egyébként — kodással elnyereségéből. viszony persze szonyok között — anya és leány — De végül szelgés fona — Mit várt a változást? orulnek? — Korinai első erős megvankettóten nyereségünk. velyelött 11,8 31,5 millió, táoilizálódás jnég mindig 50-55 millióra szeg ahhoz, k az alaphányjünk tenni fzettségünkne nem eléggé lésállományú milliók termealább évi 700 szűkség. — Nem t jleik. — Mégsem helyzet. Néha meg a leány natkozó rend lentős kedve a működés e szokások, vagyonaadóna kull fizetni, pedig áttemlatilag két jük. Mindez munkra, hog val megno ával mel talár jük a kritiku

Új korszak nyitánya?

LEÁNYVÁLLALATTÁ ALAKUL AZ ELZETT BERETTYÓÚJFALUI GYÁRA

A hír: 1985. július elsején leányvállalattá alakul az ELZETT Művek berettyóújfalui gyára.

A kérdés: mit szólnak ehhez Berettyóújfaluban, a fiatal város peremén épített gyárban, ahol még csak mostanában kezdik megszokni az eredményes gazdálkodás érzését? A környék mezőgazdaságából szerveződött, döntően részben első generációs munkásság egy évtizeden át termelt veszteséget az új épületekbe telepített régi gépekkel. Míg nem 1982 meghozta a csodát — 13,7 millió forint nyereség képében.

Aki a kérdésre válaszol: Malyi Jenő, a gyár igazgatója.

Korai átszervezés?

— A nyolcvanas évek elején egyszer már felvetődött az önállóság kérdése, de az illetékesek úgy látták, hogy nem éles érejt meg erre a gyár. „Majd visszatérünk rá” — mondták akkor. Úgy látják, ennek most jött el az ideje.

— Úgy mondja, mintha csupán külső szemlélőként figyelne az eseményeket.

— Ez azért túlzás, de némi igazság van benne: sem az ELZETT Művek, sem az újfalui gyár vezetői nem kezdeményezték ezt a szervezeti változást. Fogalmi szinten úgy is, hogy az Ipari Minisztérium javaslatára alakult leányvállalattá. Talán a piaci verseny erősödését remélik ettől...

(Egy kis szöveggyűjtés. Az 1977-ben megjelent Közgazdasági kiskönyv szerinti a leányvállalat: „jogi személyként működő tőke vállalat, amely az anyavállalattal (gyakran bankkal) szoros tőke- és egyéb üzleti kapcsolatban áll, tőle függő helyzetben van. ...” A leányvállalatnak is lehet leányvállalata — „unokavállalat”. Az így kialakuló láncolat, a részesedési rendszer révén, a leányvállalat eszköze a finanszírozás gazdasági hatalmának kiterjesztéséhez.

Ma már korszerűbbek az ismereteink, s a leányvállalat képes nem használni ilyen erős kifejezéseket. Csúsznivaló van szó (a leányvállalat szorított), hogy az „önálló vállalat ellátja „leányvált” az induláshoz szükséges tőkével, aminek fejében részt követel a leányvállalat — egyébként önálló gazdálkodással előteremtett — nyereségéből. A függőségi viszony persze szocialista viszonyok között is érvényes „anya és leánya” között.)

De végül fel ismét a beszélgetés fonálát.

— Mit várnak Újfaluban a változástól? Egyáltalán: örülnék?

— Korainak tartjuk, nem éles érejt még a gyár. Nyolcvanötödik volt először nyereségünk, 13,7 millió. Tavalyelőtt 11,8, tavaly pedig 31,5 millió, talán már a stabilizálódás jeleit. De ez még mindig kevés, legalább 50-55 millióra lenne szükség ahhoz, hogy elkerüljük az alaphiányt, eleget tudjunk tenni fizetési kötelezettségeinknek. Rádásul nem eléggé stabil a rendelkezésünkre álló 630-640 millió termelés helyett legalább évi 700 millióra lenne szükség.

— Nem túl kedvező előjel.

— Mégsem reménytelen a helyzet. Néhány napja jelent meg a leányvállalatokra vonatkozó rendelet, amely jelentős kedvezményeket ígér a működés első két évére. A szokásos, háromszázalékos vagyonadónak csak a felet kell fizetni, a tartozásainkat pedig átutemezzük — gyakorlatilag két évvel elhalasztjuk. Mindez azt jelenti számunkra, hogy 15-16 millióval megnövekedett a nyereségünk, amivel talán megközelíthetjük a kritikus szintet.

— És a rendelkezésünkre álló? Ha jól értem, túl sok a szabad kapacitás.

— Szükségünk lenne még nyolcvanmilliónyi megrendelésre az éves termelésünkhöz. A fémtömegkivétel kategóriájában ehhez egyetlen jó termék elegendő lenne.

Veszteséges termékek

— Ha már a termékeknel tartunk: az ELZETT újfalui gyára mindig híres volt ráfizetéses gyártmányairól. Elbirja ezt a terhet a leányvállalat?

— Ez bonyolult kérdés, de próbáljuk egyszerűsíteni. Először is: a tömeggyártásban nagyon sok speciális, drága gépet és szerszámot használunk, amiből rögtön következnek, hogy a termék-váltáshoz kevés a jó számú, rengeteg pénz is kell. Az ide, 640 millió termelésből 260 milliót tesz ki az ELZETT gerincprofiljához (zár, lakat, veret stb.) tartozó termékcsoport, a többi a gyár hagyományos termékei odjék, a szerszámoszlada, a benzineskanna, a tűzoltókészülék és az ipari szövet.

— A „gerincprofilban” júliustól versenyre kell számítani.

— Mégpedig olyanra, amelyben nem mi vagyunk az esélyesek. Az ELZETT gyárai eléggé összefonódtak rengeteg a belső kooperáció. Akadnak olyan termékek, amelyeket a kölcsönös alkatrészszállítások után csekély különbségekkel, mondhatni, azonos használati értékekkel több gyárban is készítenek.

— Ha pedig a belső kooperáció külsővé válik, az érdekek összeütközhetnek. Talán még a visszaélés (pardon: a kooperációs szállítások akadozását) se zárhatjuk ki.

Bizonytalanságban

Júliustól leányvállalattá alakult a berettyóújfalui gyár, az érdekeltek már az átalakulás körülményeit előkészítik munkálkodnak. A fenti beszélgetésből kitűnik, hogy a legalaposabb szervezés sem menti meg a gyárat a bizonytalanságtól: sikerül-e megtermelni a minimális nyereséget, nem viszi-e el a piacot a konkurrencia, lesz-e elegendő megrendelés?

Ha minden jól alakul, néhány hónap, egy év múlva

Próbálkozunk, vannak elképzeléseink, csak pénzünk nincs hozzá. De valamit ki kell találni addig, amíg a kedvezményeket élvezhetjük. Ha ebben sikerül eredményt elérni, nem mondom, hogy korai volt az átszervezés.

— Nem bocsátkozom feltételezésbe. Az viszont kétségtelen, hogy a gazdaságban senki se törekszik arra, hogy a másik járjon jól.

— Mi a helyzet a másik 300 millióval, az úgynevezett hagyományos termékekkel?

— Tavaly a fémszövet hozott 5-6 százalékos nyereséget, a benzineskanna éppen csak ráfizetéses nem volt, a szerszámoszlada veszteséges volt 15 millióra rúgott. Mindezt összeadva ennél a három termékkel „nulla nyereséget” könyvelhettünk el.

— Ne haragudjon a megjegyzésért, de ma már nem illik gazdaságtalan termékeket gyártani.

— Ez igaz, csak hogy a töltés export még ennél is fontosabb érv a népgazdaságban. A szerszámoszlada meg a benzineskanna 95 százaléka tőkés piacra megy. Talán most sikerül valamelyest jobb árat elérni, de meg kell gondolni abból se fogunk.

— És a tűzoltókészülék?

— Arra nem panaszkodhatunk, 3-9 százalékos nyereséget hoz. A baj csak az, hogy 230 millió termelésre van kapacitásunk, a megrendelés meg összesen 199 millió. Amíg nincs beruházás az országban, nincsenek új épületek, addig nincs szükség tűzoltókészülékekre se, csak épp a régiókat kell időnként cserélni.

elmondhatjuk: íme a gazdasági verseny kikényszerítésével sikerült erősíteni a gazdaság egy szektorában a piac szerepét. (Ami az egyik alapvető célja a gazdaságirányítási rendszer továbbfejlesztésének.)

De mit mondjunk akkor, ha mindez nem sikerül? Reménykedjünk, hogy a leányvállalat dolgozó magukat is, másokat is megkímélnek a kínos magyarizálás kényeszerétől.

Görömbölyi László

Kommunista fegyelem, felelősségteljes munka

Mint mindig, ezúttal is a pártkongresszust széles körű eszmecsere, vita, politikai értékelő, elemző munka előzte meg. Ebben a szó igaz értelmében részt vesz a több mint nyolcszázhetvenezer kommunista. Kezdetétől ez az aktív politikai élet a múlt évi beszámoló taggyűlésekkel, ahol minden alapszervezetben számvetést készítettek a végzett munkáról, értékelték az eredményeket, és szözltek a hibákról, gyengeségekről is, s nem utolsósorban a teendőkről. Folytatódott az eszmecsere és elemzés a kongresszusi irányelvek vitájával, amely felszínre hozta a párttagok véleményét a Központi Bizottság által követett politikáról, álláspontokat ütköztetett, politikai állásfoglalásra készítette. Az irányelvek a maguk tömörségével és átfogó jellegével jól szolgálták a gondolatébresztő, vitára készítő politikai aktivitást keltő törekvéseket.

A kongresszusra való felkészülés eleven politikai légkörrel, az irányelvek vitáiból egy gondolatörv kiemelése válik ki, amely a pártfegyelmel, pártfegyessel, a kommunista helytállással, a párt normáival való viszonyt fejezheti ki. Mondhatnánk, e témakör elemei szinte mindenütt valamilyen formában felszínre kerültek. A párttagok túlnyomó többsége a párt normáit védelve, az eszmélet, politikai cselekvési egység alapján állva, híve a rendnek, fegyelmnek, s annak adott hangot, hogy pártunk egységét, fegyelmét óvnunk kell, s nem tűrhetjük sorainkban a rendtelenséget, az erkölcsi lazaságot, felelőtleniséget. A nehezebb idők egyúttal a nagyobb próbatétel időszakai, ez pedig nagyobb helytállást igényel a párttagoktól, hisz az ország vezető ereje a párt, amely nem szégyelljen, hanem az eleven, gondolkodó, cselekvő emberek, a kommunista közösségek. Az a bizakodás, hogy a következő öt évtized jobb körülményeket hozzon számunkra, csak akkor válhat valósággá, ha a kommunista egységben, rendben, felelősen dolgoznak, s mindent megtesznek azért, hogy még szorosabba fűzzék kapcsolataikat a pártönkivűleikkel.

A fegyelem, a rend iránti igény nem csupán óhaj, s e követelmény nem általában, hanem mindig és mindenütt a maga valóságában jelenik meg. Az adott kommunista közösségek sok múlik, hogy milyen légtérrel övezik-e azokat, akik példásan helytállnak, fegyelmekkel és odaadón dolgoznak, vagy éppen azok válhatnak hangadóká, akik cinikusak, haszonfoglalók, ügyeskedők, dologfoglalók, demagógok. Ahol az előbbi felleg dominál, ott a párttagok és a pártönkivűleik is ehhez igazodnak, s nem nézik el a fegyelmelenségeket, sőt azok intő döntéseit láttán megteszik a szükséges óvintézkedéseket. Az ilyen kommunista kollektívákban honosodtak meg a figyelmeztető beszélgetések. Ez sok helyen alkalmaztak olyan esetekben, amikor azt látják, hogy egy párttag magatartása, sorsa rossz irányba fordul. A figyelmeztető beszélgetés, ha idejében történik, legtöbbször visszatartó erő, megakadályozza a sokszor súlyos következményekkel járó hibák, vétségek, esetleg bűnök elkövetését. Az ilyen beszélgetésre természetesen alaposan felkészülnek, kifejezést juttatják a segítő szándékot, a párt és az egyén közös érdekének beláttatását, józan érvekkel próbálnak hatni, az egyén politikai, erkölcsi itélőképességére. Akadnak azonban olyanok is, akiknél a figyel-

meztető beszélgetés hatástalan, mert vagy nem idejében és megfelelően történt, vagy az egyén nem képes úrrá lenni a kibontakozó hibán, tevédsen, nem rendelkezik kellő önkritikával, belátással. Ilyenkor szükség szerűen bekövetkezik az, amitől óvtak: megsérti a pártfegyelmet, vétségeket követ el, munkájában és magánéletében helytelen magatartást tanúsít. Ebben a helyzetben a figyelmeztető beszélgetés már kevés, elkerülhetetlen a pártfegyelmi eljárás.

Tapasztaljuk néha, hogy az említett esetekben fegyelmi eljárás helyett elegendőnek velük egy beszélgetéssel lezárni az illető ügyet. Az elmulasztott előzetes figyelmeztetés nem pótolható, illetve akiről leperg a figyelmeztető intelem, az minden körülmény merlegelésével, érdekekre és beosztásra való tekintet nélkül büntetést érdemel. Természetesen a pártfegyelmi eljárás és a pártbüntetést kommunista módon fogjuk fel, vagyis a nevelés, az egyén és környezete formálásának egyik eszközt látjuk benne. Mint ahogyan hiba, ha elvtársunkat nem figyelmeztetjük időben és nem igyekeztünk visszatartani a fegyvelmestől magatartástól vagy cselekmény elkövetésétől, éppen úgy hiba, ha a fegyvelmestől büntetlen marad.

A példák sora mutatja, hogy politikai, anyagi károk, egyéni sorsok elcsúszása, esetleg tragédiába torkollása elkerülhető lett volna, ha az illető elvtárs szeretettel és kommunista keménységgel időben figyelmeztetik, vagy még a kezdetnél a kisebb hiba elkövetésekor igazságosan megbüntetik. Némelykor talákozunk azzal a felfogással, hogy humánusra hivatkozva tekintenek el a pártfegyelmi eljárás megindításától. Kétségtelen, senki sem szívesen fogadja, ha hibájára figyelmeztetik, avagy vétségét megbüntetik, sőt ez azoknak sem kellemes, akiknek ezt tenniük kell. Csak, hogy az elnézés, a hibákkal szembeni békülékenység, a vétségek leplezése, takargatása, a humánus hamis, elvtelen értelmezése nem használ a pártnak, az egyéneknek, a kisebb és nagyobb kollektíváknak sem.

Pártunkban a rend, az önként vállalt fegyvelm, a politikai és szervezeti egység olyan alapelvek és tartópillérek, amelyekre épülnek eszménk, politikánk, cselekvésünk láncszemei, ezek nélkül elképzelhetetlen egy marxista-leninista párt ütőképes működése. Eppen ezért a pártélet és a pártmunka minden eszközével dolgoznunk kell annak érdekében, hogy mindezeket megőrizzük és ellenállóná tegyük bármilyen — akár kívülről, akár belülről jövő — gyengítési szándékkal, cselekvéssel szemben. E cél szolgálatában áll a pártfegyelmi munka is, amely egyrészt nevelőszköz, másrészt védelemző jellegű, óvja a párt sorsának tisztaságát, de az egyes párttagokat is az esetleges alapítatlan támadásoktól. A tanyekre épülő, évszázados vizsgálatokkal, az ügyek tisztaságával, s ezek alapján a kollektív döntésekkel segíti az egység és a fegyelem érvényesülését.

Rövidesen pártunk kongresszusa meghatározza az elkövetkező öt évre tervezett feladatainkat, ahhoz, hogy ezek megvalósuljanak, közös akarattal, együttes gondolkodásra, minden kommunista fegyvelmestől magatartására és cselekvésére van szükség.

Takács Györgyné dr.

az MSZMP KEB osztályvezető-helyettese

Kulcsszerepben a beruházások

A gazdaság életében kulcsszerepet játszanak a beruházások. Mennyiségük, től is főleg minőségi mutatóktól függ, merre léphet, miként fejlődik tovább egy ország. A beruházás politikai döntések épp ezért mindig a gazdaságpolitika elsőbbségéhez igazodnak, annak céljait tükrözik. A január elsejétől érvénybe lépett új jogszabályok is ennek szellemében változtak.

A termelési szerkezet átalakítása, a versenyképesség javítása, a hatékonyság növelése megkövetelte ezt a lépésváltást. Így a felsőbb szintűről a vállalatokhoz kerül a döntések jelentős részének joga és felelősége, s ezzel párhuzamosan megerősödött a szabadságuk is.

A jogszabályok általános elve, hogy a beruházásokkal kapcsolatos döntéseket azon a szinten hozzák, ahol a szükséges információk rendelkezésre állnak, és viselkedésük az ezzel járó felelőséget, valamint a kockázatot is.

Négy csoport

A rendszer változásait akkor tekinthetjük át — természetesen csak nagy vona-

lakban —, ha követve a jogszabályokat, négy csoportba osztjuk a fejlesztéseket.

Az elsőbe a központi hatáskörbe tartozó beruházások tartoznak; a nagy, a célcsoportos és az egyéb beruházások, a nagyberuházások olyan országos jelentőségű, az előkészítés során határozott állami szervezést és egyeztetést igénylő fejlesztések, amelyeknél rendkívül nagy a befektetés, és ebben az állami költségvetés számottevő szerepet játszik. (Ilyenek például a villamosenergiaipar, a bányászat nagyberuházásai.)

A célcsoportos körbe azok a nagy területet átfogó, kiemelkedő jelentőségű infrastrukturális jellegű beruházások tartoznak, amelyek előkészítésében, koordinálásában az államnak jelentős mértékben kell igénybe vennie. Összesen kilenc célcsoportba osztják a beruházásokat, a műszaki-gazdasági feladatokat az Állami Tervezőbizottság öt évre szóló beruházási javaslat keretében határozza meg. Am a tervezésről és a megvalósításról már az illetékes miniszteriumok, illetve országos hatáskörű szervek vezetői döntenek.

Az állami beruházások harmadik részébe az első kötetbe nem sorolható, döntően kommunális jellegű létesítmények tartoznak. A népgazdasági terv ebben az esetben csak arról határoz, hogy mennyi pénzt juttatunk erre a célra, a beruházási döntés már a kijelölt szervek feladata és joga lesz.

A tanács dönt

A beruházások másik nagy kategóriájának tekintjük a tanácsai fejlesztéseket. A szabályozás tag teret enged a helyi döntési szabadságnak és növelte a tanácsok önállóságát. Nagy szerepet kap — elsősorban a kis településeken — a lakosság is; például egy-egy infrastrukturális beruházás eldöntése során. A tanácsok változatlanul számíthatnak anyagi támogatásukra is, de gondoskodni kell arról, hogy nagyobb hozzájárulás esetén az érintettek meghatározhatók, mire adják a pénzüket. Természetesen csak a kisebb településeken lehet a családokhoz egyenként bekapogtatni és megkérdőzni a véleményüket, legyen-e út,

esetleg hol épüljön az óvodák. Másról inkább össze kell gyűjteni a javaslatokat, és azokról a tanácsülés határozza. A fővárosi, illetve a megyei tanácsok végrehajtó bizottságai és szakigazgatási szervei pedig olyan kérdésekben dönthetnek, amelyekben nem várható, hogy a lakosság felméri az összes hatást.

A vállalati beruházások jövőjét alapvetően meghatározza az adók és befizetési kötelezettségek módosulása. Mint ismeretes, megszünt a pénz dobozása, és ezentúl osztatlan érdekeltségi alapot képeznek. Eltörölték az építési adót és a beruházási illetéket, ezek szerepét a 18 százalékos felhalmozási adó vette át. Jelentős változás az is, hogy ezentúl a kormányzat közvetett eszközökkel, a szabályozók felhasználásával akarja a népgazdasági érdekeket is érvényre juttatni a vállalati beruházásoknál.

A vállalati felelős

Változatlanul kaphatnak a gazdálkodók különböző formában támogatást és kedvezményt, de a beruházás teljes kockázata és felelősé-

ge őket terheli. Amikor arról a szféráról beszélünk, nem feledkeztünk meg a finanszírozási rendszer, a pénzügyi intézmények felépítésében bekövetkezett változásokról. Mind a hitelezésnek, mind a beruházásoknak üzleti jelleggel kell előtérni, ahol elsősorban az elért eredmény számít. Ezt segíti elő, hogy az újonnan alakult bankoktól is kaphatnak pénzt különböző célokra a gazdálkodók, s nem kell egyetlen ablaknál sorban állniuk. Az üzleti jelleg nagyobb terhet ró a vállalatokra, hiszen nemcsak a siker, hanem a bukás kockázatát is viselniük kell.

Eddig három nagy csoport, a központi, a tanácsai és a vállalati beruházásokat tekintettük át. A legújabbak a lakossági fejlesztéseket sorolják az új szabályok. Ez elsősorban a lakásépítéshez, -vásárláshoz kapcsolódik. Ebben a csoportba tartoznak a mind nagyobb részarányt képviselő háztáji gazdaságok és a kisvállalkozások is. Bár az utóbbiak gazdasági súlya nem túl nagy, az országos és a helyi érdekek azt kívánják, hogy a kisvállalkozások beruházási tevékenységét mindinkább számba kell venni a népgazdasági terv összeállításának során.

Lakatos Mária

KINEK VAN IGAZA?

Furcsa módon azokra az elégedetlenkedőkre, akiknek a panaszaival alább foglalkozunk — sokan irigykednek. Hisz nekik legalább van mire panaszkodniuk. A „hiánycikknek” számító telefonról lesz szó az alábbiakban, pontosabban arról a tényről, hogy a készüléktulajdonosok sem maradéktalanul elégedettek. Sokan a számlák nagyságára panaszkodnak.

Műszaki ellenőrzés

Igazán nem akarom csökkenteni a panaszok jelentőségét — kezdi beszélgetésünket Zombor Ferenc, a Debreceni Postaigazgatóság távközlési igazgatóhelyettese —, de tény, havonta tízennyolcezer állomás számláját küldjük ki, évente tehát 216 ezret Debrecenben. Ebből a hatalmas mennyiségből — pontosabban a megyve területéről összesen — 439 esetben reklamáltak tavaly az előfizetők. Hetvenhárom minősítettünk alapos felszólalásnak, s ezek nyomán 92 ezer forintot fizettünk vissza, illetve ilyen mértékben végeztünk számla-átjavítást. Az elutasított felszólalásokat 13 esetben nem fogadtuk el az előfizető, ezekből a „fellegbezés” után 11-et eltávolított a posta, mert úgy ítéltük meg, hogy jogosak. Itt általában később derül ki olyan műszaki hibák, amely túlszámlázást okozhatott.

A panaszok nyomán — veszi át a szót Hegedűs Tibor távközlési osztályvezető —, ha az ügyfél ezt igényli, olyan alapos műszaki vizsgálatot végzünk, amelynek ki kell derülnie az elképzelhető hibáknak, s akkor vizsztatőrjünk a jogos összeget. Hogy mik ezek a hibák? Előfordulhat, hogy a vonal rövidzárlatos, ez esetben „lepteti” a központban levő jelző számlálót. A tárcsa is lehet hibás. Ilyenkor más számlát hív a készülék, mint amit mi akarunk, de ha a hívott fél felveszi, a készülék nekünk számláz. Megesik, hogy a készüléken az automata kar nem zár, ilyenkor olyan, mintha tovább beszélne, holott már letettük a kagylót. Légvezetéknel tipikus, hogy összeütődik a két szál drót, és ez járhatja a számlálót. Esetleg a szigetelés kopik meg, és hasonló helyzet áll elő. A központban levő berendezéseken is adódhatnak bizonyos eltérések.

A panaszok gyakorlatilag tehát ilyen műszaki jellegű problémákra vezethetők vissza? — A reklamációk nagy hányadánál, mintegy negyven százalékánál egészen más a helyzet — folytatja Zombor Ferenc. — Az előfizetők jó része sajnos nem tudja, hogy valójában milyen időszakra szóló számlát fizet az adott tárgyhóban, és milyen hónapot reklamál. Most például a márciusi számla a január 17. és február 17. közötti beszélgetések díját tartalmazza. Ebből érthetően sok félreértés adódhat.

Nem lehetne a számlán azt is feltüntetni, hogy „ténylegesen” milyen időszakra vonatkozik a díj, liszt jelenleg csak a kifizetés időpontja szerepel rajta? — Mi is gondoltunk rá, de azt a felvilágosítást kaptuk, hogy a számítógép ezt már nem tudja ráírni a számlára. Egyébként minden hasonló szolgáltatásnál a számlát utólag kell kiegyenlíteni.

(Beszélgetésünk után megnéztem a nemrégiben megjelent új telefonkönyv tudnivalóit. A 18. oldalon, a „Díjak számlázása és befizetése” című alfejelet alatt sem található utalás arra, hogy a minden hónap 20-ig esedékes befizetés a két hónappal korábbi beszélgetések díját egyenlíti ki. Adandó alkalmával talán itt is fel lehetne hívni a figyelmet rá. Igaz, a telefonkönyv több városra és központra vonatkozik, és nem mindenütt egy napon olvassák le a számlát. De most térjünk vissza a beszélgetésre.)

Milyen „nagyságrendű” eltérés esetében jelentkezik általában panasszal az ügyfelek? — A választ Sztójka Éva távközlési előadó adja: — Általában akkor jelentkeznek panasszal, ha az átlaghoz képest nagy az eltérés. Tulajdonképpen azon-

ban nincs összeghez kötve a panasz alsó „határa”. Nemrégiben 43 forintot fizettünk vissza valakinek, ennyit reklamált az ügyfél. Tehát nem a számla nagyságától függ, hogy jogosnak ismerjük-e el a túlszámlának magának vélt összegét.

Zombor Ferenc kiegészítése némiképpen telefonálási szokásainkra is rávilágít:

Minden családban kialakult, hogy általában mennyit beszélnek tagjai. Így a számla is körülbelül száz-kétszáz forintot eltéréseket mutat nagy átlagban. Azonban már néhány nem tervezett hívás — amit esetleg nem is a család tagjai végeznek, hanem szomszédok, rokonok, ismerősök — felboríthatja az átlagot. Ugyanígy, ha a család valamelyik tagja, a többiek tudta nélkül titokban használja a telefont, például a gyerekek a pesti mesét hallgatják. Sok feleslegesen kiderített pénz okoz az is, hogy rosszul telefonálunk. Tárcsázás közben keressük meg a számot (ez ugyan még csak a vonalat foglalja), aztán nem tudjuk pontosan, kit is keresünk, ha nincs benn, jó lesz-e más helyette, nem fogalmazzuk meg pontosan, szabatosan és főleg tömören a mondandókat, mint például a táviratnál tennénk. Igaz, a postának mindez bevezetett jelent, de ennek egyáltalán nem örülünk, mert egyszerűen az ilyen hívások

Végző bizonyíték

Zombor Ferenc fűzi tovább a gondolatot:

Nem ártatjuk magunkat azzal, hogy a panaszokat minden esetben megkösszük az a — szerintünk — meglehetősen alapos hibavizsgálati fázis, ami a legmakacsabb embert is meg kell hogy győzze. Ez egy okos berendezés, amit azonban nem nagyon merek propagálni, mert kevés van belőle, s csak dollárért szerezhető be. Mindenesetre ha nemmiképpen sem tudunk meggyőzni, s az előfizető kéri, akkor ráállítjuk a vonalára ezt a gépet.

Amit — egyelőre elméletben — Rácz István fejlesztési osztályvezető mutat be:

A berendezés az adott állomással kapcsolatban minden lényegeset feljegyez, még azt is, ha egy pillanatra felemelik a kagylót. Jelzi tehát, s egy papírcsíkra kiírja, hogy a készülékről mikor (másodpercenyi pontossággal) milyen számot hívtak, hány másodpercig tartott a beszélgetés, mennyit ugrott eközben a központban a számlálók. Jegyzi a bejövő hívásokat is, s ilyenkor természetesen mutatja, hogy eközben a számlálók nem mozdul. A panaszosnak tehát pontosan meg tudjuk mutatni, hogy mikor és mivel, mennyi ideig beszéltek a készülékről, s eközben mennyit haladt a számlálójuk. Ez a berendezés abszolút hiteles, s ezt — ha használatára sor kerül — az ügyfelek is belátják.

Tudom, hogy naiv kérdés, de nem lehetne az otthoni készülék mellé egy házi számlálót elhelyezni, ami szinte a minimálisra csökkenthetné az ilyen vitákat? Hegedűs Tibor: — Műszakilag semmi akadály. Van is az országban néhány olyan készülék, ami a központban levő számlálók mozgását az otthoni készüléken is mutatja. Csak éppen Nyugatról kellene beszerezni, és rengetegbe kerülne. Amellett különösebb értelme sem lenne, mert a panaszok végül is elenyésző arányt képviselnek. Sokkal fontosabb helyekre kellene a pénz.

Mindaz, amit idáig elmondtak, eléggé meggyőzően hangzik. Elterjedt azonban egy hiedelem, ami itt Debrecenben is elég szilárdan tartja magát. Sokan tudni vélik ugyanis, hogy a postások itt a központban „ráállnak” egy-egy vonalra, használják azt, s ez emeli meg számláinkat.

Zombor Ferenc: — Teljesen kizártnak tartom.

Elméletileg vagy gyakorlatilag?

Zombor Ferenc: — Nézze, a legelképzhetetlenebb dolgok is előfordulhatnak az életben, de gyakorlatilag nincs ilyesmi. Meg is mondom, miért. Először azonban tisztázzunk egy félreértést. Az úgynevezett vonalfelügyelőkat valóban gyakran látják az emberek az utcán dolgozni a vonalakon. Ők azonban egy háromjegyű számot hívnak itt a központban, amit a készülék nem számol. Ahogyan nem számláz a mentők vagy a tűzoltók száma után sem. De menjünk tovább. A központban levő számlálók plombálva vannak, azokhoz csak a hivatalos, általában évente kétszer tartott ellenőrzések során lehet hozzáférni. Ekkor nézik meg a szerelők, hogy jök-e ezek a berendezések. Ők azonban közvetlenül nem tudnak hozzájutni a vonalhoz, mert a csoportvezető vagy az üzemmérnök veszi le a pecsétet az egy-egy meztől tartalmazó részből. Ekkor jegyzőkönyvben rögzítik a számlálók állását. A műszaki próba után ugyanezt teszik, majd így zárják le a mezt. A jegyzőkönyv alapján egyébként azonnal levonják azokat az „ugrásokat” a számláló állásából, ami a vizsgálat során keletkezett, ezt meg lehet tekinteni. Az egész folyamatot tehát mondjuk egy leltárhoz hasonlítanám, ahol több embernek kellene összejárnia ahhoz, hogy manipulálni tudja az eredményt, esetünkben a számlálók állását. De feltételezhető-e ép eszű emberekről, hogy kockáztatva állásukat és sok más mindent, ilyesmire vállalkoznának, amikor a központ területén kilencven, úgynevezett vizsgálóbán áll rendelkezésükre, amelyekkel korlátozás nélkül telefonálhatnak. Még hozzáténnék valamit. Ha ilyesemből adód-

Számlapanaszok nyomában a telefonközpontban

terhelik az amúgy is zsúfolt vonalakat, másfelől pedig az ügyfél subjektíve úgy érzi, hogy nem is beszélte annyit, mint amennyit a számla mutat.

Hogyan járnak el végül is a panaszok esetében? Sztójka Éva: — Először is megnézzük, hogy nem történt-e valami elszámolás, adminisztratív tévedés. A számla úgy alakul ki, hogy kapunk két fényképet, ami a központban levő számlálók állását mutatja egyhónapos eltéréssel. A köztük levő különbség adja ki tehát a havi „fogyasztást”. Ezt kell beszoroznunk 1,50-nel. Ezen a rovaton együtt jelenik meg a helyi, az automata hálózatba bekapcsolt távolsági vagy a külföldi beszélgetés. Innen is adódhatnak félreértések. Elképzelhető ugyanis, hogy valaki az adott időszakban alig telefonált, de volt egyetlen nemzetközi hívása, ami rögtön megemeli a számlát.

Hegedűs Tibor vezet tovább az ellenőrzés útjára, formanyomtatvánnyal a kezében: — Ezt a lapot kell kitöltenünk a műszaki hiba keresése közben. Tehát minden lehetséges hiba-előfordulási helyet ellenőriznünk kell és itt feltüntetni. Erre egyebek mellett azért is van szükség, mert ezeket a lapokat átnevezhetjük, hogy az adott állomásnak volt-e a múltban valamilyen meghibásodása — például vezeték bozása, leszakadása és hasonló.

S ha nem találunk műszaki hibát, akkor nincs visszatérítés sem?

Általában nincs.

A helyi központban Virágh András csoportvezető mutatja be, hogyan végzik az ellenőrzést. Használaton kívüli számot próbálunk ki, de ezt is szigorúan jegyzőkönyvezni kell, különben a díjelszámolás küldi a számlát. Ez esetben házon belülre, a központba. Virágh András két készüléket vesz elő. Először a különlegessel nézi meg, hogy adott áramerősségre reagál-e a számláló, s mennyit. Aztán a szokásos készülékkel felhívjuk a New York-i pontos időt. A számláló géppuskaszertől katyogással pereg. Bécs következik, itt hét másodpercenként ugrik egyet. (Aki külfölddel beszél, bizony komoly számlára számíthat.) A vizsgálat után beírják a jegyzőkönyvbe, mennyit lépett a számláló, s következik a leplombálás.

Végül is számíthatunk-e arra, hogy a posta és az előfizetők közötti „háborúskodás” csillapodik? — Kérdezem Hegedűst. — Mert hisz nemcsak azok találgatnak magasnak a számlájukat, akik panaszt is tesznek.

Nézzé — mondják vendéglátóim —, a mai helyzetben az emberek minden számlát jobban megnézik, a telefonszámlát is. De azért emléjük, legalább magat iskerült meggyőznünk arról, hogy korrekten módon igyekszünk eljárni.

Engem igen — válaszolom, miközben kezet ráznak —, de hát rajtam kívül van még tízvenvalahány ezer előfizető. Vajon őket sikerült-e?

Reméljük, igen — halom búcsúzóul.

Az ellenőrzés iskolája

Hogyan ne legyenek beosztottjaink milliomosok?

Előző cikkünkben a kereskedelmi, vendéglátó-ipari ismeretekkel rendelkező emberek lehetőségeit elemeztük, azt a pillanatnyilag könnyű, gyors, ám kétségtelenül kockázatos módszert, amelynek segítségével lehetőség van több százezer forint, jó esetben akár milliok megszerzésére. Nem hivatalos felméréseink szerint azonban a milliomosvá válás iránti igény nemcsak azokban él, akik megfelelnek az előző cikkben közölt feltételeknek. Ráadásul szeretnénk elkerülni a kereskedelmi, vendéglátó pálya iránti nagy érdeklődést, így közreadjuk a vállalatok, szövetkezetek gazdagodásának trükkjeit.

A vállalkozó kedvű igazgatóknak, ÁFESZ-elnököknek az újságok olvasását javasoljuk kezdetben. Ez azzal az előnnyel jár, hogy pontosan felmérhető a környékükön melyik gazdálkodó szervezet készült szerződéses üzemeltetés meghirdetésére, üzletek működésének átadására? Ha az időpont kedvezőnek mutatkozik, megkezdődhet az előkészítés legfontosabb fázisa: az üzletek ki- választása.

Napjainkban, néhány évvel a szerződéses üzemeltetés bevezetése után már nem érdemes megpróbálni „lerobbant”, rossz állapotú, kis forgalmú kereskedelmi egységet hirdetni. Ezekre ügyse akad vállalkozó, de ha mégis: nezzünk alaposan — később részletezzük módon — a körmeire. Ideális az egykor jobb napokat látott üzlet, közepes szakemberrel, árkádával s olyan vezetővel, aki ismeri a szakma titkait, s talán aktivizálja is magát, ha a kezdeti feltetelek nem túlságosan rosszak.

Az eddigi gyakorlat épp az volt, hogy azok a szerződéses üzletvezetők váltak milliomosokká, akik veszteséges kereskedelmi vagy vendéglátó-ipari egység üzemeltetésére vállalkoztak. No nem a forgalom növeléséből gazdagodtak meg, hanem az első részben már ismertett módon, s a csőd után derült ki, hogy az üzlet a szerződéses üzemeltetés megelőzően sem volt nyereséges. Ennek ellenére jelentős haszonhoz akartak jutni a vállalatok.

A következő fontos momentum a versenytárgyalás jó lebonyolítása. Ilyenkor kettőnél több árfelejtőt kell akkor sem célszerű alkalmazni, ha kevesen jelentkeznek az üzlet üzemeltetésére. Egyrészt nem kellemes, ha a vállalat megbízásából tevékenykedők szája eljár másrészt az ilyen alkalmakor rendszeresen licitáló, de a versenytárgyalást időben abbahagyó emberek előbb-utóbb gyanúsak lesznek.

A vállalat vagy szövetkezet regebbi dolgozóinak majd minden gazdálkodó szervezetét engedményeket ad-

Általános hajdú-bihari tapasztalat, hogy a szerződéses üzemeltetésben ezek az emberek sokkal megbízhatóbbak, mint az „idegenek”. Am sohasse feledjük, egy jó szerződést semmi sem potol. Ha a feltételek közé vettük, hogy a megvásárolt áru ellenértékét hány napon köteles az üzletvezető befizetni, gondoskodjunk a vételek és eladások mihamarabbi nyom követéséről. Nem egy szövetkezetnél épp ez adott lehetőséget a meggazdagodásra, hogy három-negy hetes kesedelemmel szerzett tudományt a szerződéses üzemeltető feltűnően nagy összegű vásárlásairól.

A késedelmes fizetések miatt minden alkalommal célszerű felszólítást kiküldetni, és ismétlődő késedelem esetére kikötni a felmondás lehetőségét. Legalább ennyire fontos, hogy a leltározás jogát pontosan körülírjuk a szerződésben, és azt is rögzítsük, hogy az előforduló leltárhianyokat néhány napon belül kötelező pótolni, különben a szerződés azonnali hatállyal felbontható.

Amikor az üzletet a szerencsés nyertesnek átadják, kevesen gondoskodnak a jogok érvényesítéséről. Pedig érdemes végiggondolni a vállalat üzletében, a vállalat pénzeivel, a vállalat jó hírének rovására egy olyan vállalkozó gazdálkodik, akit esetleg nem is ismerünk.

Nem egy alkalommal előfordult, hogy a bazisizétt szereplő forgalmat, illetve nyereséget nem az üzemeltetésbe adott üzlet valódi forgalma, illetve nyeresége alapján számították ki, hanem egyéb módon kalkuláltak. A csőd után a milliomosvá vált gyanúsítottak megalapozottan hivatkozhatnak arra, hogy velük szemben a gazdálkodó szerv szerződésességét követelt el, s megtevéseztés útján jött létre a megállapodás.

Az eddigi ügyek alapján csak néhány esetben sikerült nyomozást elrendelni, a bizonyítási eljárást eredményesen befejezni a megvéden. A bírói gyakorlat azonban még nem alakult ki az ilyen ügyekben, de biztosra vehető, hogy a megalapozott ítélethez a korábbiaknál lényegesen konkrétabb adatszolgáltatásra lesz szükség.

A következő fontos momentum a versenytárgyalás jó lebonyolítása. Ilyenkor kettőnél több árfelejtőt kell akkor sem célszerű alkalmazni, ha kevesen jelentkeznek az üzlet üzemeltetésére. Egyrészt nem kellemes, ha a vállalat megbízásából tevékenykedők szája eljár másrészt az ilyen alkalmakor rendszeresen licitáló, de a versenytárgyalást időben abbahagyó emberek előbb-utóbb gyanúsak lesznek.

A vállalat vagy szövetkezet regebbi dolgozóinak majd minden gazdálkodó szervezetét engedményeket ad-

Abbán már teljes az egyetértés, hogy a korábbiál szervezettebb ellenőrzéssel meg kell akadályozni, hogy az egyébként országosan is kedvező viszshangot kiváltó rendelkezésekkel elve, illetve visszaélve a jog házagai között bujkáló emberek meggazdagodjanak. Egyetértés volt abban is, hogy ehhez a gazdálkodó szervek szerződésben kikötött jogainak a korábbiaknál lényegesen következetesebb érvényesítésére van szükség. A bűnüldöző szervek ehhez minden törvényes segítséget megadnak és a nemkívánatos esetek megelőzése érdekében előzetes konzultációt javasolnak. Együttműködés javasolnak a valós esélye a már folyamatban levő ügyek mihamarabbi lezárásának, és olyan ellenőrzési, elszámoltatási gyakorlat kialakításának, ami megakadályozza egyes emberek munka nélküli gazdagodását.

Erről — Valóban az volt nevezetéknek? — Mi nem — Paraszok — Erdei Ferenc, ügyminiszter — szjer fejszová — baj van ezek — ságokkal, értve

A mi (LÁTOGAT)

1975. Kora tavasz a földéken a városi határban.

— Mi lesz azok dekkel?

Ifjú Veres Péter vén Nádasdi Péter pucsbán, ingujjba lakásán, kedvesen gazdához illően. — Ezzel az illő beszéd: Ha! H nem pusztítja el, szí fagy nem bír, aszly nem lesz kenyér.

Egyedül van ő sége tanít. Elmély ra való állapot. az asztala minde zetekkel, gépelt oldalt könyvek. Kérdem is, nem látom, nagy mun — Jókori jöttél gyok ügyis az en A papírjaimat Mire megöregsz és kezd vissza egyszer csak olya mad, hogy véle meg sok olyan amely nemcsak ember megpro kelni a muland Fényképeket negyvenes évek. Aztán a képvise ma 1944-ből.

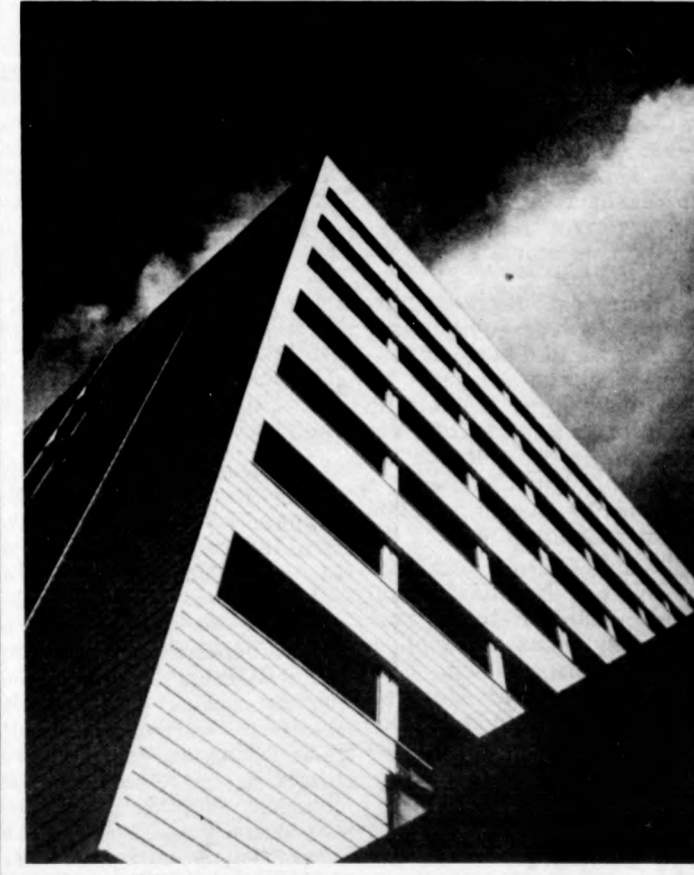
— Újvárost na mi műjára tek nes képviseltük nes Nemzetgyűl Bandi, Nádasdi meg én.

Aztán egy set ron olvasom, h zék a Hajdú es gyeben folyó t niszteri biztos ellátásával. Rög buggyan belélem vancsóság. — Hogyan teri biztos? Mosolyogva fo zét.

— Várj! Anna Elmondom. És már benne a beszélgetésben vetlenül a témá rül, amiért ki, hiszen egyike r akik a nagy tön eldőltének irán cselekvő részese volt, meghozza átfogó rálátása.

— A mi ne történelmi trag helyzetben szer annyiban, hogy a XIX. század lentéte. — K szél, kissé hüsz szépen fogalma rek Péter bácsi „tölgyfára” me kában nőtt fe barátom. — A künk legjobbjja a természetes i az új keresés lényeges az nyenitől, sőt tal kal. Mi, itt, két-három tuca ber, ipari munk tok, iparosgegy negyvenes éve m következnek, tenni is érte va lehetett. Voltak lünk eljutottak illegális párt kapcsolatba k messzebbre a k András jutott aki átment a Szovjetunióban 1944 szeptembe ták őket Özd r németek és a o vérték a csopo menetben, tel felszerelésben kon, és heteki lu alatti tenge len. Tartottuk csolatot. A fal lása után — az társakkal egy irányításával kához láttunk, kóvetelte, hogy mert anélkül a közösség. f meg a balmaz társaságot.

— Erről — Valóban az volt nevezetéknek? — Mi nem — Paraszok — Erdei Ferenc, ügyminiszter — szjer fejszová — baj van ezek — ságokkal, értve

BUDAPEST. Befejezéséhez közeledik a Flamenco Szálló építése a Feneketlen-tónál (MTI-fotó: Balaton József)

A miniszteri biztos

(LÁTOGATÓBAN IFJÚ VERES PÉTERNÉL)

1975 Kora tavasz. AII a viz a földeken a balmazúv-
varosi hatáiban.

— Mi lesz azokkal a föl-
dekkel?

Ifjú Veres Péter — íróné-
ven Nádasi Péter — pa-
nyában, ingujjban fogad a
lakásban, kedvesen, jó házi-
gazdához illően. Miközben
beszél, azt mondja:
— Itt mindig úgy kezdődik
a beszélgetés, ha a belvíz
nem pusztítja el, ha a tava-
szon nem bántja, ha az asz-
tály nem perzseli ki —
lesz kenver.

Egyedül van otthon. Fele-
segit tanít. Elmélyült munká-
ra való állapot. Tele is van
az asztala mindenféle jegy-
zetekkel, gépelte papírokkal,
oldalt könyvek halomban.
Kérdem is, nem zavarom-e,
látom, nagy munkában van.
— Jöjör jöttél, benne va-
gyok úgyis az emlékezésben.
A papírjaimat rendeztem.
Mire megöregszik az ember
és kezd visszafelé nézni,
egyszer csak olyan érzése tá-
mad, hogy vele együtt sírba
megy sok olyan emlék is,
amely nemcsak az övé. Az
ember megpróbál birokra
kelni a mulandósággal.

Fenykepetek mutat a
negyvenes évek első feléből.
Az a képviselői mandátu-
ma 1944-ből.

— Újvárost nagy forradal-
mi múltjára tekintettel há-
rman képviselték az Ideigle-
nes Nemzetgyűlésben: Kiss
Bándi, Nádasi Józsi bácsi
meg én.

Azán egy semmi kis papí-
ron olvasom, hogy megbiz-
nak a Hajdú és Bihar me-
gyében folyó földosztás mi-
niszteri biztosi teendőinek
ellátásával. Rögön ki is
buggyan belőlem a mohó kí-
váncosság.

— Hogyan lettél minisz-
teri biztos?
— Mosolyogva fölemeli a kez-
tét.
— Várj! Annak sora volt!
Elmondom.

Es már benne is vagyunk
a beszélgetésben. Már köz-
vetlenül a témát járjuk kör-
ül, amiért kijöttem hozzá,
hiszen egyike még azoknak,
akik a nagy történelmi per-
eldöntések irányító posztján
elévők részese és tanúja
volt, meghozta két megyét
átfogó ráhatással.

— A mi nemzedékünk a
történelmi tragédiát követő
helyzetben szerencsés volt
annyira, hogy nem élte át
a XIX század apák-fiúk el-
lenteteit — Komótosan be-
szél, kisse húzza a szavakat,
szepen fogalmazva. Ráismet-
te Péter bácsi stílusára. A
„bőlgifára” melynek árnyé-
kában nőtt fel ifjú Péter
barátom. — A mi nemzedé-
künk legjobbjaiban ugyanis
a természetes ifjú lízongás,
az új keresése nem tért el
lényegesen az apák eszmé-
neitől, sőt találkozott azok-
kal. Mi, itt, Újvároson —
két-három tucatnyi fiatalom-
ber, ipari munkások, parasz-
tök iparosodédek — már a
negyvenes években tudtuk,
mi következik, és próbáltunk
tenni is érte valamit, ahogy
lehetett. Voltak, akik közül-
künk eljutottak Pestre, és az
illegális párt vezetőivel is
kapcsolatba kerültek. Leg-
messzebbre a tettekben Kiss
András jutott el közülünk,
aki átment a fronton, a
Szovjetunióban partizán lett.
1944 szeptemberében jedob-
ták őket Ózd mellett, de a
németek és a csendőrek szét-
verték a csoportot, ő gyalog-
menetben, teljes partizán-
felszerelésben hazajött tit-
kon, és hetekig bujkált a fa-
lu alatti tengeriföld sűrűjé-
ben. Tartottuk vele a kap-
csolatot. A falu felszabadu-
lása után — az idősebb elv-
társakkal együtt — Bándi
irányításával azonnal mun-
kához láttunk, a helyzet azt
követelte, hogy rend legyen,
és ezért anélkül hordává züllik
a közösség. Így alakítottuk
meg a balmazúvárosi köz-
társaságot.

— Erről már hallottam.
Valóban az volt, vagy csak
a nevezeték köztársaság-
nak?

— Mi nem nevezük an-
nak, hanem a „Munkások és
Paraszti Falutanácsának”.
Erdei Ferenc, már mint bel-
ügyminiszter mondta egy-
szer fejszóvalva, hogy sok
baj van ezekkel a köztársá-
ságokkal, érte ez alatt Bal-

széjvárost, Makót, Déva-
ványát. Vésztőt. Szerintem
köztársaság volt a miénk is,
mert a nép életrelvélésé-
nek győnyörű példáját ad-
ta, ahogyan a nép maga ve-
szí kézbe a sorsát. Volt köz-
igazgatásunk, ellátási bizott-
ságunk, saját karhatalmunk,
és — most figyelj! — külön
földosztási bizottságunk is.
Sőt: már a felszabadulás
előtt kidolgoztuk papíron a
balmazúvárosi földosztást,
névreszólan! Itt ugyanis a
Semsey családnak 22 000
holdas nagybirtoka volt, és
rengeteg a nincstelen, a föld-
éhes paraszt. 1944 decembe-
rében az első (I) földosztást
lényegében már végre is
hajtottuk, de egyelőre csak
bérleteket adtunk.

— Mi volt ennek az inté-
zkedésnek a közvetlen
oka?

— A nép egy része kezdte
széthordani az uradalmi ma-
jorokat, a különféle értéke-
ket azzal, hogy most már
minden a népe. Mi tudtuk,
hogy ez anarchiához vezet,
és nagy árat fizetünk érte,
ha nem teszünk valamit,
hogy legalább átmenetileg
levezessük a felgyűlt indula-
tokat. Érdekelteztük a
bérletekkel a parasztokat
abban, hogy megműveljék a
kapott bérletet, vagyis a
leendő tulajdonát. Az intéz-
kedés meghozta a kívánt
eredményt, átmenetileg.

— Mi történt aztán a bér-
letektől a földosztásig?

— 1945 februárjában, kez-
dett tavaszodni, úgy éreztük,
csелеkedni kell. Törvény még
sehol, csak azt tudtuk, hogy
késülj és majd lesz. De, mi-
kor? Küldöttséget szervez-
tünk huszonöt taggal, be-
szekereltük Debrecenbe a
kormányhoz. Kicsit úgy fest-
ett még akkor is a dolog,
pedig már működött a nem-
zeti bizottságunk, hogy az
egyik „köztársaság” küldöt-
tsége tárgyalni ment a má-
sikhoz. Mi, fiatalabbak nem
tartottunk az idősebbekkel.
A kormányban ugyanis több
Horthy-tábornok volt, mi
meg katonaszökevények vol-
tunk, és most egyenrangú
félként kellett volna tár-
gálnunk. Nagyon fonák
helyzet adódott volna, mert
azok az urak nagyon adtak
még a formákra és a látszat-
ra. A mi küldöttségünk után
megindult a lavina, egyre-
másra jöttek a küldöttségek
a felszabadult ország min-
den részéből, és sürgették a
kormányt, hogy minél előbb
alkossa meg a földreformról
szóló törvényt.

— A küldöttségeknek mi-
lyen választ, vagy ígéretet
adtak Dálnoki Miklós Bé-
láck?

— A helyzet 1945 február-
jában, márciusában rendkí-
vül komoly volt. Azt mond-
hatnánk, a fiatal népi állam
léte forgott kockán. Nagyjá-
ból így festett a helyzet:
Dálnokiék arra hívatkoztak,
hogy a földreform lesz az
új államhatalom első nagy
közjogi vizsgálója. Egy rossz,
sebtében összeűtött törvény,
amely jogilag támadható,
maga alá temetheti a földre-
formot. Ebben kétségkívül
volt igazság. De volt egy
másfajta nagyobb igazság is,
amit a küldöttségek hangsú-
lyoztak: ha a törvény nem
jön ki időben, a nép nem
vár, hanem megkezdi (sok
helyen meg is kezdte!) a
földosztást és a földek beve-
tését a saját életösztönének
törvénye szerint. Egyrészt a
nép a halogatást úgy értel-
mezheti, hogy szándékosság
van mögötte, tehát biztosa-
nak, mielőbb, mindenáron.
Másképp nincs mire várni,
nyílik az idő, szántani, vetni
kell, ha biztosítani akarja a
nép a saját és az ország ke-
nyerét, és nem akar egy éh-
ínségnek elébe nézni. Dál-
nokiék erre azt mondták,
hogy egy spontán földosztás
kiveszi a kormány kezéből
az irányítást, a kormány cse-
lekvőképtelenné válik, és
kénytelen lesz lemondani.
Egy ilyen helyzetnek persze
tapsolt volna a belső és kül-
ső reakció, ezt mindenké-
ppen el kellett kerülni. Mint
láthatod, roppant bonyolult
helyzet volt és roppant nagy
a tét! A kormányon belüli
kommunista és baloldali
erők a külső nyomás segít-

ségével végül elérték, hogy
1945. március 15-én napvi-
lágot látott a várva várt
földreformtörvény. Eldől a
nagy per! A törvény kiállta
az idő próbáját, végrehaj-
tása pedig ekesen bizonyítot-
ta népünk érettségét és böl-
csességét, ahogyan végre-
hajtotta a forradalmi fel-
adatát. Persze, nem ment ez
simán!

— Milyen sajátos problé-
mák adódtak?

— Nagyon vigyázni kel-
lett a törvényességre. Sok
gondot okozott a felosztandó
birtokok tulajdonjogi helye-
zetének tisztázása, hogy a
kisajátítás megtámadhatatlan
törvényes lehessen. Hajdú-
bösözörménnyel majdnem
háborúságba kevered-
tünk a föld miatt. Köztudott,
hogy a hajdúvárosokban
nem volt nagybirtok, de sok
volt a nincstelen, földre-
szoruló. Bösözörmény kérte,
hogy Újváros adja át a
Nagyhatát, a legjobb 2000
holdját. Erről persze Újvá-
ros hallani sem akart. Nagy
csata kezdődött, végül siker-
ült magunknál tartani a
földet.

Már a földreform kezdeti
szakaszában jelentkeztek a
jogi csúres-csavarások, a ki-
sajátított földek visszaperle-
si kísérletei. Eppen ezért is
döntött volt, hogy rendben,
szervezetten és főként gyors-
san menjen a végrehajtás.
Hajdúban és Biharban áprí-
lis végére már teljesen ké-
szzen volt az egész! Ez azon-
ban csak úgy volt lehetsé-
ges, hogy a párt a legjobb,
kiperlátást állította
csatasorba, segíteni. Így let-
tem én is miniszteri biztos
a megyéknek. Jegorov alez-
redessel, a szövetséges ellen-
őrző bizottság szovjet képvé-
selőjével jártam a megyét,
neki autóját volt, tudtunk
mozogni, ellenőrizni és segí-
teni, ahol szükség volt rá.
Nyár elején már javában
folyt a munka a földeken,
ahogy lehetett, kéziszerszá-
mokkal, ló-tenhén fogattal,
ócska gépekkel. Lényeg az,
hogy a földosztás nyomán
nem lett csőd, gazdasági ösz-
szeomlás, ahogyan a reak-
ció hirdette, ellenben egy év
múltán megszülethetett a jó
forint, akorra pedig a ma-
gyar mezőgazdaság el tudta
láttni az országot kenyérral,
élelemmel.

Emlékszem, sokáig néze-
gettük meg a régi papírokat
és beszélgettünk, feledve
ebédet, időt, mindent. Ak-
kor hagytuk abba, amikor
elfogytak a magnószalag-
jaim.

Akkori találkozásunk em-
lékét híven őrzöm magam-
ban. Mint már soha többé
meg nem ismétlhetőt.

Ifjú Veres Péter nem sok-
kal édesapja halála után el-
ment közülünk. Ezek a
hangszalagok azonban bár-
mikor fölidézhetik őt és
nem fakuló emlékeit...

40 év arc

1981: Ha a beteg gyógyultan távozik

— Középiszkolás koromig
még látogatába se jártam
a kórházban. Páposon laktunk,
vágтам a lábam, össze kel-
tanítónó ismerősünk, hát
mindenképpen az szerettem
volna lenni én is. Középis-
kolába Mátészakára jártam,
nem volt könnyű, bejáró
voltam, korán kellett kelni,
szádelután otthon maradt ne-

kem is a munkából, hiszen
én voltam a legidősebb a
gyerekek közül. Egyszer el-
ott volt egy nagyon kedves
tanítónő ismerősünk, hát
mindenképpen az szerettem
volna lenni én is. Középis-
kolába Mátészakára jártam,
nem volt könnyű, bejáró
voltam, korán kellett kelni,
szádelután otthon maradt ne-

végezze a munkáját. Aki
nem szereti a beteget, hogy
lehet egészségügyi dolgozó,
hogy tudta letenni a esküt?
Amikor csak tehetem, a kór-
termekben vagyok, gyakran
ér is a szemrehányás, „nincs
a szobájában”, de hát csak
így tudom ellenőrizni, hogy
rendesen megmosdatták-e a
beteget, előkészítették-e
megfelelően a vizsgálóra. A
röntgenorvos is nekem tele-
fonál, ha valakit úgy visz-
nel vizsgálata, hogy nincs
előkészítve.

Tartalmas szakmai fórum — ezzel a címmel adott hírt a
Napló 1981. augusztus 27-én az egészségügyi szakdolgozók
tömegmunkás tanácskozásának befejezéséről.

„Szerdán délelőtt dr. Pinczés László, a Hajdú-Bihar me-
gyei Tanács Kórház-Rendelőintézetének főorvosa zárta be
a tanácskozást és ismertette a díjazott előadásokat, pályá-
munkákat... A negyedik témakörben első helyezést ért el
Halmi Antalné osztályvezető ápolónő és Szász Györgyné
ápolónő (tanács kórház-rendelőintézet) A Biogastrone ha-
tásának vizsgálata című munkája.”

Előveszi a tankönyveket

Ezeket a mondatokat hall-
galva az az érzésem, hogy a
kistermetű főnövének teljes
életét, minden gondolatát
leköti a kórházi munka. De
hát asszonyneve van, kell
hogy legyen számára egy
másik, egészségese világ is.
Szerencsére van, ha nem is
volt mindig egyenlő fájdalom-
maktól mentes. Első férjét
fiatalon elvitte a betegség,
nyolc éves kislánnyal maradt
özvegyen. A második férj, a
Kisérleti Fizikai Intézet
technikusa, azonban nem-
csak neki lett igazi társa,
hanem az immár tanárjelölt
iskololási lányának is gyerek-
korától kezdve apjává vált.
Kettőjük megértése tette le-
hetővé, hogy Halminé ezültké-
tíz évvel heteket töltessen
Pesten osztályvezetői tanfo-
lyamon, hogy azota is rend-
szeresen képezhesse magát.
Hiszen hivatalos vélemény
szerint ma egy ápolónőnek
annyit kell tudnia, mint
amennyi a századfordulón
az orvos tudomány volt. A
vizsgálati és gyógyászati ál-
landóan fejlődnek, a gyógy-
szerek száma szaporodik, s
a nővér sohasem mondhatja,
hogy én ezt nem tanultam.
Sokszor elő kell venni a bel-
gyógyászati-tankönyvet apo-
lástankönyvet, Halminé a
kötelességen túlmenően is
szereti forgatni a könyveket.
Az ápolónőképző elvégzése
után azonnal újra kezdte
a gimnáziumot és nemcsak
azért, mert ezen a pályán
érettiségi nélkül nincs előre-
lépési lehetőség, hanem
mert sok minden érdekli.
Több ízben pályázott, díjat
is nyert az egészségügyi
szakdolgozók tudományos
konferenciáján. Ha ott hall
valami újat, rögtön előkeríti
a szakirodalmat, alaposan
tanútan és a dolgoknak.
(Az idézet cikkből szerep-
lő Biogastrone különben egy
gyógyszer, aminek a gym-
mor- és nyombelifejleszté-
sre gyakorolt hatását a BIO-
GAL kísérésre figyelték,
majd pedig a tapasztalatokat
összegezték.)

Kórház a város szélén —
belosztályán.
— Odakértem magam,
pedig Áberle főorvos, aki a
képzőben tanított, hívott a
II-es belre, de hát a barát-
nőm az I-esen voltak. Nagy
hiány volt akkoriban szak-
képzett ápolónőben, talán
azért is fogadtak minket
olyan nagy szeretettel. De
nagyon jó volt a légkör az
osztályon, Vajda főorvosból
szinte sugárzott a betegek
szeretete, dr. Hajdú Jenő is
nagyon sokat segített nek-
ünk. Fiatalok voltunk, ak-
kor még család nélkül, nem
volt probléma, hogy milyen
munkában dolgozunk, ha
úgy adódott a munka, haza
se mentünk. Mindent csak a
betegért! Nem számított,
hogy ki laboros, ki beteg-
hordó, csak azt néztük, hogy
a betegek legyenek ellátva.
59-ben a részlegvezető nővér
lettem — előbb a női, azután
a férfirészlegen —. öten
dolgoztunk együtt, nagyon jó
kis csapat volt.

1963-ban viszont osztály-
vezető nővér kellett a II-es
belgyógyászatra.

A barátnők kedvéért

A történet ott folytatódik,
hogy a mátészakai kórház-
ból hazakerülve napokon
keresztül a tapasztalatokról
áradozott. Édesanyja mon-
ta ki először: legyél ápoló-
nő! En? — tiltakozott —.
Szó se lehet róla. Hiszen a
vért látni se bírom. A gon-
dolat azonban már fészket
vert a fejében, s mikor 1955-
ben olvasta, hogy lehet je-
lentkezni a debreceni ápoló-
nőképzőbe, otthagya a kö-
zépiskolát.

Az ápolás kifogástalan legyen

— Eszem ágában se volt,
hogy odamenjek. Mindig úgy
éreztem, nekem egy részleg
pontosan elég, mert ott még
a betegek között lehetek. A
munkatársaim biztattak, ad-
jam be a pályázatot — kü-
lönben sok volt a jelentke-
ző —, vacilláltam, végül az
egyik orvos írta meg nekem
azt a néhány sort. Rám esett
a választás, 1963. szeptem-
ber 1-e óta ugyanabban a
minőségben dolgozom. Csak
helyet, épületet változtat-
tunk az osztályal együtt.

A kórházba kerülő beteg
találkozik az orvosokkal, a
nővérekkel, de elég keveset
tudhat meg arról, mit is csinál
tulajdonképpen az osztály-
vezető nővér. Szüksza-
vúan fogalmazva: ő felelős
azért, hogy az ápolás zökke-
mentes, kifogástalan le-
gyen az osztályon. Beosztja
a nővérek, laborosok, beteg-
hordók, kisegítő személyzet
munkáját, felel az osztály
higiénés rendjéért — magya-
rul kórházhoz illő tisztasá-
gáért —, ellenőrzi, részben
intézi az adminisztrációs
teendőket, foglalkozik a be-
osztály dolgozóinak bérelve-
jutalmazásával, az állandó-
an szükséges továbbkép-
zés szervezésével. Egyszóval
nem könnyű feladat.

— A legnehezebb a ná-
ponként felmerülő problé-
mák megoldása. Az ápolónő
is ember, többségük fiatal-
asszony gyerekekkel, ezernyi
gondjuk-bajuk adódik, de
ezt a munkának, a betegnek
nem szabad megérezni. A
papíron szereplő létszám
elő, ha 17 nővért be is
tudnék mindig beosztani,
könnyű dolgom lenne, de
hát sosem vagyunk ennyien.
Most például még nem tu-
dom, ki lesz a délutános, le-
het hogy én maradok
bent... A legrosszabb az, ha
nem úgy bannak a betegek-
kel, ahogy kellene. Ilyenkor
vagyok kénytelen utasítani a
nővért. csak közben mindig
arra gondolok, lehet-e utasi-
tani valakit, hogy szívóbi

Taar Ferenc

SZOMBATHELY. 2000 négyzetméternyi kiállítóter-
mel megnyitott a Szombathelyi Képtár (MTI-fotó: Czika
László)

ITT A TAVASZ?

Földszagú szelekkel simítják le magukról a hosszú tél maradvány-hófeltait a mezők. Tavaszai vizek borzongnak, barkafüzek bátorlalan báránycái fehérlenek, csokorban hozzák a városi utcákra is a kikelet üzenetét.

A csöppnyi hóvirágokréta bársonyossa varázsolja az utcán elszórt kislány hamiskás mosolyát: hirdelve: visszavonhatatlanul itt van a tavasz.

Ezernyi jelét mutatja ennek minden. Repülőgép zug az őszi vetések fölött. Eletre serkentő tápanyagot szór a fagy kinozta növényekre: kapj előre, bokrosodj, s ha eljön a nyár, dús természetel örvendeztesd meg a munkálkodó, fáradhatatlan embert!

A park padjain nyugdíjasok régi tavaszokra emlékeznek; fiatalságra, szerelemre, embert

próbáló évekre, de a szomszédos játszótéren a legújabb nemzedék — a gyermekcsereg — önjelölt kacaja, zsvajgása versenyez a villamos csengőjével.

A járókelő pillanatra megtorpan. Nem tudja eláonteni, mi adja az elkapott pillanat örömet? A napfénybe harsogó gyermekkacaja, a vadgálamb parhivó bűgása, a lányok, asszonyok friss mosolya...?

Kigombolt kabátban ül egy fiatal pár a múzeum lépcsőjén. Vitatkoznak. Messziről csak a kezek beszélgetnek, a tekintetek párbajoznak. De mozdulataikban, egymásra nézésükben ott villogzik az örök tavasz.

Fotó: Iklódy János
Szöveg: Szilágyi Károly

Ratkó József

Mitől nemzedék félreértésekkel te volt. Ugy tűnik között a szellemi rezonanciája föltétlenül erő. Legalábbis években indulnak bár térben, életük egymástól, is szerre érkeztek a szén nemrégiben. Agh István, Serfő lett Ratkó József. Ebben olvashatjuk fogalmazhatta volt ritka összetartozás elaluszna, / s a nem árul el az ének, tovább szól rok". (Ha a rész költemény grotesz gyelmünket arra korreszpondanciák lönbségek húzódnak szor keresnek ug költői megoldást viszonylag közértjük legfőbb mest ezen egyezések fé igazán költészeti egyediségét.

Feltűnő rokonság Bella, mind Ratkó halál. Ahogy az ve címadó létöss lasztott csillaga a magány, az öntönzője elsősorban más funkciót kap detben az elműtalanságérzettel a motívum ilye (így, számokkal lálíg). Am ezt foja más jelentésre tes élet, a követelész: „Ki az élet élén tehetetlen” nál hordozója a tonosságának, a „holtakal töltő családalom” (Nem Ratkó legjobb rom élménykörn sarjadjának, de mézetességen nő a küzdelem. Vagyis az er motívum átfon

KÉP

Rekviem

A tér és az idő taj oly szorosnak, hogy ha ember felnőttség helyét, éktelen römpöléssel keve valamennyi múlt eltemetett szörnyeteg-széként tükröződnie jövőből; s a jöheroldként bügyámoitalan jelen pedig mi vadarab testmarvagy lélekhasEmigránsok — vagy anélkül. művészek az Iklók gondolva nter György erdőfilozófus, hogy lyünk nincs, csatás. Minden, gunkká tesz. És önmagunkká, a járulunk korunk kialakításához.

Filozófusunk letett (1932) és ment; nemzedék Ákos grafikusn pesten (1940). Nagyváradra vbitő dolog lenne kibontása, de elég annyi, ho idézet az egyi nal, amely bennünket László szines linotípigulat, és gond. Ezek a graf humanista küldge szerint — elszenesedett, rekviemek hangszerelve. A harang-rekviem ért, a 20 század emberiség nem csáért szól, ha Az első tétel a reszív realizm egy anya, aki kerként óvja második tétel gyászjelében ké de mintha ez is a művész kéte

Ratkó József: Félkenyér csillag

Mitől nemzedék egy nemzedék? Mindig félreértésekkel terhelt, bonyolult kérdés volt. Ugy tünik azonban, hogy egyebek között a szellemi ritmus valamely belső rezonanciája föltétlenül ilyen közösségformáló erő. Legalábbis ezt példázta a hatvanas években indult *Hetek* költősoportja, akik bár terben, életvitelben már eltávolodtak egymástól, időben mégis szinte egyszerre érkeztek az első összegzéshez. Hiszen nemrégiben jelent meg *Bella István, Ágh István, Serfőző Simon* könyve mellett *Ratkó József* válogatott verskötete is. Ebben olvashatjuk, de akármelyikük megfogalmazhatta volna ezt a mostanság oly ritka összetartozás-tudatot: „Ha a részeket elaluszak, / s a hegedű bebábozódik, / nem áruul el az éjszaka, / nem hal ki az ének, / torább szól / mert dalolnak a havelok.” (Ha a részeket.) Am épp az iménti költemény groteszk felütése irányítja figyelmünket arra is, hogy a hajdani és mai korrespondenciák mögött jelentős különbségek húzódnak meg. Jóllehet, sokszor keresnek ugyanazokra a problémákra költői megoldást, jóllehet mindnyájan a viszonylag közérthető líra hívei, mindjárt legfőbb mestere József Attila stb. — ezen egyezések fényében látjuk csak meg igazán költészetük más-más arculatát, egységét.

Feltűnő rokonság például, hogy mind Bella, mind Ratkó központi motívuma a halál. Ahogy az utóbbi szerző vallja könyve címadó létösszegzésében: „Halál válasszotta csillaga”. Csak hogy ami Bellánál a magány, az önépítés, a szorongás ösztönzője elsősorban, az Ratkónál megint más funkciót kap. Igaz, nem teljesen. Kezdetben az elmúlás őt is félelemmel, céltalansággal telíti. Különösen eleven a motívum ilyen jelentése a III. ciklus (fig. számokkal jelölt) verseiben (A halál). Am ezt fokozatosan háttérbe szorítja más jelentésrét. A halál a természetes élet, a következetes élet kifejezése lesz: „Ki az életre telhetetlen, / halottak élén tehetetlen” (Ád). Sajátos paradoxonnal hordozója a halál az emberi lét folytonosságának, a hagyományörzésnek is: „halálkal töltött talajon / épül ez a társadalom” (Nem löszön, futóhomokon). Ratkó legjobb költeményei ennek a három élménykörnek az egybefonódásából sarjadzanak, de úgy, hogy fájdalom, természetesen többnyire mindig túlnő a küzdelem nagysága (Nagy László). Vagyis az eredetileg elégikus-sztikus motívum átfordult önmaga ellentétébe:

immáron szenvedélyes közeletiséget élet a halál. „Magunkéba kell laknunk ezt a hazát. S művelni azzal is, hogy belehalunk” — írja sarkitva költőnk könyvzáró prózai epilógusában.

Komor, kemény katarzisu líra ez. Nincs benne hely — ha már egyszer beszéltünk róla — a *Bella István*-i játéknak, a szerelemnek is alig. Annál nagyobb teret kap viszont a közvetlen környezeten keresztül rajzolt népiség: a tanyák, falvak világa, a természettel együtt élő ember gondolkodása. Mert „*Kidobott a város magából, / nem szeretett, én se szerettem*” — magyarázza Ratkó. Nem téved azonban városellenességbe, nem mondandói, csak témái és sokszor formái kötik a falusi, tiszadobi tájhoz.

Ratkó keveset alkot, nagy műgonddal — de nem mives költő. Erőssége a szonettnyi terjedelmű — de szonett nem ír. Rendkívül kulturált — ám kerüli a műveltség-élmény ihletését. Művészi alkat és gyakorlat még sorolható feszültségei tudatos választásról tanúskodnak. Arról, hogy a népballadai hangvétel, az egyszerű nyelvet, a szoltáros gondolatrítmust, egyszerű a népiestől elrugaszzkodó műköltői forma az önkifejezés egyik (fő) megtalált módja. A másik: a metaforikus epigramma.

Nem véletlenül került a válogatás végére egy ilyen költemény, a *Csontbőr*: „*Csontbőr vers. Nem szól, / csak könnyeit nyeli.*” Nem véletlenül, mert a legutóbbi évek kettős folyamatát (fejlődését?) öszszegezi ez az ars poetica, amely meghatározhatja a Ratkó-költészet további sorsát is: a forma mivesebb, metaforikusabb, ugyanakkor a tartalom komorabb, tragikusabb (lesz). Az életmű belső tendenciája tehát pillanatnyilag pontosan az ellenkezője annak a viszonylagos világrányulásnak, amit pl. az *Emberi délkör* című kötetét író Bellánál tapasztalhatunk.

S ettől nemzedék ez a nemzedék? Attól, hogy folyvást kiegészítik egymást? Hogy amennyire megnő Ratkóban a magány, annyira fölcsiperedik Bellában a közösségi élmény? Ettől is. Ez az ő szellemi ritmusuk. Belülről hathat ugyan körjárásnak, kívülről azonban ószinte vívódásuk mindenképp az emberbe, a felelős társadalomba vetett hit emelője. Ratkó József költészetére különösen igaz ez.

Kecskő Imre

HORTOBÁGYI ALKOTÓTÁBOR '85

SZILÁGYI ELEK: NAPEGE TTE PUSZTA

Micimackó és az ő barátai

Játék, vagyis bemutató a Művelődési Központban

Nem panaszképp mondom, csak megjegyzem, épp csak megemlítem: rettenetes hiányérzetem van. Talán szót sem érdemel az *Erdő* komoly és fontos ügyei között, és akkor bocsánat is, csak úgy mondom: mélységesen egyetértek *Füles*, az *Öreg Szürke Csacsi* komikus magányérzetével, világnyi szomorúságával. Mert hogyan lehetséges az, hogy az *Erdő* lakói közül senki, de senki — még *Micimackó*, még *Róbert Gida*, *Malacka*, *Nyuszi*, *Tigris*, *Bagoly*, még *Kanga* sem gondolt arra (a cumis *Zsebibabát* most figyelmen kívül hagyhatjuk), szóval sen-

kinek nem jutott eszébe, hogy *Füles* születésnapját megünnepelje? Hogy gondolta *Julian Slade*, amikor *Milne* *Micimackóját* színpadra írta: el lehet hagyni, büntetlenül azt a részt, amelyben *Fülesnek* születésnapja van és két ajándékot is kap? Vagyis amikor *Malacka* a nagyon rossz leledző *Öreg Szürke Csacsinak* légömböt visz, ami kidurran, *Micimackó* pedig mézes csuprot, amiből kinyalja a mézet! Ezek után érthető, hogy *Füles* végigszomorkodja az egész játékot, sőt, a végén meg azt is el kell viselnie, hogy félreértetik vele a helyzetet: szerencsétlen azt gondolja, *Róbert Gida*, a kisfiú neki ajándékozta — színesceruza-készletet — nem pedig az *Északi Sark* felfedezőjének, *Micimackó*-nak.

Egyszóval *Slade* szemmel láthatóan nem szereti úgy az *Erdő* lakóit, mint az író, *Milne*, aki a könyvében mindent szépen, sorjában elrendez. Viszont lehetséges, hogy az említett úr arra gondolt: vannak az életnek örök, nagy vesztesei, miért ne lehetne ennek az *Erdő*-nek szegény *Füles* az örök, nagy vesztese? Ha ez így van, szomorúan bár, de bele kell törődnünk a helyzetbe: *Füles* (alias *Fésűs Tamás*), aki még a saját születésnapjára nevelt két bogáncsot is felajánlja *Tigris*nek, szóval az *Öreg Csacsi* most és mindörökké szürkén és szomorúan cseleng vidám barátai, az élet kegyeltjei között.

Most és mindörökké, vagyis: „valamikor az öt-ötökben, de legalábbis a múlt péntek előtt”. Kedélytelen életének helyszíne pedig az *Erdő*, ahol együtt éldegélnek az imént felsoroltak, plusz még néhány erdőlakó állat. Elükön *Micimackó* kóval, aki természetesen saját kunyhójában lakik, *Kovács János* név alatt. Amúgy a mese csillagos birodalmában, most pedig, ezen a hétfőn és a jövőben sokszor, a *Kölcsy Művelődési Központ* színpadán.

S hogy mi történik ebben a színpaderdőben?

Például: „*Micimackó* látogatóba megy és beszorul”. *Beszorul Nyuszi* homokbucájának lyukába, mert degeszre eszi magát odabent. Például: „*Micimackó* és *Malacka* vadászni mennek és kis hiba, hogy menyétet nem fognak”. De nem fognak, mert kiderül: azok nem a menyét lányomai, hanem a saját lányomai. Azután például: „*Füles* elveszti a farkát és *Mackó* megtalálja”. Ez is csak *Fülessel* fordulhat elő! És „*Kanga* és *Zsebibaba* megjelennek az erdőben, később *Malacka* megfürdik”. Abszolút megérdemli, miért ült be *Zsebibaba* helyére a kenguru-

S erről többet nem is érdemes beszélni.

Inkább még arról: milyenek ezek az erdőlakók?

Például *Micimackó*, vagyis *Lipscei Tibor*? Kedves is, bumfordi is, kellően falánk és kellően érzékeny. Egy csöppet talán arrogans. Mert emlékezzünk csak arra, amikor — sajnos, ez is csak a könyvben esik meg — *Micimackó* lepottyan a fáról: „Segítség! — suttogta *Micimackó*, de csak halkán, hogy ne zavarjon vele senki...” Ez egy ilyen *Mackó*: tapintatos, finom, korához képest olykor meglepően megfontolt és hallgató. *Malacka*? Egy csuparózsaszín *Wellmann György*: kicsit felénk, ámbar ügyesen leplezi — éppen jó. *Füles*ről már szóltunk: megfontolt, filozofikus mélységű alakítás *Horányi László* semmiképpen nem a nyúl szívű nyulak fajtájából való, de-rekasan viseli az élet riadalmait: a *Tigris* pedig, mint *Dánielffy Zoltán*, valóságos akrobata. És ne feledjük: szelíd, macskamód törleszkedő, ami nagy önfegyelmere utal. A *Bagoly*: *Porcsin László*. Okoska, tudóska: egyúttal a rendezője is az előadásnak. *Róbert Gida*: *Kállay Bori*. Ahhoz képest, hogy nő, nagyon kedves fiú.

Ó játssza *Kangát* is: létszámmhiány miatt. „Vagyis, mert kevesen vannak.” Mindazonáltal igen kellemes két órát köszönhetünk nekik: a *Csokonai Színház* *Micimackó*-stábjának.

Cs. Nagy Ibolya

KÉPZŐMŰVÉSZETI FIGYELŐ

Rekviemek lélekarangra

A tér és az idő viszonyait oly szorosan összefüggnek, hogy ha elhagyja az ember feltűnő válása színelmet, éktelen harangcsörgéssel keveredik benne valamennyi idősk. A múlt eltemetett szenvedései szörnyeteg-szorongásokként tükröződnek vissza a jövőből; s a jövő minden heroldként bujóska a germetlenül jelennek. A jelen pedig mi vagyunk, egy darab testmarkolta lélek vagy lélekhatású test. Emigránsok — útlevelel vagy anélkül. Közöttünk a művészek az Ikaroszok. Rájuk gondolva mondja *Bretter György* erdélyi marxista filozófus, hogy „más esélyünk nincs, csak az alkotás. Minden, ami önmagunkra tesz. És csak az tesz önmagunkra, amivel hozzájárulunk korunk arcának kialakításához.

Filozófusunk Pécsen született (1932) és Kolozsvárra ment; nemzedéktársa, *László Ákos* grafikusművész Budapesten (1940), ahonnan újságíróvá, majd vezetővé. Csábító dolog lenne a párhuzam kibontása, de most legyen elég annyi, hogy a *Bretter* idézet az egyik Ariadne-fonal, amely közelebb visz bennünket *László Ákos* 28 szines linotípiájának hangulat- és gondolatvilágához.

Ezek a grafikai lapok — humanista küldetésük lényege szerint — *kimérvédett, elcsenesedett, megfagyott rekviemek lélekarangra hangszerelve*. Az első lélekarang-*rekviem* *Hirosimáért*, a 20 századi humanista emberiség nemzetközi Mohácsért szól, három tételben. Az első tétel a picassói expresszív realizmus öröksége: egy anya, aki hús-vér bunkerként óvja gyermekét. A második tétel a keresztényiségben komponálódott, de mintha ez is csak fokozná a művész kételyét: nem ke-

vés-e mindez? És jön a harmadik, az absztrakt-expresszív tétel, a fokozatosan felgyorsuló mozgást jelző japán képrészletekből kiszabaduló robbanás. Ez a világ soha egymás felé nem fordulható két művészi arca, vagy lehetséges a szintézis? Kérdésünkre *László Ákos* feleletét is várjuk.

Válaszok természetesen most is vannak. A *Memento Hiroshima* halálvirágai az *Apokalipszis* lapjain virágnak tovább; ezekre a különös, de mégis megismételhetetlenül egyedi jelekre rimel a *Li Taj-po*-verseket idéző illusztráció és a *Radnóti-kálvária* két darabja. És — ki ne felejtjük — a halálvirágokhoz tartoznak a *Jeszényn*-versek képi alteregójának szomorúságából nőtt óriási molylepkeszárnyai is. Am gondoljunk az ellenpéldákra, a realizmus tükörtörtéteire a fentiek mellett: a sorsszagatta *öreg zsidók* a *Babel*-illusztráció, vagy az *örök őszi* elmúlás fönixmadara a *Verlaine*-élményből születő aranybarna lapon.

Illusztrációk mindezek? Ha tematikai leltárt készítettünk a katalógus szerint, akkor igen. Ha nagyon megerőltetjük a fantáziánkat és irodalomtörténeti memóriánkat, még konkrét versekre is ráhibázhatunk. Ilyen például az *Elmegyek e tájról* *Jeszényn*-től, az *Őszi chanson* *Verlaine*-től, a *VII. Ecloga* *Radnóti Miklóstól*. Csak hogy *László Ákos* nem a versekhez keresi hangulati asszociációját, hanem fordítva: nem ő szolgálja a megalom nagy szótgalatra érdekes verset, hanem a vers... vagy még inkább: ketten együtt, a két művészet karöltve a győzhetetlen urat, a sorsot. Végül is illusztrálni csak az életet lehet, az életet érdemes; vagy het, az életet érdemes; vagy legalábbis az élet jelölti ki az illusztrálendő verseket.

Ez *László Ákos* művészetének egyik fontos tanulsága, más szóval: társadalmi érdeklődésének közvetett bizonyítéka.

Ha ez így van, akkor a vers nemcsak „cifra”, hanem elküldhető, alkalmi szöveg is. „Illusztrálni”, megjeleníteni azt a valóságot kell, amelyből költemény született volna. Ha meg nem, akkor egy lírai jelölés is lehetnek színíri, vonalritmusai, folt-hangulatai stb. *Hirosima* után rekviemre szorjazzunk a közelebbi haza tájai is. A lélek bolyonghat, de nem menekülhet. A *Menyasszony* *lédá-jára* rátelepszik a *Virrasztók*; a litvániai emlékekre a magányos *Hajó*, amely úgy tántorg méltóságát veszítet,

mint egy partra vonszolt cetnek. Mindennél szebb évszak ebben a világban az *Ősz*, amelynek sároszürke és dárdagegyes esőverésében maradék reményébe kapaszkodva imbolyog egy barokkaházikó.

S az összegző tanulságot tekintve kész is a hevenyészett képi leltár. *László Ákos* útibatyujában a humanista művészet öröksége van. Művészet nem ordít, csak sóhajt, mint *Laokoon*. A humanista művészet meglegen csak azok az emóciók nyomnak valamit, amelyek tudatos alkotói győelem tart kordában. (*Silve Gábor Művelődési Ház, Hajdúböszörmény.*)

Kínálat kereslet szerint

Romániából érkezett *Ambrus Imre* is, de — nem ismervén korábbi munkásságát — mintha valamit ott-hon felejtett volna. Bár palástolja az ügyes rendezés, kiállítására háromféle nevűt várnak: aki a tájképet, aki a csendéleteket sok virággal, s aki a *Madonnákat* kedveli.

A tájkép egyrészt Erdélyt jelenti (*Erdélyi táj*, *Csiki táj*, *Marosfői táj*), amelyek olyannyira idillikus és bájos hangulatúak, mintha egy századeleji festőművész alkotta volna a nagybányai mesterek tanítványaként. Különös elágazása ez a nosztalgianak! A tanulságot *Harakleitosz* mondanát megváltoztatva vonnám le: kétszer nem lehet ugyanabba az idilli hangulatba lépni...

Több társadalmi hitelességet, több vizuális igazmat látunk a tanyaképeken (*Alföldi táj*, *Naplemente*, *Tájban áll*). Bár ne kétségbe eszünk, hogy szinte sorozatban áll. Némileg megvitatgat, hogy néhány műki-vételnek számít ez ambivalencia alól. (*Medgyessy Terem.*)

Eles Csaba

Szakmai tudás és közéletiség

AZ EZREDFORDULÓ AGRÁRÉRTELMSÉGE

Sportnyelven szólva: felveszem a kesztyűt. Megtettem volna ezt Szulovszky János március 16-i cikkének is. Ugy értem, a kiválasztásra válaszolni illik — különösen, ha nincs is ok a hallgatásra. A népgazdaságban dolgozó diplomások egytizede, az élelmiszer-gazdaságban foglalkoztatott felsőfokú végzettségűek háromnegyede az agrár-felsőoktatásban szerez diplomát.

A Debreceni Agrártudományi Egyetem közel fél-ezer nappali tagozatos hallgatója és több mint száz oktatójának ötvenes együttműködése eredményezi az egyetemünkről évente kikerülő majdnem száz fiatal agrármérnök pályára bocsátását.

A vita kapcsán előljáróban két dolgot kell leszögezni: 1. Valóban úgy tűnik, egyetemünkön nincs különösebb gond az értelmiségi hivatásra neveléssel. (Lehetséges azonban, hogy képzésünk profiljából eredően nálunk a kérdés másként merül fel, mint például egy bölcsészkaron.) 2. Hozzájárulásom óhatatlanul vitáznom kell az előttem szólók többségével, akik elég sötét képet festettek felsőoktatási intézményeink szakmai, közéleti nevelőmunkájáról. Nyilván más szemzőkből nézi a kérdést az oktatók és hallgatók tábora. (Példa erre Elek Tibor és Bazsa György e hasábközlés lezajlott vitája.)

Magam abban a szerencsés helyzetben vagyok, hogy a vita tárgyát két oldalról szemlélhetem. Egyrészt ezen az egyetemen végeztem, másrészt jelenleg is ebben az intézményben dolgozom. Tanszéki munkámon kívül állandó kapcsolatban van a hallgatósággal — az egyetem KISZ-bizottságának irányítójaként.

Az agráregyetemistákból végzés után sajátos réteg, az agrárértelmiség kiválasztásának, melynek a szakmai tudás és a közéleti szerepvállalás egyidejű megélése elengedhetetlen a napi munkavégzéshez. (Bakó Endre nagyon helyesen, a kívülálló higgadtságával írta meg vitaindítóját. A vita során eddig egyedül az általa leírtakkal tudok csak azonosulni.) Szakemberképzésünk szerves része agrárpolitikánk megvalósulásának. Szakoktatásunk a gyakorlati eredményei által

lehet nem beszélni. Az egyetemi évek alatt ez az keretet a politikához, az közösség formálásához, a vezetővé válás gyakorlásához. Ezért is tartom furcsának Valuch Tibor hozzáállását, mely számomra meglepő tényként közli a KLTE KISZ-bizottság bejelentését: miszerint ott az ifjúsági szervezet nem funkcionál. (Ha ez valóban így lenne, nyilván nem lenne a KLTE KISZ-bizottsága több magas KISZ-kiüntetés birtokosa.) Napjainkban úgy tűnik, népszerű feladat az ifjúsági szövetség valós vagy alaplaton elmarasztalása, a konstruktív és jobbitó szándékú kritikák megtevése helyett.

A felsőoktatásban eltöltött évek alatt a KISZ-szervezetek közönségeiben végzett mozgalmi és öntevékeny társadalmi munkavégzés a közéletiség fontos gyakorlótere, még akkor is, ha erre többen csak az egyetem elvégzése után jönnek rá. Segít a politikai felkészülésben, az emberi kapcsolatok kialakításában, könnyíti a vezetővé válás folyamatát. A többség érzi is ezt. A mi hallgatóink nyilván másként gondolnak a világról, mint akár egy bölcsész-, mezdikus- vagy gépészhallgató. Nem politikáinak talán olyan direktnek. Véleményük van, életük és környezetük kezebbre-jobbba kívánják formálni. Tudatában vannak, hogy létünk alapja a gazdasági építőmunka és ezért tevékenységük fontoságát, a magas színvonalú élelmiszertermelést.

Más népgazdasági ágazatokhoz képest többnyire kedvezőbb a fiatal agrárszakemberek előmeneteli lehetősége. Bátran kijelenthetem, ennek hátterében az áll: végzett fiataljaink szakmai és közéleti felkészültsége — más népgazdasági ágazatokhoz képest — magas színvonalú. Napi gazdasági tevékenységük mellett feladatokat vállalnak a vidéki élet minden területén. Vezetői a helyi politikai életnek, tanácsbírók, irányítói a falu közművelődésének, szervezői a sportéletnek és egy sor más, társadalmilag hasznos kezdeményezésnek.

Egyetemünkre kerülő hallgatóink háromnegyede vidéki, fizikai származású szülők gyermeke, akik eddigi életükben a napi szorgos, olykor még mindig kétkézi munkát látták. Számukra a mezőgazdaság „mostoha termelési körülményei” nem szolgálnak meglepetésként. Tudatosan vállalják a „modern paraszti” életformát. (Bizonyosságul: megállt a falvak előregedése, az infrastrukturális beruházások, a vidéki szemlélet pozitív változásai „hazavisszik” a fiatalokat.)

Az egyetem kötelessége felkészíteni hallgatóit a szakmai és közéleti munkában való helytállásra. Hozzájárulásom a KISZ szervezet szeretérem kiemelési e folyamatban. A KISZ-szervezet szerepéről az értelmiségé válás kapcsán nem

lehet nem beszélni. Az egyetemi évek alatt ez az keretet a politikához, az közösség formálásához, a vezetővé válás gyakorlásához. Ezért is tartom furcsának Valuch Tibor hozzáállását, mely számomra meglepő tényként közli a KLTE KISZ-bizottság bejelentését: miszerint ott az ifjúsági szervezet nem funkcionál. (Ha ez valóban így lenne, nyilván nem lenne a KLTE KISZ-bizottsága több magas KISZ-kiüntetés birtokosa.) Napjainkban úgy tűnik, népszerű feladat az ifjúsági szövetség valós vagy alaplaton elmarasztalása, a konstruktív és jobbitó szándékú kritikák megtevése helyett.

A felsőoktatásban eltöltött évek alatt a KISZ-szervezetek közönségeiben végzett mozgalmi és öntevékeny társadalmi munkavégzés a közéletiség fontos gyakorlótere, még akkor is, ha erre többen csak az egyetem elvégzése után jönnek rá. Segít a politikai felkészülésben, az emberi kapcsolatok kialakításában, könnyíti a vezetővé válás folyamatát. A többség érzi is ezt. A mi hallgatóink nyilván másként gondolnak a világról, mint akár egy bölcsész-, mezdikus- vagy gépészhallgató. Nem politikáinak talán olyan direktnek. Véleményük van, életük és környezetük kezebbre-jobbba kívánják formálni. Tudatában vannak, hogy létünk alapja a gazdasági építőmunka és ezért tevékenységük fontoságát, a magas színvonalú élelmiszertermelést.

Magam abban a szerencsés helyzetben vagyok, hogy a vita tárgyát két oldalról szemlélhetem. Egyrészt ezen az egyetemen végeztem, másrészt jelenleg is ebben az intézményben dolgozom. Tanszéki munkámon kívül állandó kapcsolatban van a hallgatósággal — az egyetem KISZ-bizottságának irányítójaként.

Az agráregyetemistákból végzés után sajátos réteg, az agrárértelmiség kiválasztásának, melynek a szakmai tudás és a közéleti szerepvállalás egyidejű megélése elengedhetetlen a napi munkavégzéshez. (Bakó Endre nagyon helyesen, a kívülálló higgadtságával írta meg vitaindítóját. A vita során eddig egyedül az általa leírtakkal tudok csak azonosulni.) Szakemberképzésünk szerves része agrárpolitikánk megvalósulásának. Szakoktatásunk a gyakorlati eredményei által

Más népgazdasági ágazatokhoz képest többnyire kedvezőbb a fiatal agrárszakemberek előmeneteli lehetősége. Bátran kijelenthetem, ennek hátterében az áll: végzett fiataljaink szakmai és közéleti felkészültsége — más népgazdasági ágazatokhoz képest — magas színvonalú. Napi gazdasági tevékenységük mellett feladatokat vállalnak a vidéki élet minden területén. Vezetői a helyi politikai életnek, tanácsbírók, irányítói a falu közművelődésének, szervezői a sportéletnek és egy sor más, társadalmilag hasznos kezdeményezésnek.

Egyetemünkre kerülő hallgatóink háromnegyede vidéki, fizikai származású szülők gyermeke, akik eddigi életükben a napi szorgos, olykor még mindig kétkézi munkát látták. Számukra a mezőgazdaság „mostoha termelési körülményei” nem szolgálnak meglepetésként. Tudatosan vállalják a „modern paraszti” életformát. (Bizonyosságul: megállt a falvak előregedése, az infrastrukturális beruházások, a vidéki szemlélet pozitív változásai „hazavisszik” a fiatalokat.)

Az egyetem kötelessége felkészíteni hallgatóit a szakmai és közéleti munkában való helytállásra. Hozzájárulásom a KISZ szervezet szeretérem kiemelési e folyamatban. A KISZ-szervezet szerepéről az értelmiségé válás kapcsán nem

Magam abban a szerencsés helyzetben vagyok, hogy a vita tárgyát két oldalról szemlélhetem. Egyrészt ezen az egyetemen végeztem, másrészt jelenleg is ebben az intézményben dolgozom. Tanszéki munkámon kívül állandó kapcsolatban van a hallgatósággal — az egyetem KISZ-bizottságának irányítójaként.

Az agráregyetemistákból végzés után sajátos réteg, az agrárértelmiség kiválasztásának, melynek a szakmai tudás és a közéleti szerepvállalás egyidejű megélése elengedhetetlen a napi munkavégzéshez. (Bakó Endre nagyon helyesen, a kívülálló higgadtságával írta meg vitaindítóját. A vita során eddig egyedül az általa leírtakkal tudok csak azonosulni.) Szakemberképzésünk szerves része agrárpolitikánk megvalósulásának. Szakoktatásunk a gyakorlati eredményei által

Más népgazdasági ágazatokhoz képest többnyire kedvezőbb a fiatal agrárszakemberek előmeneteli lehetősége. Bátran kijelenthetem, ennek hátterében az áll: végzett fiataljaink szakmai és közéleti felkészültsége — más népgazdasági ágazatokhoz képest — magas színvonalú. Napi gazdasági tevékenységük mellett feladatokat vállalnak a vidéki élet minden területén. Vezetői a helyi politikai életnek, tanácsbírók, irányítói a falu közművelődésének, szervezői a sportéletnek és egy sor más, társadalmilag hasznos kezdeményezésnek.

Egyetemünkre kerülő hallgatóink háromnegyede vidéki, fizikai származású szülők gyermeke, akik eddigi életükben a napi szorgos, olykor még mindig kétkézi munkát látták. Számukra a mezőgazdaság „mostoha termelési körülményei” nem szolgálnak meglepetésként. Tudatosan vállalják a „modern paraszti” életformát. (Bizonyosságul: megállt a falvak előregedése, az infrastrukturális beruházások, a vidéki szemlélet pozitív változásai „hazavisszik” a fiatalokat.)

Az egyetem kötelessége felkészíteni hallgatóit a szakmai és közéleti munkában való helytállásra. Hozzájárulásom a KISZ szervezet szeretérem kiemelési e folyamatban. A KISZ-szervezet szerepéről az értelmiségé válás kapcsán nem

CSALÁD — JÓZSA JÁNOS GRAFIKÁJA

ÚJHELYI JÁNOS:

A MAMA UTAZIK

A Mama útilázbán ég, „nagyfiával” — aki néhány évvel elmúlt negyven — csomagol az alföldi felújított, korszerűsített parasztház nagyszobájában. A szovjet Baltikumba készül, egy Debrecenben szervezett BARÁTSÁG elnevezésű különvonattal. A nagyfiú hivatalos kiküldetésben már járt ott, apró tanácsokkal látja el az anyját. „Nem kell bundát és csizmát vinned, nem Szibériába mentek. Október van, az ottani klíma a miénkhez hasonló, talán csak egy kicsit párszabb a levegő a tenger miatt. A gyógyszerrekről ne feledkezz meg!”

A Mama beteg. Vagy csak elfáradt ember. A nagyfiú szeretné hinni az utóbbit. Szív- és érrendszeri panaszai vannak, amellel izületes, időváltozás-kor bicegve jár. Minden étkezéskor maroknyi gyógyszerrel vesz magához, enélkül már nem megy. Nem csoda, a közegészségügyben telt el az élete. Előbb a falu szülésznője volt, majd amikor az ötvenes évek végén megtiltották az otthoni szülést, átképezte magát körzeti apolónóvára, így ment nyugdíjba, néhány évvel ezelőtt, 58 éves korában. De nem nyugodott, rögtön jelentkezett munkára a tanácsnál, öregek szociális gondozását vállalta.

A Mama sorba adogatta a fiának a ruhaneműket, amelyeket az gondosan elhelyez a már kissé megkopott vulkánfiber koffer mélyén. Ez a koffer már kiszolgálta a nagyfiút, húszéves, megjárta Pestet, nemegyszer, ez volt

az ő útiládája az egyetemi évek alatt. Számtalanszor kérte az anyját, hogy vegyen másikat, vagy vesz ő neki szebbet, modernet, de az anyja babonásan ragaszkodik az ócskasághoz. „Jó ez meg, mondogatja, a zárja is tökéletes, kemény a fedele, nem török össze benne semmi.” A nagyfiú megadó mosollyal hallgatja az érveket, s abban reménykedik, hogy talán kibírja ezt az utat is a vén bútordarab.

A Mama nem először utazik. Hogy is kezdődött ez az utazási vágy, mikor? Ennek ma már történelmi távlatát van.

A Mama tanyasi parasztlány volt, férfit meghazudtoló nehéz fizikai munkát végzett a néhány holdas földjűk. Aztán 1937-ben férjhez ment, de mivel az elemi iskolában az első között volt, hajította a vágy a továbbtanulásra. 1944-ben Nagyváradon elvezette a Bábaképzőt, 45 után mégsem kezdhetett rögtön a szülésznői munkát. A férje, addig nincstelen napszámos család, elképesztő mohósággal, évszázados kiehézettséggel vetette bele magát a föld- és vagyonszerzésbe, nem eredmény nélkül. 49-re már a juttatott három hold föld mellé kilencet szerzett. Az anyának a földön kellett dolgoznia, mert a nagyfiú mellett még két lányról is (az egyik az apa első házasságából jött) gondoskodnia kellett a szülőknek. Majd jöttek a fekete évek, a „birtokot” államosították 1949-ben, s az anyának állást kellett vállalnia a debreceni klinikán. Az ötvenes évek

közepén foglalhata csak el a hozzá méltó állást.

A Mama szoknyákat, blúzokat muto-gatott, a nagyfiától kérte: „Mit gondolsz, megy ez ehhez? Mit gondolsz, nem túl fiatalos ez a kardigán? Mit gondolsz, kifestélyt vigyek-e? Hátha lesz valami alkalom, amikor felvehetem.” A nagyfiú mosolyogva bólogat, és válogat anyja ruhatárában. „Igen, igen, mondja, csak nem kell túlzásba vinni.” Az anyja váratlanul megcsokolja fiát: „Tudom, hogy rád számíthatok!” A nagyfiúnak egy pillanatra elszorul a szíve, a nővére gondol, neki is itt kellene lennie most. Csakhat megromlott a viszony az anyá és a lánya között, két éve immáron. Eppen az anyja utazásá miatt (meg más egyéb miatt is) szakadt meg közöttük a kapcsolat. Pedig egy faluban élnek, alig közhajtásnyira egymástól. Más világlág el anyá és lánya: az előbbie a teljes nyitott, élet, az utóbbie a tökéletes zárt magány — bár családban él. Folytatódik a csomagolás, a pillanatnyi érzelmű rövidzárlat után a nagyfiú keze újból megmozdul.

A Mama 1970-ben vált el a férjétől. Nem bírta már. A lányok férjhez mentek, a nagyfiú elvezte az egyetemet. A Mama úgy érezte, mindent megtett a gyermekeiért. Az apa, a férje miután teljesen kirekesztette magát a társadalomból, ordasfarkassá vált, magányossá. A földjét végleg „elvtették” a második tévészervezéskor, de nem adta fel: a tévészen nem vállalt munkát, kizárták, ezután alkalmi fuvarozásból (meg egyebekből) élt, és semmit nem adott, haza jóformán. És ekkor az anyja fellázadt, beadta a válópert. A válás simán ment, mindkettőjük számára új élet kezdődött. Az apa elköltözött otthonról, házat épített a

két kezével: zott: ekkor

A Mama voltak a jössz, neked mosolyodott majd elinté rászhoz is rom, hogy s jához kapot haza. De ug honró? „N meg a nagy az, beszélte gyünk, lega ma újra me — mondta. nézte, ahog biciklijén a rászhoz. A gyon új vo ugyanis a b biciklilopás

A Mama ott először: lóval, így „csak” Bal az. Ötvenkedvet kap két év kivé „kihaznált ta kedvezt Bejárta az vagy utós önerejéből dött végig gatta.

A Mama bolgár ten te be. Aka Azóta a M Spanyolor linben (a és most kumba ké

ÉRTSÜNK SZÓT!

A Jordánszky-kódex hasonmás kiadása

Ismeretes, hogy a középkorban, a könyvnyomtatás elterjedése előtt, hosszán tartó munkával, kézzel írták le a könyveket, s az egyes lapokat a szöveg mellett gyakran gazdagon díszítették. A magyar nyelvű kódexeknek az az kézírásos könyveknek a századok viszontagságaiban a becslesek szerint több mint 99 százaléka elpusztult. A fennmaradt példányok ma könyvtárak és múzeumok feltehető kincsei. Egy ilyen, az esztergomi Főszékesegyházi Könyvtárban őrzött, a XVI. század elejéről való könyvvel ismerkedhettünk meg nemrég hasonló kiadásban: az ún. Jordánszky-kódexszel, amely a Helikon Kiadó gondozásában jelent meg.

A kéthasábos, szép, olvasható írású és díszítésében is kiemelkedő s népies reneszánsz elemeket mutató kódex, magyar nyelvű bibliafordítást őrzött meg. Jelentős terjedelmű, bár nem tartalmazza a teljes Bibliát. Ennél korábbi egyetlen bibliafordításunk van, az ún. huszita Biblia, amely szintén hiányos, jórészt pedig nem ugyanazokat a bibliai könyveket őrizte meg, amelyeket a Jordánszky-kódex. Több bibliai résznek tehát (így Mózes öt könyvének, Józsué és a Bírák könyvének, az Apostolok cselekedeteinek, néhány apostoli levélnek és az Apokalipszának) a Jordánszky-kódexben maradt ránk a legkorábbi ismert magyar nyelvű szövege. Megvan a kódexben a négy evangélium is.

A kódex a nevét Jordánszky Elek egykori esztergomi kanonokról kapta, mert egy időben az ő tulajdona volt. Egyébeként azonban története ma is elég rejtélyes. Bizonyára — ahogy magyar nyelvű kódexeinket általában — egy művelt, jó tollú szerzetes fordította le latinul nem tudó rendtársainak — feltehetően apácáknak — kolostori olvasmányul. De hogy ki volt a fordító, s hol készült el a kódex ebben a formában, pontosan nem tudjuk megmondani.

A szép kivitelű, kaposcs borkötésű, színes faksimile kiadás, amely kódexeinket küllemükben is híven mutatja be, joggal kelt érdeklődést a könyvbarátok szélesebb körében is. A hasonmásnak és tartozékainak a művészi megtervezése Szántó Tibor szakértelmű dicsérei. A régi helyesírású, kézzel írt szöveget persze fásztó lenne végigolvasni. Ezért öröndetes a kiadó kezdeményezése: a hasonmáshoz külön kötetben csatolta a bibliafordítás olvasatát is. Ez azt jelenti, hogy a mai helyesírással, egyébként azonban az eredeti hangalakhoz hűen közlik a XVI. század eleji, feltehetően Dráva vidéki nyelvjárást mutató szöveget. Így például a *gyogyol* formát *gyógyulj* (= „gyógyul”) alakban. A mai olvasónak ismeretlen (idegen, régi) szavakat pedig külön kis füzetben magyarázzák meg. Mind az olvasat, mind a szójegyzék László Sándor munkája. Ezzel a segítséggel régi szövegünk igazán élvezetes olvasmány.

Többek között például szemléletes, találó vagy mára már elavult, de még megfejthető kifejezések ötlenek a szemünkbe: *napenyészet felé; Tenger, veszteg, nemul! meg*. Különösen érdekes megfigyelni mai közéleti bibliai eredetű fordulataink egykori — már igen csiszolt — elődeit: *Legyen világosság! — és lén (= lón 'lett') világosság; szaporodjatok és sokasuljatok; Valaki binnél kil (bűn nélkül) vagyon kezöleték. elészer az vessen követ üredja (vö. az vesse rá az első követ). A mai véka alá (rejt) kifejezés viszont, amely szintén a Bibliából terjedt el, nem volt még megszilárdult fordulat, mert kódexünk megfelelő helyein *kád alá, szapu alá (vet, tesz)* megoldások szerepelnek.*

Rokonszenvelve figyelhetjük a középkori szerzetes erőfeszítéseit akkor is, amikor helyenként a bonyolult latin szerkezetekkel küszködik. Le is írta egy rész kihagyásakor, hogy annak „értelme és magyarsága semmiképpen én elmembe nem fér” — azaz nem tudta lefordítani. A nehezebb vagy kevésbé fontosnak vélt helyeken pedig találatkőnyon rövidített. A Biblia például aprólékosan részletezi, hogyan készítették el a zsidók a szent sátrót. Szerzőnk ezeket a fejezeteket ekképp foglalta össze: „Mindent megszerzének azért teljes szívvvel nagy bölcsen... mind kovácsművű szerent, mind takácsművű szerent”.

A Jordánszky-kódex mostani megjelenésével középkori művelődésünk egyik nagy értéke válhat szélesebb körben ismertté, s a kiadás a kódex tudományos vizsgálatát is jelentősen segíti.

M. Nagy Iona

A pipás őrnagy

90 éve született Illés Béla

Illés Béla Kassán született testesítőnek tekinteni, akik 1895. március 22-én, ha élne, ma lenne 90 éves, de már több mint egy évtizede nincs köztünk, 1974. január 5-én halt meg. Pedig ő is azok közé a kortársaink közé tartozott, akikről azt hittük, élve tartoznak életünkhöz örökké. Mint Illés Gyula vagy Kodály.

Illés Béla első, nagy meghatározó gyermekkori emléke a szülőföld, a Felvidék, a szülői famunkásoknak, a Schönborn-birtok kiszolgáltatott zsellereinek az élete, a kuruc hagyomány, a soknyelvű kavargás. Aztán Pest következett: az István uti gimnáziumba jár, majd a jogi kar hallgatója lesz, 1916-ban végzi, de ekkor már a front várja; és e két alap-elemenye — a jogászság és a haború — szüli első jelentősebb munkáját, a guynorosi-ironikus, nyíltan pacifista esszégyűjteményt, a *Doktor Utrius Pál honvédbaka hátrahagyott írásait*. Már korábban is megjelenik, nem is akarhol — a Nyugatban, Barátja, Steinfeld Nándor, Ady Endre titkára mutatja be a költőnek, és az ő ajánlólevelével merészkedik el Osváthoz. Ujpesti élményei viszik közel a munkásságot felszabadítani kívánó eszmékhez, és a korszellem hatása alatt következő művei már előre vetítik annak az írónak a képét, aki aztán a nemzetközi munkásszolgálat harcosaként éli le életét. Ezeknek a műveinek nagy volt a visszhangjuk: A szellemi munkások és a szocializmus meg a *Spartacus élete* a forradalmat előkészítő irodalom fontos alkotásai. Amikor a népharag elsőpróba haborút folytatni kívánó hatalmasokat, előbb a katonatanács tagja lesz, majd Ujpest kulturális életének, később ugyanott — a veszély idején — a vöröskatonáknak a vezetője. Az út innen már egyenes. A Tanácsköztársaság bukása után Bécsbe emigrál, és mint kommunista, a párt fiatal, de egy életre elkötözött tagja, ettől kezdve minden tevékenységét — az irodalmat is — alárendelve a célnak, a proletárforradalom győzelmének.

„S egy életre szól ez a szövetség — írta róla Király István — Jöhettek a vallató próbak: bukás, üldözöttség, hányódás, emigráció — semmi sem tudta megtörni a lélek erejét. Manapság hajlandók vagyunk a szocialista mozgalom klasszikus harcosait — különösen az illegális munkákat végzőket — csak a szigorú konspiráció, a fejelem meg-

S erre Illés Béla aiaja és élete fényes bizonyíték. Az emigrációban — Bécs és Csehszlovákia után a Szovjetunióban — vezető író-funkcionárius. A Szovjet Írószövetség titkára, majd a Proletárirók Világszervezetének főtitkára, világszerte ismert író, az *Aranyláb*, az *Ég a Tisza* és később a *Kárpáti rapszódia* alkotója — és rengeteg anekdota élettel teli hőse. Amikor kitört a háború, önként jelentkez katonának, közlegény lesz, de 1942-ben már őrnagy, és ő intézi a magyar hadifoglyok ügyeit. Aztán ő lesz a magyar nyelvű szovjet katonalapot szerkesztője, előbb a Magyar Újság, majd az *Új Szó*. Milliő történet „pipás őrnagy”, s minden történet élet- és emberszeretetről, nagyszerű humoráról tanúsodik. A *Honfoglalás* című regényében Bálint őrnagy alakjában — mintegy önmagát mintázva meg — maga is sokat elbeszél ezekről, de róla sokkal több történet keringett, és kering még ma is. Legendás alak lett még életében, hát hogyan ne lett volna tovább halálában. Béla bácsi történelmet csinált, vagyis együtt élt a történelemmel, de nagyon nagyon emberien élte, úgy, hogy sokszor le is becsülték érte a „komolyabb” irodalom világában, mert csak *Anekdoták könyve* kerekedett néha abból, amit megélt. Nagyregegyei maradtak el értékű epikai alkotások, emberalakja pedig szeretve-tisztelve él emlékünben. M. Sz.

Demokratikus kulturális intézményeink kialakulása

Négy évtized színházművészeti fejlődése

Jelentékeny drámairodalmi hagyományokat, kitűnő színészeket és jó rendezőket örökölt a megújuló társadalmunk a felszabadulás után. Katona József, Kisfaludy Károly, Szigligeti Ede, Madách Imre drámaalkotásai voltak az alap, melyre építeni lehetett; Bajor Gizi, Tolnay Klári, Jávor Pál, Somlay Artúr, Várkonyi Zoltán, Major Tamás, Gobbi Hilda — és sokan mások — várták, hogy úgyszólván a romok között egy színpadnyi hely szabaddá váljék; a századelőn megteremtett Thália Társaság, a harmincas években létrehozott, a kommunista párt erős befolyása alatt tevékenykedő Független Színpad vállalkozása kínálta folytatást.

A két magyar munkaspárt, a szociáldemokrata s a kommunista párt kezdetől fogva nagy figyelmet szentelt (XXXIV. kongresszusán, 1945 augusztusában, illetve 1946. június 24-i irányelveiben) a színház ügyének. Szorító volt azonban a helyzet, így 1945 és 1948 között — jobb megoldás nem lévén — terej kellett engedni a magánvállalkozásoknak, lehetővé téve, hogy hozzáértő, politikailag legalábbis nem reakciós színházi vállalkozók, bérlők, úgynevezett koncessziósok vegyék kézbe a dolgokat. El kellett tartania magát a színházművészetnek, s a Kodály Zoltán elnökletével működő Magyar Művészeti Tanács egyik tagozata, a Színházművészeti Szaktanács — együtt a Magyar Színeszek Szabad Szakszervezetével s a kormányzati szervekkel — nagy gondot tárgyalt a nehéz tennivalók számára rendszeresített, de korlátozott mértékben színészeknek is juttatott élelmiszerjegyek elosztásáról, sőt — nagy színészek, testületek, városok által való örökbe fogadásáról (!): minden lehetőséget ki kellett aknázni a szellemi értékek megóvása céljából.

Nem véletlen, hogy a kommunista párt javaslatára alapított Kossuth-díj első kitüntetettjei között, az 1848-as forradalom centenáriumi három színész is szerepel: Bajor Gizi, Somlay Artúr, Major Tamás. Igen magas politikai, társadalmi megbecsülést tükröz ez a döntés. A Magyar Kommunista Párt harcolta ki azt is, hogy 1948. január 1-vel a művészetj főiskolák — köztük a színhákadadémia — egyetemi rangra emelkedjenek. A színházművészet, a színészet rangját fejezte ki

az érintetteknek az önértékelése: a leghatásosabb eszköznek tekintették művésztüket a tömegek nevelésére, a demokratikus gondolkodás és magatartás kibontakoztatására, fejlesztésére — megerősítve a szórakozás nagyszerű adománya révén.

1947 elején a művészeti ág legkiválóbb szakemberei jegyzékét állították össze azokból a hazai és külföldi darabokból, amelyeket bemutatásra, játszásra ajánlottak. Egészséges, korszerű értékszemléletet fejez ki ez a klasszikusoktól új szerzőkig terjedő kínálat, melyet a színházi vezetők csakhamar föl is használnak munkájukban. Természetes, hogy az orosz és szovjet művek kiemelt helyet kaptak a repertoáron. Egyelőre persze még egymás mellett élnek a legkülönbözőbb eszmei törekvések, színházi felfogások; gyakran éri bíráló a Belvárosi, a Vig- s a Pesti Színház műsorpolitikáját — s ebben sokszor van is igazság, maszint azonban bizonyos fokú merevedés is kifejeződik már egyes teljesítmények túrelmetlen elutasításában, megbélyegzésében.

nésig, a hetvenes évek közepeig Állami Déryné Színház néven tevékenykedett). Helyes döntés volt ez: utazó színházunk — bár nagy nehezségek árán (akadózott az utánpótlás, mivel a főiskolát irriszen végzett fiatalok nem szívesen vállalták itt feladatát a mostoha körülmények miatt stb.) — úgyszólván mindenhol elvitte a színházi kultúrát, oda, ahová a művészet egyéb termékei nem jutottak el. Nem csoda, hogy a mai napig szeretettel és őszinte csodálattal emlégetünk a vidéken élő emberek és társulat zenés és prózai előadásait.

Az 1956-os ellenforradalom leverése után új tervlatok nyíltak a magyar színházművészet fejlődése előtt is. Kiigazították a műsorpolitikát, törlesztették azokat az adósságokat, amelyek az ötvenes évek első felében elfogadható személyi kultusz, dogmatizmus számlájára íródtak, helyet kaptak a játérendben azok a hazai és külföldi szerzők, akiket vagy akiknek egyes műveit időközben leparancsolták a színpadról. S megváltozott a színházművészet társadalmi

fólváltották azok a törekvések, amelyek a művészi megközelítésmód, az esztétikum szerepét helyezték előtérbe.

A hatvanas évek közepétől vált sürgető igényné a magyar színházi szerkezet korszerűsítése. Összefüggésben azzal, hogy ekkortájt virágzott a magyar amatőr-színháztársulatok, tehetséges előadói nemegyszer szégyenítették meg a hivatásosokat. Lehetővé vált most már a nemzetközi tájékozódás, a legújabb színházművészeti törekvésekkel való megismerkedés. Erdemleges változást hozott színházművészetünk fejlődésében az a tény, hogy a hetvenes évek elején kiépült vidéki színházaink hálózata, és tehetséges fiatalok jutottak vezető szerephez. Csakhamar valamiféle Budapest—vidék elientét is kialakult, egy olyan látszat következtében, mint ha a fővárosi színházak játekkelfogása, stílus előregedtet volna, miközben a vidék színpadja került a világ elvonálatául. Ez persze erős túlzás volt, ha az elképzelésed fővárosi jeleit nem tagadhatjuk is akkoriban. De számításba kell venni, hogy ekkortájt jött létre Budapest a szerveződélyesen és hasznosan kísérletező Huszonötödik Színház, megszaporodtak a fővárosban s vidéken is a stúdió-előadások.

Nem volt zavartalan folyamat tehát a magyar színházművészet korszerűbbé válása. A hetvenes évek második felében vitatható döntések is születtek: nem váltotta be teljes mértékben a hozzá fűzött reményeket a Déryné örökön létrehozott Népszínház, válságba jutott a Nemzeti Színház stb. Nyolcvanas esztendeink mindamellett reményt keltek. Az újonnan elindított nyiregyházi Mórircz Zsigmond Színház, a zalaegerszegi állandó társulat megteremtése, Budapest a Katona József Színház önállóvá s meghatározó szerepűvé válása; a gondolat, hogy Egerben ismét saját színház működik hamarosan, a terv, hogy fővárosunkban a Pesti Színház különváljék a Vigtől, s új utakat keres, mindenekelött pedig, hogy lakosságunk s a világban élő magyarság összefogása révén, hatalmas állami áldozatvállalás segítségével behatárolhatóan belőlünk felépülhet a Nemzeti Színház új épülete — mindez azt jelzi, hogy kultúránk négy évtizede számottevő eredményeket hozott a színházművészetben politikai agitáció elsődleges is. Köhätti Zsolt

Pécsi Sándor és Tolnay Klári Tennessee Williams A vágy villamosa című drámájának 1962-es Madách színházbeli előadásán. (Fotó: MTI — KS)

A negyvenes évek végén lezajlik a színházak államosítása is, ami a fővárosban történt a legkevesebb zökkenővel, hiszen itt három kivételével állami kézben voltak korábban is a színházak. Új környezetbe kerül a Madách Színház, 1951-től elkezd működését a Magyar Néphadsereg Színháza (mely a Vigszínház jogutódja). Önálló vidéki társulatok jönnek létre, s ezek a kisebb településeket is fölkeresik előadásaikkal. S megszervezik 1951-ben az Állami Faluszínházat (mely 1955-től megszű-

fogadtatásának a feltételei rendszerre is. Előretörték az ötvenes évek második felétől egyes vizuális művészeti ágazatok: nagy hazai és külföldi sikereket aratott a filmművészet, új utakon haladt a festészet, a közéleti szobrászat, a grafika, s talán a legfontosabb tényező az volt, hogy rohamosan kibontakozott a magyar televíziózás. Mennyiségi helyett minőségi változásokra volt szükség a színházművészetben is. S valóban: a játékkelfogás sokszínűbbé vált, a politikai agitáció elsődleges is.

két kezével, a Mama pedig kivirágzott: ekkor kezdett el utazgatni. A Mama böröndje megtelt, készen voltak a csomagolással: „Most te jössz, neked pakolunk.” A nagyfiú elmosolyodott: „Jól van, mondta, de azt majd elintézem én. Neked még a fodrászhoz is el kell menned, azt akarom, hogy szép legyél.” A Mama a hájához kapott: „Igazad van, de sietek haza. De ugye addig nem mész el itthonról?” „Nem, nem!” — nyugtatta meg a nagyfiú. „Várlak, különben is az beszéltük meg, hogy együtt megyünk, legalábbis Debrecenig.” A Mama újra megcsókolta a fiát: „Sietek” — mondta. A nagyfiú az ablakon át nézte, ahogy anyja elkarikázik az új biciklijén a falu központja felé a fodrászhoz. Az új bicikli nyikorgott, nagyon új volt még, a régitt ellopottak, ugyanis a faluban ez az új szokás: a biciklijólopás.

A Mama a válás után 1971-ben utazott először, igaz szakszervezeti beutalóval, igaz nagy rábeszélésre, igaz „csak” Bakonybélre. Mégis utazás volt az. Ötvenkét éves volt akkor. Aztán kedvet kapott az utazáshoz. Mindmáig két év kivételével igénybe vette, sőt „kihazánálta” a szakszervezet nyújtotta kedvezményeket és lehetőségeket. Bejárta az országot, rendszerint elővagy utószóban, ha másként nem, önjerejéből. Magyarország összes fürdőit végigjárta már, a lábát gyógyította.

A Mamát az első külföldi útra — a bolgár tengerpartra — a nagyfiú fizette be. Akarta, hogy ő is lásson világot. Azóta a Mama járt már Szocsiban, Spanyolországban, Drezdában és Berlinben (a nőnapon), Törökországban, és most a Barátságvonattal a Baltikumba készül...

A Mama frissen, fiatalon, szépen megérkezik a fodrásztól. Már csak néhány percük van. A böröndöt lezárják, a nagyfiú sporttásakáján elhúzzák a cipzárt. A buszhoz mennek, amely a városba visz. A debreceni pályaudvaron röviden búcsúzkodnak. A nagyfiú vonata megy Pestre, a Mama indulásáig még van két óra. A nagyfiú erősökdi, marad még, megvárja a Mama indulását, majd elmegy egy későbbi vonattal, de a Mama nem tűr ellentmondást, felrakja a fiát a pesti gyorsra, mert tudja, hogy annak ma még dolgoznia kell. A nagyfiú megadja magát, felszáll a már induló vonatra, egyenest a büfékocsiba megy, rendel két üveg sört.

A Mama útja tíz napig tartott a Baltikumban. A nagyfiú pontosan tudta az érkezés idejét, számolta a napokat, majd az órákat, és várta a visszaérkező Mama levelét. Három nap múlva — az érkezés után — megjött a Mama levele, amely így szólt: „Drága gyermekem!

Tegnap este szerencsésen hazaérkeztem, nem volt semmi bajom, és nagyon jól érzem magam. Igaz, hogy sűrített volt a program, fárasztó is, de azért bírtam. Igazad volt, nagyon szép táj ez a Baltikum, és nagyon jó volt az idő is. Egy nap Rigában esett az eső, de a többi napokon jó volt az idő. Voltunk több városban, Kaunas, Trakai... Kaunasban a város főterén ünnepélyesen, zenével fogadtak bennünket, és volt ünnepi beszéd is, a magyar napok alkalmából. Egyszóval nem bántam meg, hogy elmentem. Vilniusban meglepődtem, amikor kinyitottam a böröndöt, hogy belecseméztesd a tokaji aszút, nem vettem észre, hogy mikor tetted bele. Megittuk jól is esett. Az ellátás jó volt, olyan bőséges, hogy még meg sem bírtam mindig enni. Itthon mindent rendben találtam, és nagy meglepetésemre Piroška néné, a szomszédasszonyunk még vacsorát is hozott át. Igaz, én is hálás vagyok az ilyesmiért. De azért van egy rossz hír is. Mig odavoltam, kaptam egy táviratot, hogy Margit néni, nagyanyád testvére, 86 éves korában meghalt, Bagoson. Ma volt itt a Pista fia megkérdezni, hogy miért nem mentem a temetésre, nagyon vártak, hiszen az utolsó években, ha nem is rendszeresen, de én ápoltam őt, ahogy a távolság, meg az itthon elfoglaltságom megengedte. Mondtam, külföldön voltam, azért nem tudtam elmenni. Megértette, és nagyon kért, hogy menjek el hozzájuk Esztárba, mondtam, majd meglátjuk. Esztárba, mondtam, majd meglátjuk, most azért a héten pihenek, meg dolgom is van. Persze, elmegyek hozzájuk.

A nagy pakolásban itthon maradtak a gyógyszerek, amit neked vettőttem ki, nem hiányzik? Na és te vagy vagy? Nincs semmi bajod, remélem? Még nem volt nagyon késő, mire hazaérkezted? Tudtál dolgozni? Láttam, nehezen mentél el, de el kellett menni, semmi értelme nem lett volna, hogy itthon maradj. És most szeretném, ha megírnád, hogy mikor jőjtek hozzátok? Úgy gondolom, a jövő hónap elején jó lenne, ha neked is jó. Írd meg, és én úgy alkalmazom a dolgokat.

Be is fejezem a levelem, azért fáradt vagyok egy kicsit. Írjál hamar, nagyon várom a leveledet. Vigyázz magadra, az egészségedre.

Milliószor csókollak: Anyu!

A Mama újra utazik Ezúttal a nagyfiúhoz. Igaz, csak néhány napra, de a nagyfiú már nagyon várja.

SZABÓ ATTILA

EMLÉK

Meglátva ezt a kis gipszfigurát, amelyet mamától kaptunk, földéreg anyám alakja a maga törekénységében.

Mit is hagyhatott volna ránk, ha nem éppen ezt a — tekintetét őrző — anygalkát, valamiképp kicsi mását, hiszen anyám szeretet-szárnnyai is megtestestültek.

Bár maga volt a megbocsátás, szárnyait átszögezve megfeszítette őt Filátus udvar-világa.

S hogy benne volt-e a korban? Benne, bizony mondom, benne minden mocsokban.

EGY LÁNYHOZ

Örökre elkísér szinte gyermeki tekintetted: mint csillagfény az űrt: betölt.

Hideg karácsonyeste volt, betlehemesek bolondozásait néztük, mikor megérintettem bársony-kezed anyaréh-mosolyod alatt: é fényben fűrödvé, hogyan is hihettem volna, hogy vétkeidért majd megkínzatom.

Szabó Attila Debrecenben — Józsan — 41; 22 éves; lakatos szakmunkás. Már néhány évvel ezelőtt mutatott verseiből néhányat: igyekeztünk neki verstanulni — stílárás stb. — vonatkozású tanácsokat adni. Most olvasóinknak két versével mutatkozik be: ezek kéziratán — beleegyezésével — néhány apróbb, a tartalmat nem érintő, kezdőknel majdnem mindig szükséges igazításra kellett vállalkoznunk.

Megfelelni a követelményeknek

AZ IRODAGÉPEK GYÓGYÍTÓI

Tavaly fennállásának 35. évét ünnepelte az Információtechnikai Vállalat, amely 1981 júliusától Irodagéptechnikai Vállalat néven működött. A céget az ügyfelek többsége egyszerűen csak „IGV”-ként ismerté (így beszéltek róla a névváltozás után is), s ez a rövidítés bizony némi zavart okozott a múlt év vége felé. Az újságokban megjelent a hír: megszüntették az IGV-t. Sokan fel is hívták a debreceni szerviz vezetőjét, tudakozódva az események felől. Papp Csongor sorra megnyugtatta az aggodókat: az Irodagépipari és Finommechanikai Vállalatot számolták fel, amely egybebe került a pénzürgépek, írógépek gyártója volt, míg az ugyancsak IGV-ként emlegetett Információtechnikai Vállalat profílija a szervizszolgálat.

Papp Csongorral először a vállalat szervezeti felépítéséről beszélünk.

— Országos vállalként működünk, budapesti központtal. Az országban nyolc területi üzem van, a miénk a hetes számú, amelynek központja Nyíregyházán van. Három szerviz tartozik ehhez az üzemhez: a nyíregyházi, a debreceni és a hajdúdorogi. 1978-ban alakították ki ezt a szervezeti formát.

— Miért volt szükség a nyolcvanegyes névváltoztatásra?

— A technikai fejlődés megkövetelte a vállalat profilbővítését, és az új feladatokhoz jobban illik az „információtechnika” kifejezés. Azelőtt a hagyományos író-, számoló- és pénzürgépeket javítottuk, a nyolcvanas évek elejétől viszont a tevékenységi körünkbe tartozik a számítástechnikai, szervezési és ügyviteltechnikai eszközök, berendezések és rendszerek komplex műszaki kiszolgálása, karbantartása, felújítása, forgalmazása, kölcsönzése. Sőt foglalkozunk programok készítésével, valamint adatfeldolgozással is.

— Gondolom, hogy a debreceni szerviz magában egyetlen valamennyi területen teljesíteni a megrendelők igényeit.

— A vállalaton belül kialakult egy egyszerű munkamegosztás: minden szerviz a szellemi és technikai felkészültségének megfelelő feladatokat látja el a maga területén, míg bizonyos szolgáltatásokat az egész országban a budapesti, központi üzemünk szakemberei végeznek el. A debreceni szer-

kurrenciát is. Mindez sajnos nem segít a régóta megoldatlan problémáinkon. A gyártók rapszodikus szállítják az alkatrészeket, így időnként megszorodnak a hiánycikkék. Ehhez hozzájárul az is, hogy a magyarországi irodákban általában kevesebb gépet használnak, mint amennyire ott szükség lenne. Ezért a nagy igénybevétel miatt gyorsabban kopnak az alkatrészek, hamarabb kerül sor a javításra. Egy másik jellemző gondunk: a kereskedelmi forgalomba először bekerülő eszközök alkatrész-utánpótlása nagy késéssel érkezik az országba, ami megnehezíti, olykor lehetetlenné teszi a garanciális javítások elvégzését. Meg kell említeni a turistaimport ügyét. Az utóbbi években rengeteg elektronikus irodai számológép érkezett az országba a háromnapos bécsi bevásárló-utak eredményeként. Ehhez viszont egyáltalán nincs alkatrészraktár, megbíesodás esetén nem tudjuk garantálni a javítást. Megpróbáljuk megszerezni a szükséges alkatrészt, de ez nem mindig sikerül.

— Az egyre korszerűbb elektronikus és elektronikus berendezések javításához és karbantartásához megfelelő szakképzettőség műszerészekre van szükség.

— Szerencsére ebben nincs hiány. A műszerészeink öt csoportban dolgoznak, bizonyos géptípusokra, gépkategóriákra specializálódtak. Valamennyien jó alapképzéssel rendelkeznek, de ezentúl részt vettek úgynevezett géporientált tanfolyamokon, amelyeket a gyártó szervez. Úgy érzem, hogy az ügyfelek meg vannak elégedve a munkánkkal — ezt jelzi számunkra a mintegy ötezer általánnyitvány szerződésünk. Időnként panaszok érkeznek a hosszú javítási idő miatt, de ez sajnos csak nagyon kis részben múlik rajtunk, nagyobb részben a már említett alkatrészellátástól függ. Igyekeznünk minél jobban megfelelni az ügyfeleink által támasztott követelményeknek.

— Az irodagépek javításában akad néhány konkurrens is.

— Valóban így van, például a Finommechanikai Vállalat, a HAJDÚSZÖVKER és a kisiparosok, gazdasági munkaközösségek. Szerencsére eddig sikerült megbirkóznunk a konkurrenciával, legfeljebb a fejlődés lenne gyorsabb, ha egyedül lennénk. Persze, az ügyfelek számára ez a kellemesebb helyzet. Meg kell mondani, tőlünk is többen elmentek, részben kisiparosok, részben gazdasági munkaközösségekbe. Igaz, mi is igyekeztünk kihasználni a kisvállalkozásokban rejlő lehetőségeket, nyolcvankettő óta működik nálunk két vállalati gazdasági munkaközösség.

— A javítással foglalkozó vállalatok évtizedek óta panaszkodnak az alkatrészellátásra. Mi a helyzet e téren az ITV-nél?

— Bizonyos szempontból előnyös helyzetben vagyunk, hiszen a vállalat egyik feladata az irodagépek alkatrészainek beszerzése és elosztása — az egész ország területén, beleértve a kon-

ÉBRED A FALU

Kismarjai virradat

A kódban alig tudunk haladni, és egészen hirtelen bukkan elő a Kismarja tábla. Hajnali két óra van, sehol senki. Egy biztos tippünk van azonban, ahol emberekre akadhatunk. Arra hajtunk.

Pálincás jó reggelt kívánva és ugyancsak meglepődöm, amint kiderül: vagy nyolcan is fogadják a köszönést. Almunkban se reméltük, hogy ilyen korai időpontban ennyi embert ébren találunk a határmenti kis faluban.

A szeszfőzdében álmoságnak, fáradtságnak nyoma sincs. Fő a pálinka, a csőrendszer végén már a tiszta, finom nedű cspeg egy dézsába.

Épp az idős kucsmás férfin a sor. Megremeg, amint a vasvillával meri az otelót, présmaradékát, a főzőbe.

— Az dolgozom, aki majd megissza — ugratják, de Tarcsi Gábor, a téves szeszfőzdének dolgozója hamar az öreg segítségére siet.

— Sok valaki iszik még ebből — mondja a bácsi. — Reggel bekopok vagy három centet, aztán napközben már csak két-három deci bor esik jól.

Pető Sándor, a Bocskai Tsz. magtárosa is most főzi pálinkát.

— Darált szőlőből készül, lesz vagy 45–48 liter. De jön a Sándor nap, már 10 literrel biztosan kevesebb lesz.

— Aludt valamit az éjjel?

— Hát hogy aludtam volna! Megy ez a főzde éjjel-nappal. Ránk most éjjel került sor. Aztár hazamegyünk, lemosunk, iszunk egy kávét és kezdődhet a munka.

Hámos Lajos, a téves éjjeliőre is betoppan egy szóra.

— Történt valami az éjjel? — kérdezem.

— Semmi az égvilágon.

— Hogyan telt az idő?

— Van egy kis dikóm, lephentem kicsit, persze ruhástól. Hacsak a jószág el-

— Mibe kerül ez önnek?

— Ha még azt is hozzáveszem, hogy már a körzeti orvosnál is jártam, aki bepecsételte, hogy nem vagyok alkoholist, akkor összesen három munkanapba. Ha meg az egyszeri vonatköltséget kérdi, az 56 forint. Debreceben. De még mindig jobban járok, mintha Berettyóújfaluba mennek — buszszal.

Hűsz-huszonöt ember is összegyűlik, mikor a sinek visítását, a mozdony érkezését halljuk. Amint elzakatol a vonat, ismét, egy lelek sinek a közelben. A pénztár — nyilván — majd csak a fél 8-as vonatig nyit ki.

Elmúlt öt óra, megyünk vissza a faluba, ahol a sötét ablakok már lassan világosodni kezdenek. Még csak pirkad, a ködös hajnal még nem oldotta el az eget a földtől. Betérünk az iskolába, ahol egy a világ. Osztályról osztályra járva végre megtaláljuk Takács Imre hivatalosát.

— Fél négykor keltünk a fiammal. De már mind a tizenkét kályhában ég a tűz. Ehhez persze az kellett, hogy tegnap délután mindent előkészítsünk. Így reggel csak a papír végét kell meggyújtani. Takarítani is csak a tanulószoba maradt. Mire jönnek a gyerekek, rend lesz. Tisztaság és meleg.

„Egeresiekhez menjenek, azok sok állatot tartanak!” ajánlották többen is, és valóban, amint bekopogtatunk, látszik: nem mi ébresztettük. A tejet már le is fejték, a szarítókötelen ott sorakozik a sok frissen mosott holmi. Mint kiderül, az aszsony már el is ment, hogy befűtsön az ÁFESZ-nél.

— Három óra tíz perckor szól az ébresztőóra, és patogni kell ilyenkor — mondja Egeresi Károly —, mert én a MÁV-nál dolgozom, és a szakaszomhoz Sáránra kell utazni. Mos, kicsit több időm van, mert itt kezdek Kismarján.

— Mennyi állatot tartanak?

— A hatból van még két hízó, van három bika, két üsző, öt tehén... Van ezek mellett munka, nem kevés. Megszokásból is csinálja az ember, de főleg persze a megélhetésért, mert hát a fizetés az nem elég. Van három család, de persze az állattartás sem biztos dolog. Reszkirozzunk eleget. Ősszel 226 csirkét ottlaktak be, karácsonyra 42 maradt...

— Milyenek a munkalehetőségek?

— Itt van a termelőszövetkezet és punkum.

— Ha végeznék a munkával, mire jut még idő?

— Arra esetleg, hogy ott ülve elaludjunk a tévéhíradó alatt.

Jön haza az asszony is, és van is már feladata. A tejet kell vinnie a begyűjtőbe. Vele tartunk.

— Kilencvenheten szállítottunk hozzá a tejet, körülbelül 1400 liter naponta — mondja Bokor Mihályné, aki most férjét helyettesíti. — A Mikepércsi Rákóczi Tsz. 7,70-et ad egy literért.

Jönnek az asszonyok, egyiket férfi is akad közöttük, öntik a tejet a monilon át.

— Négy óraor legkésőbb fel kell kelni a fejéhez — szól Boros Gyuláné. — Én most 44 liter hoztam. Csak lendít ez valamit a házon...

Szállingóznak az emberek, már él, mozog a falu. Hat óra van, amikor a Kismarja táblát magunk mögött hagyjuk. Így már biztos lehetek abban, hogy nem érek haza fél 7-re, amikor majd otthon megszólal az ébresztőóra...

Dombrovsky Ádám

A debreceni szőttest külföldön is megveszik

Akik látták már asszonyokat hagyományos takács szövészeket dolgozni, azok tudják, hogy milyen nehéz, fizikailag megerőltető munkáról van szó. A Debreceni Házipari Szövetkezetben pedig még jó néhány olyan régi szövészek találhatók, amelyekben a szebbnél szebb szőttest készülnék. A szövők, akik immár az ország határain túl is hírnevet szereztek a debreceni szőttesteknek, két műszakban dolgoznak.

Az ezekben a műhelyekben készült termékek az idén először a szocialista piacokra is eljutottak. A 100–200 évvel ezelőtti hangulatot idéző munkahelyeken jellegzetes hajdúági motívumok készülnek, de esetenként megrendelésre más tájegységek motívumait is megszővik. Az alkalmazott minták egy részét a Déri Múzeum néprajzi gyűjteményéből veszik át, tehát tiszta népi forrásból dolgoznak, de előfordul, hogy iparművész tervezte kollekció fut le a szövőgépekről. Annak ellenére, hogy a szőttest igen kelendő, volt idő, mikor csak nagyon nehezen találtak ezekre a termékekre vevőt. Az idén szerencsére más a helyzet.

A szövőkezetnek nyolc profílija van, s ebből talán a legjelentősebb és legismertebb a szűrrátétes termékek előállítás. Ezt a munkát nem a teljes munkaidőben, tehát a műhelyekben dolgozó asszonyok, hanem a bedolgozók végzik. Mivel ma már a szűrráté szinte kizá-

rólag a lakások és egyes ajándéktárgyak díszítésére szolgál, a szövőkezetben azon fáradoznak, hogy napról napra és évről évre újabb motívumokkal és használati tárgyakkal jelenjenek meg a hazai piacokon.

Ezt a szemléletet szeretnék meghonosítani a gépi kötőknél is, azért, hogy kínálatukból mind többet és többet válogathassanak. Jelenleg mintegy hatvanféle terméket gyártanak a belföldi piacokra és százfélét tőkés exportra. A szövőkezet tagjai még seprűkötéssel, konfekcióruhák varrásával (ez bér munka) és kézi kötéssel is foglalkoznak. Mindezek együttesen tavaly több mint

43 millió forint termelési értéket jelentettek. A nyereségük is csaknem elérte a hatmilliót, bizonyítja ez, hogy figyelemre méltóan dolgoztak és gazdálkodtak.

Az eredményeik mellett persze vannak gondjaik is. Szeretnék gépeket vásárolni, hogy növelhessék a konfekciórészleg termelését. Annak is örülnének, ha néhány helyen a létszám nőne — főleg a seprűkötőknél lenne rá szükség —, szeretnék a szövészekkel a nyugati piacokra kijutni. Eredményeik alapján, elképzeléseik valóra váltására ha nem is azonnal, de rövidesen lesz lehetőség.

Készül a debreceni futó

A gépi hurkolók elsősorban gyermekruhákat készítenek

Fotó: Nagy Gábor

Nagyanyáink is így szőttek a lenvásznat

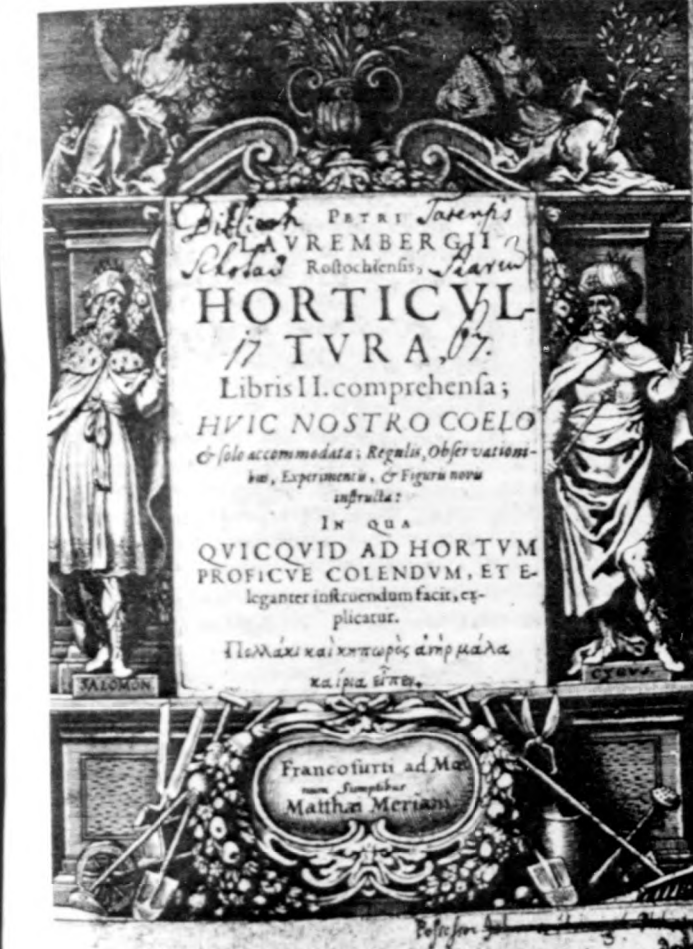
Régi könyvek, ritka könyvek

1848. március 15-ének eseményei időszerűséget adnak, hogy említést tegyünk a „Tanácsadó a falusi nép számára” című rövid kiadványról, amely Szabó Imre várnagy, a megyei püspök által kiadott Tevekeny szepességi forradalmi eseményeinek. A forradalmi események történetét a Bács retortióját vonta maga után 1867 konszolidálódó politikája oldja meg a személye körüli bonyodalmas történetet a forradalmi társaságában fogant. Az eseményekről távolabb levő — már papíron felszabadult — parasztság számára igyekezett a fordulat lényegét fölvilágítani. Megeleveníteni azt, hogy mit jelent a magyarországnak az új kormány, a felelős minisztérium, de amely egyúttal kötelességet is ró ránk Ugyanigy felelet: ad a szabadság, egyenlőség, testvériség ágas-bogas kérdéseire, s számba veszi a népkepviselet, közteherviseles és a nemzetország társadalmi kötelességeit. De figyelemmel is, hogy „azt sem lehet okosan kívánni, hogy a mi országos változásaink tüstént szembetűnő hasznát adjanak Várjuk el a kamatozás idejét Legyünk békeseges török. Csak még ta-

1848-ban jelent meg

következőket írja: „Tiszta szederjések és tiszta zöldék találtotnak Ersek urunk ő natsága tulipánjai közül...” Lippay a német szerző munkáját, minden szavát csak kellő kritikával vette át, igen sokszor hangot adva nemtetszésének. Búszkák lehetünk rá, hogy a magyar szakember meglátásai sokkal időállóbbnak bizonyultak. Laurenberg latinul írta meg könyvét. Az egyes fejezetek átölelik a kertészet minden lényeges

Peter Laurenberg 1632-ben, Frankfurt am Mainban kiadott műve

valy ilyenkor is, ki merete volna hinni, hogy az idén már nem robotol, nem ad tizedet, és ime mégis megvan. A 17. századi Magyarország egyik legképrázatosabb kertje Lippay György, aki pozsonyi érseként folytatta nagynevű elődeinek munkáját. Az érsekkert igazi megalapozója Forgács Ferenc. De ezte itt a kertművészetet Pázmány Péter is. Minderől Vorosmarty Mihály tanúskodik, kertészkedő fejedeimék között említve nevét. A mestermunka azonban Lippay Györgyhez köthető. Kertjének híre-neve a határokon túra is eljut. Az ersek unokaöccse, Lippay Janos, izesen és szemléletesen írja le, amit maga körül lát: Posoni kert című munkájában (1664—1667). E korszakalkotó szakkönyv megírásához számos külföldi munkát is fölhasznált. Ezek sorába tartozott a francia Mizault Antoine kertészeti szakkönyve, a német Johann Peschel munkája, amely 1597-ben jelent meg. De Lippay mintának Peter Laurenberg: Hortivultura című könyvét választotta. A szerző eredeti foglalkozása: orvos, Rostockban. Korának legolvasottabb kertészeti szakkönyve kerül ki keze alól 1632-ben. Két évvel később kiegészíti művét egy növényjegyzékkel. Lippay Janos a pozsonyi kert megtekintése alkalmával találkozhatott Laurenberggel, aki a kert tulipánjairól a

kérdését. Szépművek az egész oldalas metszetek, amelyek növelik könyvének becsét. Képet kapunk a művelési módokról, kerttípusokról, faültetési eljárásokról, kertlepitési formákról, nemkülönben a kerti szerzőszámok egész arzenáljáról. Az 1634-es kiadású növényjegyzék áttekinti a legfontosabb kerti növényeket, főleg a hagymásokat. Taglalva a növény eredetét, botanikai jellemzőit, kultúrtörténeti vonatkozásait. Mindamellert sorra veszi a művelést, gondozást is. Az egyetemi könyvtár tulajdonában levő egybekötött példány nagyon

ritka „könyvcsemege” a hozzáértő kutató számára is nazi könyvtárainkban.

A jobb, kifutódob iránti igény sarkallta Szabó Józsefet, amikor egy könyvcsemet jelentett meg 1793-ban „Váti gabona” címmel, amelyet német nyelvre is lefordított Mitterpacher Lajos, jeles mezőgazdasági szakíró, akinek a múlt esztendőben ketszázötven éves születési évfordulója volt. Az előszóban a következőket írja: „A mezei tudományok nem megvetendő része a kerti mesterség. E nyitott nékem utat Váton négy esztendő alatt mindenféle gabonának bő termékenységére. (...) nem győztem sokszor eleget tszűlköznii, hogy a gabona még jó földben is olly terméketlen, hogy mindenkor jó esztendőnek tartatott nálunk, mellyben egy-egy szem ötöt, hatot hozott. (...) gondolkozván tehát, mi lehetne az oka, hogy a többi terményekhez képest olly terméketlen a gabona, egy néhány próbatélem után a hibának nyomára akadtam, mellynek nagyobb része a vetésben fekszik. Ezt én majd a déli világosságra hozom, de előbb a négy esztendőbeli próbáimat adom elő, hogy az újmódi vetémet a serény gazdák már előre is megijeljék, lassan-lassan megszerezsek, az után reá bátorkodjanak, és azt őrön-őrön is gyakorolván vegtérre meg is szokják... (ez az új eljárás) ... kevesebb költségben és munkába telik, többet ígér és hibátlan fizet... Váti gabona vagyon oktató írásmunka homlokára vetve; nem valami különös tulajdonságira nézve, (hanem azért, mert) ... egy kis fortélyos vetés után leg-iz legelsőben a váti határban kezdett dupla haszonnal szaporodni. Aki e módi vetést követi, nagy hasznát veheti.”

Tolnay Sándor: „Barmokat orvosló könyv”-e 1795-ben hagyta el Pesten Fűskuti Landerer Mihály nyomdáját. Tolnay a pesti állatorvosi iskola első tanárai közé tartozik, akinek munkássága a 18. század második felére esik. Az olvasóhoz intézett ajánlásában megjegyzi, hogy „E barmokat orvosló könyvem nem a tudós embereknek, vagy orvosoknak kedvéért írta, hanem tsak az együgyű (egyszerű) falusi gazdáknak számokra, kik gyakran marhájok elveszése miatt iszonyú károkat vallanak, kívántam nyomtatásban kiadni.” Hangsúlyozva, hogy írása több évtizedes tapasztalatának a gyümölcse, amelyet azért ad közre, hogy „... drága Magyar-Nemzetnek hasznára legyen...” Nagy hozzáértéssel tárgyalja a megelőzés különböző módjait. E könyv régisége ellenére fel-felbukkan aukciók jegyzékén, antikváriumok polcain. Hasznos tudnivalókat adva a 18. század hazai állat-egészségügyi viszonyairól.

Surányi Béla

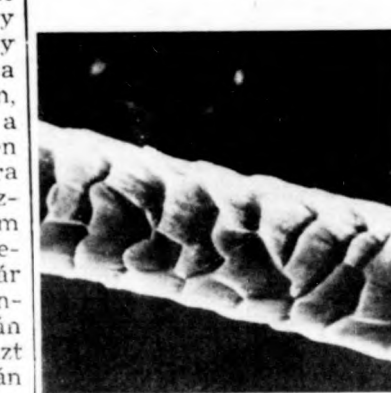
Ahány madárfaj, annyiféle csőr

Körülbelül 200 millió évvel ezelőtt az ősgyíkok nagy csoportjából egy új oldalág vált ki, s képviselői hosszú fejlődési folyamat eredményeképpen teljesen eltértek a hüllőktől — madarakká lettek. A gyökert szinte hihetetlen változásokon ment át az ezerecek során. Egyebek között az orr- és szájájék csőré alakult, amely kezdetben még valódi fogakat viselt. A mai madárcsőr felső és alsó kúváját viszont csak szarulemez fedi. Igaz, ezeken bizonyos madárfajok esetében fogak is fejlődhetnek, de ezeknek semmi közük az igazi fogakhoz; csontos fogai a ma élő madaraknak már nincsenek. A különböző madárfajok talán éppen csőrük alakulásában térnek el egymástól a legjobban. A madarak csőre

—, hogy ezzel ragadják meg a táplálék felvételének esz-

Térhatású mikroszkópia

A tudományok fejlődése mind újabb és tökéletesebb vizsgálóeszközöket kíván. Az új műszerek, módszerek viszont gyakran maguk is új tudományágak kialakulását serkentik, mert lehetővé teszik korábban nem sejtett vagy nem megközelíthető jelenségek feltárását. Ilyen folyamatnak lehetünk tanúi elektronmikroszkóp megjelenésével. Ez a műszer a tárgy minden részéről egyidejűleg jön létre a kinagyított kép. A mikroszkóp (tárgy) térbeli szerkeze-

mányok számos területén új lehetőségeket nyújt felismerésekre — a tárgyak felületéről nagy feloldású, legfinomabb részleteket is feláró, nagy mélységélességű, térhatású képet ad. Segítségével roncsolásmentesen és gyorsan meghatározható a vizsgált anyag felületének elemi összetétele is. A hagyományos mikroszkóp a tárgy nagyított képét látható (vagy ritkábban ultraribolya) fényvel állítja elő, az elektronmikroszkóp viszont elektronnyaláb segítségével. Ez utóbbi felépítése sokban hasonlít a fénymikroszkóphoz, de itt az üveglencsék helyett elektromágnesek — mint lencsék — gyűjtik egy pontba (fokuszálják) az elektronnyalábot. Mindkét mikroszkópra jellemző, hogy a vizsgálandó tárgyat a fény-, illetve az elektronsugarak áthatolnak, azaz a tárgyat átvilágítják, valamint a tárgy minden részéről egyidejűleg jön létre a kinagyított kép. A mikroszkóp (tárgy) térbeli szerkeze-

tól a hagyományos elektronmikroszkópos képek nem adnak felvilágosítást, illetőleg azt csak fázis kontraszt munkálata, metszetsorozatok lépésről lépésre való összehasonlításával deríthetjük ki. A scanning elektronmikroszkóp viszont, amelyben az elektronnyaláb bonyolult pásztázó mozgást végez, a képet — a letapogatási folyamat eredményeként — soronként állítja össze egy képernyőn. A teljes kép soronkénti összerakása 5—10 másodperctől 2—3 percig is eltarthat, a letapogatási sebességtől függően. Mivel a mintáról származó információ az érzékelőben elektronos jelle alakulnak át, e formájukban könnyen tarolhatók, tulajdonságaik jól elemezhetők, és gépi feldolgozásra is alkalmasak. Képeink azt mutatja, hogy miként jelenik meg a jellegzetes pikkelyezésű gyapjú elemi szál képe a scanning elektronmikroszkóp képernyőjén. (KS)

Rövid tudományos hírek

VÉDŐOLTÁS FOGSZUVASODÁS ELLEN

A fogszuvasodásnak egyik legfőbb okozója az ember szájában élő Streptococcus mutans nevű baktérium. E baktérium hatására a szájba kerülő cukrok erjedésnek indulnak, s az ennek során képződő savak megtámadják a fogzománcot, szuvasodást okoznak. Már régebben próbálkoztak azzal, hogy előbb baktériumok kivonatát a kiserleti állatok szervezetébe juttatva magát a szervezetet késztessek a baktériumok leküzdő ellenanyagok képzésére. Az első ilyen anyagokkal kapcsolatban azonban alapos gyánú támadt arra, hogy a vakcina károsítja a szívet. Újabb sikertült a baktérium sejtfalából egy kisebb molekulásúly és tisztított fehérjéket tartalmazó anyagot készíteni. Állatkísérletekben rhesusmajmoknak olyan táplálékot adtak, amelyben hozzávetőleg annyi cukor volt, mint az átlagos európai felnőttek táplálékában. E majmokban 70 százalékkal kevesebb szuvasodás fordult elő, mint az azonos módon táplált, de nem oltott állatokban. Az anyag hatását figyelve eddig sem káros mellékhatást, sem utóhatást nem tapasztaltak.

FOLYADÉKKEVERÉK CSECSEMŐK HÁSMENÉSE ELLEN

Azsia, Afrika és Latin-Amerika országaiban a csecsemő- és gyermekhalálnak egyik gyakori oka a heveny hasmenés, amely a testfolyadék és sok elvesztése révén okoz halált. Az Egészségügyi Világszervezet becslése szerint az említett területek 5 éven aluli gyermekeinek körében éventénként 500 millió hasmenéses megbetegedés történik, s a megbetegedettek 3-4 százaléka életét veszti. A folyadékot hagyományosan a vénába szűrt injekciós tűn át pótolják. Ez azonban csak körülményes, szakemberek közreműködésével valósítható meg. Az injekciót pótolhatja a folyadékkeverék, amely ivóvízben oldott nátrium-

Kloridból, nátrium-bikarbonáttól, kálium-kloridból és szőlő- vagy répacukorból áll, amelyet a betegnél meg kell innia. E keverék olcsó, s ami nagy előnye, bárki megittathatja vele a beteget. Az esetek többségében ez elegendő ahhoz, hogy a szervezet saját védekező erői legyűrjék a bajt.

ZSÍRSZÖVET ÁTÜLTETÉSE

Az ember zsírszövege a szervezet különböző részein szirtestekbe tömörül. A szirtestek nemcsak tartalék tápanyagai a szervezetnek, erre az is mutat, hogy hosszabb éhezéskor sem tűnnek el teljesen. Szerzőik inkább az, hogy védők, támasztók és hézagkitöltők legyenek. Ilyen zsirdepó, azaz zsirlerat a talp zsirpárnája is. Ennek nemcsak vegyi összetétele, hanem a szerkezete is különleges. A talpi zsir köcsösveteli szövete közé préselt kocka alakú zsirlebe-nyekből áll. A zsirpárna szövetének igen nagy a szaktitási szilárdsága és a rugalmassága. E mechanikai sajátosságoknak is köszönhető, hogy a láb egyenetlen talajon is biztosan támaszkodik. E kedvező tulajdonságok adtak az ötletet arra, hogy a talpi zsirt a plasztikai sebészben szövetátültetésre használják fel. Ezt az eljárást a Szovjetunióban Ufa városának szemészeti klinikáján alkalmazták először, megfelelő állatkísérletek után. Kedvező eredménnyel járt az a műtét, amellyel a szemhéj eltávolított dagasztó helyére — támasztó és hézagkitöltő szövetként — talpi zsirt ültettek át.

OXIGÉNINDEX

Életvédelmi szempontból fontos cél, hogy a jövőben minden új anyag gyártásakor — nemcsak műanyagoknál — minél kevesebb legyen az oxigénindex. Az Osztrák Műanyagkutató Intézetben a különböző anyagok gyűlé-

HALLOTTUK VALAHOL

Az Ostende-Dover útvonalon közlekedő hajó tomboló viharba kerül. Egy utas sápadt arccal fordul a kapitányhoz:

— Kérem, nem tud valami hatásos gyógymódot tengeribetegség ellen?
— Dehogynem! — feleli a kapitány. — A legbiztosabb, ha fél órára elnyújtózik egy virágos réten egy almafa árnyékában...

Egy fiú megmutatja fotóalbumát a menyasszonyának:

— Nézd csak, itt egy öröngütánnal vagyok levélve!
Mire a lány ártatlanul:
— Ugye, te az vagy ott balra, a svájcisapkában?

Egy belga úr makacs álmatlanságról panaszkodik orvosának, aki így vizsgáltja:

— Ugyan, semmiség az egész! Egy kiadós éjszakai alvás után kutya baja sem lesz!

Egy belga házaspár Svájcban üdül. Szabadságuk első hete után így szól az asszony:

— Csak tudnám, miért van itt minden ház fáboló!

— Jáj, te kis csacsi! — feleli a bölcs férj. — Hát a követ itt a hegyek építéséhez használják!

Anderlecht futbalcsapata repülőre száll. A gép fontos metközére viszi a fiúkat Görögországba. Az indulás után negyedórával így szól a pilóta a légikísaszozhoz:

— A gép úgy jobbra billent, mintha egy elefánt táncolna ott... Nezze meg, kérem, mi lehet!

— A néhány perc múlva visszatérő hölgyre elégedetten mesolyog a kapitány:

— Rendben is van, a gép egyenes. Mi volt a probléma?

— Csak a futballisták tartottak edzést... — felelte a légikísaszozy.

— Es hogy tudta lecsendesíteni őket?

— Azt mondtam: vagy nyugton maradnak, vagy pedig menjenek ki játszani!

— Nem! Azt már nem! — kiált föl egy fiatalasszony. — Christint nem fogom az anyám elvei szerint nevelni! Nem akarom, hogy a gyerekek idióta legyenek!

Egy belga állatorvos végez egy hosszú ideje makacs köhögéssel küszködő papagáj kivizsgálásával. Tásikáját összekattintva, így szól a madár gazdájához:

— A cseppeket mindjárt fölroham, addig is felöltöztetheti a beteget! — s a földön heverő tollhalomra mutat.

Fordította: Grabóc, Gábor

GYEREKEK KÖNYVESPOLCA

A kenguru hazája

A Képes földrajz sorozatban, a Móra Kiadó gondozásában jelent meg az Ausztrália és Océánia című könyv, amely a távoli, különleges földrészt mutatja be.

1770. április 20-án James Cook rábukkant Ausztrália keleti partjaira, és tíz nappal később partra szállt egy kikötésre alkalmasnak látszó, dús növényzetű öbölben. Londonba hazatérve jelentette tapasztalatait, mire a király és az államtanács elhatározta, hogy Ausztrália keleti partjain fegyvertelepet létesít. 1788. január 26-án tüzték ki az angol lobogót, és kezdetét vette a brit uralom.

Mit is tudunk mi magyarak Ausztráliáról? Valljuk be, nekünk ma is egy kicsit az ismeretlen Déli Föld. Nagyon messzi van tőlünk, Budapest-Sydney távolsága a térképen, légvonalban 20 ezer kilométer, ahová hetekig tart a hajóút. Ismerünk néhány városnevet, tudjuk, hogy ott él a kenguru, a koala mackó, híres az ausztrál gyapjú, és bizony sok minden ismeretlen számunkra.

Ha elolvassátok az Ausztrália és Océánia című könyvről, sok érdekes ismeret szerezhettek a távoli föld-résről. Ez a legutóljára felfedezett emberlaktá földrészt kisebb Európánál, területre 7,7 millió négyzetkilométer. És ezen a csaknem egyszáz európai területen mindössze 14 millió ember él, alig hárommillióval több, mint Magyarországon. A magányos, ősi szárazföldön sokáig háborítatlan élhettek régi korok maradványaként ősi növények, állatok és emberek. Ausztrália, bár nem nagy kontinens, az éghajlat tekintetében fantasztikus eltelteket mutat. Északi és északkeleti partvidéke még a trópusi övben fekszik, és

ennek megfelelően állandóan forró és csapadékos a klíma, trópusi monszun éghajlat jellemző rá, nagy nyári esőzésekkel. Növényzete trópusi őserdő, liánokkal, orchideákkal, fa nagyságú harasztokkal, páfrányfakkal. Színes-hangos papagájok, paradicsommadárfélék és kis fakúszó kenguruk élnek ezekben az ősi erdőkben. A keleti partot a hegysek miatt felemelkedésre kényeszerülő délkeleti passzát öntözi nyáron és a meleg őszen. A ritkás eukaliptuszerdőkben a hatalmas fák alatt a legpompásabb legelő virul

az esős évszakban. A száraz időszakban azonban a fű elszárad. A kontinens belseje felé haladva egyre jobban elmarad a csapadék. Akadnak olyan helyek, ahol három évig sem esik eső. De nem csupán az éghajlata változatos e földrésznek, hanem növény- és állatvilága is. E könyv beszámol mindezekről, majd bepillantást nyújt a bennszülöttek életébe, vázolja azt a fejlődést, amely a fegyverek letelepítésétől napjainkig végbement. Megismerhetitek Ausztrália kincseit, minden napi életét és érdekes helyi szokásait. A könyvet gazdag képanyag teszi szemléletes-sé.

Rémusz bácsi mesél a kicsinyeknek

Anya, apa és a kislány Amerikában élt. Délen, ahol hosszú és meleg a nyár, hosszúak és melegek a nyári esték. Ilyenkor a kislány gyakran kérte anyát, meséljen neki.

Amikor a mama már kifogyott a színes történetekből, átküldte a kislányt Rémusz bácsihoz, mert emlékezett rá, hogy valamikor neki is gyakran mesélt.

Rémusz bácsi, az öreg négy szívesen fogadta a kislányt, és ahányszor csak jött, újabb és újabb történettel szórakoztatta.

Azt ugye mindannyian tudjátok: ritkán fordul elő, hogy a nyúl kifogjon a rokkán. Rémusz bácsi mesélt nekünk a főhőse mégis egy olyan nyúl volt, aki bátor és furfangos, lovát tette a rokkát, megtáncoltatta a héját, áloltában megrémítette a hetvenkedő farkast, és tűzönvizen át segített bajba jutott barátain.

A róka azon törte a fejét, hogyan láthatná el a nyúl baját. Egy alkalommal felkenyszerítette a fára. A tapasztalt tudta: ki kell találnia valamit, csak akkor szabadulhat. Feladott hát a fa

alatt várakozó ravaszdinak egy találos kérdést: Kívül olyan, mint a kalap, a belésem igen ragad. Ha befér is fejed fele, nem egykönnyen jön kifele.

A róka töprengett, végül bevallotta, hogy nem tudja megfejteni a rejtvényt.

„Nem is tudhatod — felelte e nyúl. — Ezt a találos kérdést ugyanis csak az fejtheti meg, aki előzőleg mézet evett. — Hol találok én most mézet? — tudakolta a róka. — Gyere velem, megmutatom — mondta a nyúl.”

Egyenesen a Medve méhesébe vezette a rokkát. Ott sorakoztak a kaptárak. Hogy mi lett a vége e történetnek? Megtudhatjátok a Rémusz bácsi meséi című könyvből. Es találkozhattok még a nyúl mellett sok kedves erdei lakkóval, Mezeine asszonysággal és négy lányával, Teknős apóval, a Medve család-dal és Tücsök pajtással. A történeteket néger népmesék felhasználásával Vázsonyi Endre írta. A könyv Reich Károly rajzaival jelent meg az RTV—Minerva gondozásában.

Fazekas Valéria

Bélyeggyűjtőknek

ORSZÁGOS IFJUSÁGI KIÁLLÍTÁS

A fiatal gyűjtők 23. találkozója Debrecenben tartják. A színhely adott, ez a város a felszabadulást követően döntő szerepet vállalt az ország sorsának alakításában. A felszabadulási ünnepek sűrű programjában úde színtölt lesz az Újkerti Általános Művelődési Házban április 2—10. között tartandó országos kiállítás. A bemutatón hazai gyűjtőkön kívül három osztrák és két NDK-beli fiatal kincseiben is gyönyörködhetünk majd. A megnyitó napján bocsátja ki a posta a hagyományos ifjúsági bélyeget, amely ezúttal a Grimm-mesék világát eleveníti meg. Lesz emléklap, alkalmi bélyegző, sőt az eseményre máris hirdető bélyegző használatával hívják fel a figyelmet. Az ifjúsági gyűjtők anyaga most érkezik be a rendezőbizottsághoz, amely csak a követelményeknek megfelelő, valóban kiállításra méltó anyagot állítja a közönség elé. Az ifjak csak szenttanúk elbeszéléséből ismerhették meg az eseményeket, most saját látószögükből idézik fel belyegek tükrében felszabadulásunk 40. évfordulóját, a fasizmus felett aratot győzelmet. A tárlókban helyt kapnak majd az ifjúsági mozgalmak bélyegei, különös tekintettel a Moszkvában tartandó VIT-re. A mai fiatalok hazaszeretetről részletesen kidolgozott történeti gyűjtemények tanúskodnak. Az országos ifjúsági kiállítás nagy lendületet ad a rendező város és környéke ifjú filatelistáinak. Biztos, hogy ez az idén így lesz, ennek záloga az a szeretet, amellyel az érdekeltek a rendezvényt előkészítik, valamint Debrecen korábbi jelentős eredményei a magyar bélyeggyűjtő mozgalomban.

HÍREK ÉSZAKRÓL

A finnek nemzeti eposza, a nép ajkán élő legendák gyűjteménye, a Kalevala 150 esztendeje jelent meg először nyomtatásban. Ebből az alkalomból a finn posta bélyegpárt adott ki. A bélyegképekről két mesemondót, a szájhagyományok őrzőit ismerjük meg. — Centenáriumnát üli a finnországi ortodox egyház. A jubileumot a posta 1,50 mk névértékű bélyeggel köszönti, amely a 11. században Karéliában terítődő Szergej és Herman atyákat ábrázoló ikont mutatja be. — Nordia elnevezéssel nagyszabású bélyegkiállítást tartanak, amely a Helsinkiben álló közismert Sellő-szobrot ábrázolja. A bélyegrajzot már egy 1948-ban tartott bélyegkiállításra elkészítette a tervező, de a posta csak most nyomtatja ki.

A Vadvédelmi Világalap kezdeményezésére a svéd posta négy címetlen a természet életéből ad képeket. Az egyes címeteken növények és állatok, csodálatosan virágozó tavirózsa és jätékos pele látható.

Az Antarktisz hegyeinek zord világába kalauzol két norvég bélyeg.

Buda Ferenc fordítása

A sárga ló

Oroszországi cigány népmese

Elment egyszer a cigány a vásárra lovat cserélni. Szerencsével járt, mert jó lóhoz jutott cserébe, s ráadásul pénz is kapott, sokat. Összevásárolt hát mindenféle enniválót meg ruhákat, s elindult hazafelé. Megyen és örömezik magában: „Kedvém lesz ez az asszony, a gyerekek is megörülnek majd. Jólakhatnak és kiöltözködhetnek.”

Az éjszaka az úton érte a cigányt. Megállt, tüzet rakott, s nekilátott húst sütni, teát főzolni. Am alighogy belefogott volna az evésbe, egyszeriben előbuknak az erdőből egy kis öregember, s meggy hozzá egyenest:

— Jó estét, jóember, hát te mit csinálsz itten?

— Így és úgy — feleli a cigány —, hazafelé tartok a vásárból jövet, épp csak meghálok itt, aztán indulok tovább. Látod-e, mennyi enniválót viszek az asszony-nak meg a gyerekeknek!

— Aj, jóember, szádmeg az öreg! Régóta járom az erdőt, megéheztem, elfaradtam, a cipőm elkopott, a gúnyám is elszakadozott. Engedd meg, hogy a tüzednél elüldögéljek, megmelegedjem, s egyem egy kicsit abból, amit te adsz!

— Telepedj csak le, én nem bánom.

Kezdi a cigány az öregnek kínálgatni, vendégléni. Az meg csak eszik meg eszik véghetetlenül, s egyre kéri-li a cigányt:

— Ne sajnálj az öregtől egy felás kenyert!

Meg is ette az összes enniválót, amit a cigány a vásárról vett. Aztán megtö-rülte bajszát az öreg, s így szólt:

— Kedveském, nem adnál-e valamit a ruhákból?

Hisz látod, milyen ágrólszakadt vagyok.

Megszánja a cigány az öreget, kezdi neki előszedegetni a ruhát, az meg csak öltözködik meg öltözködik véghetetlenül.

— No, köszönöm neked, cigány, hogy semmit nem sajnáltál tőlem. Nem feledkezem meg rólad, amiért ilyen jószívű voltál.

Ahogy e szavakat kimondta az öreg, mintha a föld nyelte volna el.

Fülbred reggel a cigány, s látja, hogy nem maradt semmi hazavinnivalója: se élelem, se ruhanemű. Lehorgasztotta a fejét, de mitévő lehessen most már — haza kell térnie. Befogja a lovat s elindul. Ahogy halad az úton, egyszer csak azt látja, hogy egy sárga ló áll keresztben előtte. Mintha arany tűz égne, olyan a szőre, a szeme pedig csak úgy szikrázik. Elállja az útját, nem hagyja továbbhaladni. Meglegyinti lovát a cigány, megcsapkodja, ám az tapodtat sem mozdul, mintha csak leásták volna — nem akarja húzni a szekeret. Megharagszik erre a cigány, leugrik a szekérről, s futvást neki a sárga lónak! Odarohan, s ahogy csak bír, rávág az ostorral. Az meg — ugyan ki látott már ilyet! — egyszeriben szerteomlik. Nézi a cigány a földet, hát a sárga ló helyen egy halom aranypenz hever. Örült a cigány, hisz megértette: az erdőlakó öreg hálálta meg neki, amiért nem sajnálta tőle az utolsó falat kenyert.

Ingatlanok eladóként, szomszédos házzal... Szabadon álló, 8 szobás, 1+2+2 tanácsira utasított...

Bellegró 559, sz. alatt 800 négyzetméter föld... 170 négyzetméter, 4 szobás + ebédlő, tetőtér-beépítéses...

170 négyzetméter, 4 szobás + ebédlő, tetőtér-beépítéses... 170 négyzetméter, 4 szobás + ebédlő, tetőtér-beépítéses...

170 négyzetméter, 4 szobás + ebédlő, tetőtér-beépítéses... 170 négyzetméter, 4 szobás + ebédlő, tetőtér-beépítéses...

170 négyzetméter, 4 szobás + ebédlő, tetőtér-beépítéses... 170 négyzetméter, 4 szobás + ebédlő, tetőtér-beépítéses...

170 négyzetméter, 4 szobás + ebédlő, tetőtér-beépítéses... 170 négyzetméter, 4 szobás + ebédlő, tetőtér-beépítéses...

170 négyzetméter, 4 szobás + ebédlő, tetőtér-beépítéses... 170 négyzetméter, 4 szobás + ebédlő, tetőtér-beépítéses...

170 négyzetméter, 4 szobás + ebédlő, tetőtér-beépítéses... 170 négyzetméter, 4 szobás + ebédlő, tetőtér-beépítéses...

170 négyzetméter, 4 szobás + ebédlő, tetőtér-beépítéses... 170 négyzetméter, 4 szobás + ebédlő, tetőtér-beépítéses...

170 négyzetméter, 4 szobás + ebédlő, tetőtér-beépítéses... 170 négyzetméter, 4 szobás + ebédlő, tetőtér-beépítéses...

170 négyzetméter, 4 szobás + ebédlő, tetőtér-beépítéses... 170 négyzetméter, 4 szobás + ebédlő, tetőtér-beépítéses...

170 négyzetméter, 4 szobás + ebédlő, tetőtér-beépítéses... 170 négyzetméter, 4 szobás + ebédlő, tetőtér-beépítéses...

170 négyzetméter, 4 szobás + ebédlő, tetőtér-beépítéses... 170 négyzetméter, 4 szobás + ebédlő, tetőtér-beépítéses...

170 négyzetméter, 4 szobás + ebédlő, tetőtér-beépítéses... 170 négyzetméter, 4 szobás + ebédlő, tetőtér-beépítéses...

170 négyzetméter, 4 szobás + ebédlő, tetőtér-beépítéses... 170 négyzetméter, 4 szobás + ebédlő, tetőtér-beépítéses...

170 négyzetméter, 4 szobás + ebédlő, tetőtér-beépítéses... 170 négyzetméter, 4 szobás + ebédlő, tetőtér-beépítéses...

170 négyzetméter, 4 szobás + ebédlő, tetőtér-beépítéses... 170 négyzetméter, 4 szobás + ebédlő, tetőtér-beépítéses...

170 négyzetméter, 4 szobás + ebédlő, tetőtér-beépítéses... 170 négyzetméter, 4 szobás + ebédlő, tetőtér-beépítéses...

170 négyzetméter, 4 szobás + ebédlő, tetőtér-beépítéses... 170 négyzetméter, 4 szobás + ebédlő, tetőtér-beépítéses...

170 négyzetméter, 4 szobás + ebédlő, tetőtér-beépítéses... 170 négyzetméter, 4 szobás + ebédlő, tetőtér-beépítéses...

170 négyzetméter, 4 szobás + ebédlő, tetőtér-beépítéses... 170 négyzetméter, 4 szobás + ebédlő, tetőtér-beépítéses...

170 négyzetméter, 4 szobás + ebédlő, tetőtér-beépítéses... 170 négyzetméter, 4 szobás + ebédlő, tetőtér-beépítéses...

170 négyzetméter, 4 szobás + ebédlő, tetőtér-beépítéses... 170 négyzetméter, 4 szobás + ebédlő, tetőtér-beépítéses...

170 négyzetméter, 4 szobás + ebédlő, tetőtér-beépítéses... 170 négyzetméter, 4 szobás + ebédlő, tetőtér-beépítéses...

170 négyzetméter, 4 szobás + ebédlő, tetőtér-beépítéses... 170 négyzetméter, 4 szobás + ebédlő, tetőtér-beépítéses...

170 négyzetméter, 4 szobás + ebédlő, tetőtér-beépítéses... 170 négyzetméter, 4 szobás + ebédlő, tetőtér-beépítéses...

170 négyzetméter, 4 szobás + ebédlő, tetőtér-beépítéses... 170 négyzetméter, 4 szobás + ebédlő, tetőtér-beépítéses...

170 négyzetméter, 4 szobás + ebédlő, tetőtér-beépítéses... 170 négyzetméter, 4 szobás + ebédlő, tetőtér-beépítéses...

170 négyzetméter, 4 szobás + ebédlő, tetőtér-beépítéses... 170 négyzetméter, 4 szobás + ebédlő, tetőtér-beépítéses...

170 négyzetméter, 4 szobás + ebédlő, tetőtér-beépítéses... 170 négyzetméter, 4 szobás + ebédlő, tetőtér-beépítéses...

170 négyzetméter, 4 szobás + ebédlő, tetőtér-beépítéses... 170 négyzetméter, 4 szobás + ebédlő, tetőtér-beépítéses...

170 négyzetméter, 4 szobás + ebédlő, tetőtér-beépítéses... 170 négyzetméter, 4 szobás + ebédlő, tetőtér-beépítéses...

APRÓHIRDETÉSEK

Beköltözött kétszoba-összkomfortos ház... 10. Csapókány.

Derecsken. Csokonai u. 3. sz. alatt eladó 861 négyzetm. telek... 7. Derecske.

Micsurin utca 9. sz. alatt 2300 négyzetm. földterület egyben vagy megosztva is eladó... 18. Micsurin.

Szarvaskőn 300 négyzetm. szőlő kis ház... 18. Szarvaskő.

300 négyzetm. kert a város határában... 20. Szarvaskő.

Kétszobás, cízsfutó-sú családú ház... 267 négyzetm. telekkel a Puska utcában eladó... 21. Puska.

Pacón, erdő mellett 1580 kvadrát barnaföld... 25. Pacón.

Eladó kertesi családi ház K. Tóth u. 29. sz. alatt... 29. K. Tóth.

Csapókányban 175 négyzetm. telek... 30. Csapókány.

Kétszobás, komfortos, új ház... 31. Kétszobás.

Tiszapalkonyán komfortos, ragyogó fűtés-megoldással... 32. Tiszapalkony.

Szabó Kálmán utca mellett 170 négyzetm. telek... 33. Szabó Kálmán.

Eladom vagy 1,5 szobás szövetkezetre... 34. Eladom.

2 + étkezés szövetkezeti lakás eladó... 35. Szövetkezet.

Derecsken, Símányi út 37. III. em. 29-es ajtó... 36. Derecske.

Antik márványlapos fűtőszekrény... 37. Antik.

Csepeli ipari varrógép eladó... 38. Csepel.

600 db ponton, légfa, és 4 db 125 főtűs... 39. Panton.

Regli, barokk, intarziás kétfalú szekrény... 40. Regli.

Eladó 60 család méh. Debreceen, Mátyás király u. 64. sz. alatt... 41. Debreceen.

Eladó 300 m padlófűtésű, Doboz u. 6. II. sz. alatt... 42. Doboz.

Naposhegyi, vegyes, hűtőre előjelezhető... 43. Naposhegy.

Elvesztett fonott arany fűlbevalom fele... 44. Fonott arany.

Eladó 2 szobás, alapincézett előszobás... 45. Eladó.

A TISZACSEGE ÉS VIDÉKE ÁLTALANOS FOGYASZTÁSI ÉS ÉRTEKESÍTŐ SZÖVETKEZET... 46. Tiszacsege.

1985. május 1-től 1988. április 30-ig terjedő időre... 47. Tiszacsege.

1. sz. Vegyesbolt, Tiszacsege, Kossuth út 22. 2. sz. Vegyesbolt, Tiszacsege, Bocskai út 22. 3. sz. Vegyesbolt, Tiszacsege, Fő út 114. 4. sz. Zöldsegbolt, Tiszacsege, Fő út 59. 5. sz. Táp-takarmánybolt, Tiszacsege, Lehel út 49. 6. sz. Táp-takarmánybolt, Tiszacsege, Urzög út 11. 7. sz. Kézis Tervezési bolt-kocsmá, Tiszacsege, Nagymajor Halászsárdó, Tiszacsege, Tisza-part 2. sz. Italtolt, Tiszacsege, Kossuth út 22. 8. sz. Fűrészbűt, Tiszacsege, Udúlőtelep 12. sz. Vegyesbolt, Újzsentmargita, Rákóczi út 8. 9. sz. Hűsbolt, Újzsentmargita, Rákóczi út 61. 10. sz. Zöldsegbolt, Újzsentmargita, Rákóczi út 69. 11. sz. Textilbolt, Újzsentmargita, Rákóczi út 61. 12. sz. Táp-takarmánybolt, Újzsentmargita, Rákóczi út 61. A pályázatokat legkésőbb 1985. április 20-ig lehet benyújtani a szövetkezet címére. Tiszacsege, Fő út 49. sz. alatt. A versenytárgyalás 1985. április 31-én 10 órakor lesz megtartva a szövetkezet központi irodájában. Bővebb felvilágosítást a főkönyvtől ad.

1. sz. Vegyesbolt, Tiszacsege, Kossuth út 22. 2. sz. Vegyesbolt, Tiszacsege, Bocskai út 22. 3. sz. Vegyesbolt, Tiszacsege, Fő út 114. 4. sz. Zöldsegbolt, Tiszacsege, Fő út 59. 5. sz. Táp-takarmánybolt, Tiszacsege, Lehel út 49. 6. sz. Táp-takarmánybolt, Tiszacsege, Urzög út 11. 7. sz. Kézis Tervezési bolt-kocsmá, Tiszacsege, Nagymajor Halászsárdó, Tiszacsege, Tisza-part 2. sz. Italtolt, Tiszacsege, Kossuth út 22. 8. sz. Fűrészbűt, Tiszacsege, Udúlőtelep 12. sz. Vegyesbolt, Újzsentmargita, Rákóczi út 8. 9. sz. Hűsbolt, Újzsentmargita, Rákóczi út 61. 10. sz. Zöldsegbolt, Újzsentmargita, Rákóczi út 69. 11. sz. Textilbolt, Újzsentmargita, Rákóczi út 61. 12. sz. Táp-takarmánybolt, Újzsentmargita, Rákóczi út 61. A pályázatokat legkésőbb 1985. április 20-ig lehet benyújtani a szövetkezet címére. Tiszacsege, Fő út 49. sz. alatt. A versenytárgyalás 1985. április 31-én 10 órakor lesz megtartva a szövetkezet központi irodájában. Bővebb felvilágosítást a főkönyvtől ad.

1. sz. Vegyesbolt, Tiszacsege, Kossuth út 22. 2. sz. Vegyesbolt, Tiszacsege, Bocskai út 22. 3. sz. Vegyesbolt, Tiszacsege, Fő út 114. 4. sz. Zöldsegbolt, Tiszacsege, Fő út 59. 5. sz. Táp-takarmánybolt, Tiszacsege, Lehel út 49. 6. sz. Táp-takarmánybolt, Tiszacsege, Urzög út 11. 7. sz. Kézis Tervezési bolt-kocsmá, Tiszacsege, Nagymajor Halászsárdó, Tiszacsege, Tisza-part 2. sz. Italtolt, Tiszacsege, Kossuth út 22. 8. sz. Fűrészbűt, Tiszacsege, Udúlőtelep 12. sz. Vegyesbolt, Újzsentmargita, Rákóczi út 8. 9. sz. Hűsbolt, Újzsentmargita, Rákóczi út 61. 10. sz. Zöldsegbolt, Újzsentmargita, Rákóczi út 69. 11. sz. Textilbolt, Újzsentmargita, Rákóczi út 61. 12. sz. Táp-takarmánybolt, Újzsentmargita, Rákóczi út 61. A pályázatokat legkésőbb 1985. április 20-ig lehet benyújtani a szövetkezet címére. Tiszacsege, Fő út 49. sz. alatt. A versenytárgyalás 1985. április 31-én 10 órakor lesz megtartva a szövetkezet központi irodájában. Bővebb felvilágosítást a főkönyvtől ad.

1. sz. Vegyesbolt, Tiszacsege, Kossuth út 22. 2. sz. Vegyesbolt, Tiszacsege, Bocskai út 22. 3. sz. Vegyesbolt, Tiszacsege, Fő út 114. 4. sz. Zöldsegbolt, Tiszacsege, Fő út 59. 5. sz. Táp-takarmánybolt, Tiszacsege, Lehel út 49. 6. sz. Táp-takarmánybolt, Tiszacsege, Urzög út 11. 7. sz. Kézis Tervezési bolt-kocsmá, Tiszacsege, Nagymajor Halászsárdó, Tiszacsege, Tisza-part 2. sz. Italtolt, Tiszacsege, Kossuth út 22. 8. sz. Fűrészbűt, Tiszacsege, Udúlőtelep 12. sz. Vegyesbolt, Újzsentmargita, Rákóczi út 8. 9. sz. Hűsbolt, Újzsentmargita, Rákóczi út 61. 10. sz. Zöldsegbolt, Újzsentmargita, Rákóczi út 69. 11. sz. Textilbolt, Újzsentmargita, Rákóczi út 61. 12. sz. Táp-takarmánybolt, Újzsentmargita, Rákóczi út 61. A pályázatokat legkésőbb 1985. április 20-ig lehet benyújtani a szövetkezet címére. Tiszacsege, Fő út 49. sz. alatt. A versenytárgyalás 1985. április 31-én 10 órakor lesz megtartva a szövetkezet központi irodájában. Bővebb felvilágosítást a főkönyvtől ad.

1. sz. Vegyesbolt, Tiszacsege, Kossuth út 22. 2. sz. Vegyesbolt, Tiszacsege, Bocskai út 22. 3. sz. Vegyesbolt, Tiszacsege, Fő út 114. 4. sz. Zöldsegbolt, Tiszacsege, Fő út 59. 5. sz. Táp-takarmánybolt, Tiszacsege, Lehel út 49. 6. sz. Táp-takarmánybolt, Tiszacsege, Urzög út 11. 7. sz. Kézis Tervezési bolt-kocsmá, Tiszacsege, Nagymajor Halászsárdó, Tiszacsege, Tisza-part 2. sz. Italtolt, Tiszacsege, Kossuth út 22. 8. sz. Fűrészbűt, Tiszacsege, Udúlőtelep 12. sz. Vegyesbolt, Újzsentmargita, Rákóczi út 8. 9. sz. Hűsbolt, Újzsentmargita, Rákóczi út 61. 10. sz. Zöldsegbolt, Újzsentmargita, Rákóczi út 69. 11. sz. Textilbolt, Újzsentmargita, Rákóczi út 61. 12. sz. Táp-takarmánybolt, Újzsentmargita, Rákóczi út 61. A pályázatokat legkésőbb 1985. április 20-ig lehet benyújtani a szövetkezet címére. Tiszacsege, Fő út 49. sz. alatt. A versenytárgyalás 1985. április 31-én 10 órakor lesz megtartva a szövetkezet központi irodájában. Bővebb felvilágosítást a főkönyvtől ad.

1. sz. Vegyesbolt, Tiszacsege, Kossuth út 22. 2. sz. Vegyesbolt, Tiszacsege, Bocskai út 22. 3. sz. Vegyesbolt, Tiszacsege, Fő út 114. 4. sz. Zöldsegbolt, Tiszacsege, Fő út 59. 5. sz. Táp-takarmánybolt, Tiszacsege, Lehel út 49. 6. sz. Táp-takarmánybolt, Tiszacsege, Urzög út 11. 7. sz. Kézis Tervezési bolt-kocsmá, Tiszacsege, Nagymajor Halászsárdó, Tiszacsege, Tisza-part 2. sz. Italtolt, Tiszacsege, Kossuth út 22. 8. sz. Fűrészbűt, Tiszacsege, Udúlőtelep 12. sz. Vegyesbolt, Újzsentmargita, Rákóczi út 8. 9. sz. Hűsbolt, Újzsentmargita, Rákóczi út 61. 10. sz. Zöldsegbolt, Újzsentmargita, Rákóczi út 69. 11. sz. Textilbolt, Újzsentmargita, Rákóczi út 61. 12. sz. Táp-takarmánybolt, Újzsentmargita, Rákóczi út 61. A pályázatokat legkésőbb 1985. április 20-ig lehet benyújtani a szövetkezet címére. Tiszacsege, Fő út 49. sz. alatt. A versenytárgyalás 1985. április 31-én 10 órakor lesz megtartva a szövetkezet központi irodájában. Bővebb felvilágosítást a főkönyvtől ad.

Két család részére alkalmas ház 330 négyzetm. telekkel eladó... 20. Homokkert u. 20.

600 négyzetm. szőlő, paoi zárterületben két részben is eladó... 7. Derecske.

Micsurin utca 9. sz. alatt 2300 négyzetm. földterület egyben vagy megosztva is eladó... 18. Micsurin.

Szarvaskőn 300 négyzetm. szőlő kis ház... 18. Szarvaskő.

300 négyzetm. kert a város határában... 20. Szarvaskő.

Kétszobás, cízsfutó-sú családú ház... 267 négyzetm. telekkel a Puska utcában eladó... 21. Puska.

Pacón, erdő mellett 1580 kvadrát barnaföld... 25. Pacón.

Eladó kertesi családi ház K. Tóth u. 29. sz. alatt... 29. K. Tóth.

Csapókányban 175 négyzetm. telek... 30. Csapókány.

Kétszobás, komfortos, új ház... 31. Kétszobás.

Tiszapalkonyán komfortos, ragyogó fűtés-megoldással... 32. Tiszapalkony.

Szabó Kálmán utca mellett 170 négyzetm. telek... 33. Szabó Kálmán.

Eladom vagy 1,5 szobás szövetkezetre... 34. Eladom.

2 + étkezés szövetkezeti lakás eladó... 35. Szövetkezet.

Derecsken, Símányi út 37. III. em. 29-es ajtó... 36. Derecske.

Antik márványlapos fűtőszekrény... 37. Antik.

Csepeli ipari varrógép eladó... 38. Csepel.

600 db ponton, légfa, és 4 db 125 főtűs... 39. Panton.

Regli, barokk, intarziás kétfalú szekrény... 40. Regli.

Eladó 60 család méh. Debreceen, Mátyás király u. 64. sz. alatt... 41. Debreceen.

Eladó 300 m padlófűtésű, Doboz u. 6. II. sz. alatt... 42. Doboz.

Naposhegyi, vegyes, hűtőre előjelezhető... 43. Naposhegy.

Elvesztett fonott arany fűlbevalom fele... 44. Fonott arany.

Eladó 2 szobás, alapincézett előszobás... 45. Eladó.

150 négyzetm. békázható telek eladó... 15. Szabolcs u. 15.

Miskolcponán 75 négyzetm. panorámás vikendtelek... 16. Miskolcpona.

LAKÁS

51 négyzetm. telek, másfél szoba étkezés, hitelmentes szövetkezeti lakás eladó... 17. Csapókány.

Hitelmentesen, 55 négyzetm. szövetkezeti lakás a típusú garázzsal együtt eladó... 18. Dózsa György u. 7. IX. sz.

Eladó 51 négyzetm. OT-P-garizlakású, Micsurin u. 70. IX. 144. sz. alatt... 19. Micsurin.

Egyetemben 3 szobás, 4 szobás, étkezőkonyha, központi fűtéses, III. emeleti lakás eladó... 20. Garázs van" jellegű a kiadóba.

Városközpontban, igényesek 2 szoba + étkező, OTP-s lakás garázzsal is eladó... 21. Bethlen u. 39. sz. V. sz. Telefon: 27-481.

Deháb Aruháznál, harmadik emeleti, 80 négyzetm. 4 szobás, étkezőkonyha, hitelmentes szövetkezeti lakás és nagyméretű fűtőszekrény eladó... 22. Laboncz András tér 3. III. 9. Telefon este: 10-846.

Garázson vagy másfél szoba összkomfortos mag. sz. OT-P-vel vanék. Aranjátlatot a 24-613-as telefonon, 5 után.

Eladó 3 szoba + étkező, 71 négyzetm. szövetkezeti lakás + közp. fűtés, Debreceen, Károlyi u. 4. IV. em. 35. Telefon: 27-014.

2 + étkezés, 54 négyzetm. szövetkezeti lakásunk elcserejünk kisebb tanácsira, „Kp. + 160 000 OTP” jellegű a kiadóba.

Vennék 1 szoba-konyha, összkomfortos vagy garizlakást. Ajánlatokat telefonon a 23-929-es számom, du. 5-től.

Elcserelem 3 szobás, nagy, étkezős, tanács lakomát, 2 db másféle tanácsira. Újkert előnyben. Minden megoldás érdekel. Károlyi Mihály u. 1. VI. sz.

Elcserelem Csapó utca 1 + 2 f. szobával, tanács lakomát keresek házra. „Összkomfortos” jellegű a kiadóba.

Elcserelem Csapó utca 1 + 2 f. szobával, tanács lakomát keresek házra. „Összkomfortos” jellegű a kiadóba.

Elcserelem Csapó utca 1 + 2 f. szobával, tanács lakomát keresek házra. „Összkomfortos” jellegű a kiadóba.

Elcserelem Csapó utca 1 + 2 f. szobával, tanács lakomát keresek házra. „Összkomfortos” jellegű a kiadóba.

Elcserelem Csapó utca 1 + 2 f. szobával, tanács lakomát keresek házra. „Összkomfortos” jellegű a kiadóba.

Elcserelem Csapó utca 1 + 2 f. szobával, tanács lakomát keresek házra. „Összkomfortos” jellegű a kiadóba.

Elcserelem Csapó utca 1 + 2 f. szobával, tanács lakomát keresek házra. „Összkomfortos” jellegű a kiadóba.

Elcserelem Csapó utca 1 + 2 f. szobával, tanács lakomát keresek házra. „Összkomfortos” jellegű a kiadóba.

Elcserelem Csapó utca 1 + 2 f. szobával, tanács lakomát keresek házra. „Összkomfortos” jellegű a kiadóba.

Elcserelem Csapó utca 1 + 2 f. szobával, tanács lakomát keresek házra. „Összkomfortos” jellegű a kiadóba.

Elcserelem Csapó utca 1 + 2 f. szobával, tanács lakomát keresek házra. „Összkomfortos” jellegű a kiadóba.

Elcserelem Csapó utca 1 + 2 f. szobával, tanács lakomát keresek házra. „Összkomfortos” jellegű a kiadóba.

Elcserelem Csapó utca 1 + 2 f. szobával, tanács lakomát keresek házra. „Összkomfortos” jellegű a kiadóba.

Elcserelem Csapó utca 1 + 2 f. szobával, tanács lakomát keresek házra. „Összkomfortos” jellegű a kiadóba.

Elcserelem Csapó utca 1 + 2 f. szobával, tanács lakomát keresek házra. „Összkomfortos” jellegű a kiadóba.

Elcserelem Csapó utca 1 + 2 f. szobával, tanács lakomát keresek házra. „Összkomfortos” jellegű a kiadóba.

Elcserelem Csapó utca 1 + 2 f. szobával, tanács lakomát keresek házra. „Összkomfortos” jellegű a kiadóba.

Elcserelem Csapó utca 1 + 2 f. szobával, tanács lakomát keresek házra. „Összkomfortos” jellegű a kiadóba.

2,5 szobás, hitelmentes, nagyerdei tásarska kis szögletes eladó... 25-641.

Eleszerelm Nagyerdei környéki, két szobás fűtés nélküli tásarska lakásom 4 vagy 5 szobásra. Választ „Társas vagy családi ház” jellegre a kiadóba kérem.

1 + 2 f. szobás szövetkezeti lakásra érdelem Károlyi u. Gyöngy u. 1. sz. VI. em. 38. sz. alatt 3 szobás, összkomfortos szövetkezeti lakásomat + Tócskért kivételével. Rafizetést kérek. Erdéklődni naponta du. 17 óráig.

ALBÉRELT

Erdéklődni házapár 1 + 2 f. szobás, ósdi garázssal, lakás bérletre, kiadóhoz ólyat, melé 1987 decembertől biztos kiadó. „Armegiolés 87” jellegű a kiadóba.

Poroszló út 35/A II. 7. alatti 2 szoba összkomfortos hosszabb időre albérletre kiadó. Erdéklődni lehet: Tanácsköztársaság útja 52. II. 7. alatti.

Diákülékek külön bérletre, bútorozott szoba kiadó. Erdéklődni este 8 óra után. Paptanya u. 18. alatti.

Hajdúszoboszlón összkomfortos, fűtés nélkü

Piaci árak

Table with 5 columns: Item, Debr., H.-börz., H.-nán., B.-újfal., H.-szob. Lists various goods and their prices in different locations.

Szakszervezeti oktatás

Az 1984-85-ös szakszervezeti tömegpolitikai oktatás propagandistái számára szervezett utolsó központi felkészítő foglalkozást március 26-án és 27-én tartják az SZMT debreceni székházában.

Magyar tojások Kuvaitba

A napokban útnak indul Kuvaitba az első kamion, amely tojást szállít hazánkba a távoli országba, s ezt további 89 követi még.

Két hét alatt felújították és újra megnyitották Debrecenben, a Vörös Hadsereg útján levő 11-es ABC-áruházat, közismert nevén a Hangyát.

A forradalmi ifjúsági napok eseményei

Március 23., szombat DEBRECEN 10 óra: Lovaskarusszel-bemutató a DATE füves pályán.

1001. együttesek koncertje az IPK-ban. 18 óra: Sándor György humorista műsora az IPK-ban.

HÍREK

HÍRSZERKESZTŐ: TURI GÁBOR - TEL.: 12-144

VÁRHATÓ IDOJÁRÁS: Eleinte csak nyugaton, napközben viszont egyre több helyen lesz erősen felhős az ég, és eső is várható.

1985. MÁRCIUS 23. SZOMBAT EMÓKE NAPJA A Nap kel 5.42 órakor - nyugszik 18.01 órakor

ÉVFORDULÓNAPTÁR

Nyolcvanöt évvel ezelőtt, 1900. március 23-án született, és 41 éves korában a fasizmus áldozataként halt meg Pápa József költő, a magyar munkásmozgalmat harcosa.

PROGRAMOK

Szombat - március 23. DEBRECEN

ALLATORVOSI ÜGYELET. Debrecenben, Szombathelyen reggel 6 órától vasárnap reggel 6 óráig dr. Gulyás Ferenc (Landler J. u. 15., tel.: 22-592), vasárnap reggel 6 órától hétfőig reggel 6 óráig dr. Márkus István (Nagyterdei krt. 24., tel.: 22-194) az ügyeletes allatorvos.

MUSORVÁLTOZÁS. A Korona Pódium sorozatban március 24-én 18 órától Berettyóújfaluban, 20 órától Eiharkeresztesen Tahj Tóth László mutatja be műsorát. Gálfi László március 25-én tervezett előadóját a debreceni IPK-ban április elsőjén lesz megtartva.

BELYEGGYÜJTŐKNEK. A debreceni városi belyeggyűjtő kör vasárnap 10 órától tartja beszámoló taggyűlést a pedagógus művelődési házban.

A lottó nyerőszámai:

19, 25, 40, 45, 70

MOZI • SZÍNHÁZ • TV • RÁDIO

MOZI

„Hazánk” (magyar). Vig ma, vasárnap 10. 2. 6. A leányzóhetelen Vutang (Kina). Vig ma, vasárnap n. 9. Apolló ma, vasárnap n. 10. n. 12. 4. Meteor ma, vasárnap 3. n. 6. n. 8. Menekülés a győzelembe (amerikai). Vig ma, vasárnap 10. 4. Montenegro (svéd, 18). Művész ma, vasárnap 5. f. 8. Orült római vakáció (olasz). Hírado ma, vasárnap f. 10. f. 12. hn. 4. hn. 6. hn. 8. Ben Hur I-II. (amerikai). Apolló ma, vasárnap 6. Bob herceg (magyar). Vig kamara ma f. 5. f. 7. vasárnap f. 3. f. 5. f. 7. Egy zseni, két haver, egy balek (olasz). Delta ma f. 6. vasárnap f. 4. f. 6. Vig ma, vasárnap n. 10. n. 12. Felp. a rókát (japán). Delta ma, vasárnap 10. Hőfőherke és a hét törpe (amerikai). Meteor mese ma, vasárnap 3. n. 6. King Kong (amerikai). Alfa ma f. 6. vasárnap 1. f. 4. f. 6. Péter - szar és a szerzetes (szovjet). Meteor ma de. 9. Talpaj olajban (francia). Horváth Árpád vasárnap f. 4. f. 6. A vadon szava (angol). Klunka vasárnap 5. Vízpók-Csodapók (magyar). Apolló ma, vasárnap 10. 2.

SZÍNHÁZ

Csokonai Színház 19 óra: Szabad szél - BIOGAL. Pódiumszínház 15 óra: Kóc Gerzson - Gyermekelőadás. Hungária Kamaraszínház 19 óra: Tudós nők - Selmezy-bérlét. CSOKONAI Március 25., hétfő, 19 óra: Kubai Nemzeti Balett - bérlétszűnet; 27., szerda, 14.30 óra: Két úr szolgája - 108. sz. lp. Szakm. Képző Intézet részére; 28., csütörtök, 19 óra: A fekete ember - Wespriem-bérlét; 29., péntek, 19 óra: Hunyadi László - Sós 1-bérlét; 30., szombat, 10 óra: Két úr szolgája - Mátészalkai Isk. részére; április 1., hétfő, 19 óra: Hunyadi László - Szerdahelyi. MŰVELŐDÉSI KÖZPONT Március 27., szerda, 19 óra: Egy szeretem három éjszakája - Thuróczy-bérlét; április 1., hétfő, 19 óra: Egy szeretem három éjszakája - Fazekas-bérlét. HUNGÁRIA Március 28., csütörtök, 18 óra: Urinők és úriemberek - Hevesi-bérlét; 30., szombat, 15 óra: Tudós nők - bérlétszű-

MOZI

net; 30., szombat, 19 óra: Tudós nők - Deryné-bérlét. PÓDIUMSZÍNHÁZ Március 28., csütörtök, 15 óra: Kóc Gerzson - Gyermekelőadás; 28., csütörtök, 15.30 óra: Kóc Gerzson - Gyermekelőadás. TELEVÍZIÓ SZOMBAT BUDAPEST, 1.: 8.58 Műsorismertetés. 9.00 Foxi Maxi. Amerikai rajzfilmorozatok (ism.). 9.20 Kuckó. 9.30 Tüskévár. Ifjúsági tévéfilmsorozat, VIII.2. rész: A nadi világ (ism.). 10.25 „Boldog, aki énekel”. Az MRT gyermekkorúsnak hangversenye. 11.05 Képvásár. 14.28 Műsorismertetés. 14.30 Kalandozás a növényvilágban. Francia ismeretterjesztő rövidfilmorozatok. XIII.2. rész: Párkereső virágok. 14.55 Hírek. 15.05 Pályán maradni. Kézilabda-vetélkedő lányoknak. 15.45 Száz híres festmény. Külföldi múzeumok gyűjteménye. 15.55 Reklám. 16.00 Művészet. 16.10 Reklám. 16.15 Művészet. 16.30 Reklám. 16.35 Művészet. 16.50 Reklám. 16.55 Művészet. 17.00 Reklám. 17.05 Művészet. 17.10 Reklám. 17.15 Művészet. 17.20 Utak, gólok, városok. 17.40 Nezz meg az ember! Reklám. 17.55 Panoráma. A külpolitikai szerkesztőség híradója. 18.00 Reklám. 18.05 Művészet. 18.10 Reklám. 18.15 Művészet. 18.20 Reklám. 18.25 Művészet. 18.30 Reklám. 18.35 Művészet. 18.40 Reklám. 18.45 Művészet. 18.50 Reklám. 18.55 Művészet. 19.00 Reklám. 19.05 Művészet. 19.10 Reklám. 19.15 Művészet. 19.20 Reklám. 19.25 Művészet. 19.30 Reklám. 19.35 Művészet. 19.40 Reklám. 19.45 Művészet. 19.50 Reklám. 19.55 Művészet. 20.00 Reklám. 20.05 Művészet. 20.10 Reklám. 20.15 Művészet. 20.20 Reklám. 20.25 Művészet. 20.30 Reklám. 20.35 Művészet. 20.40 Reklám. 20.45 Művészet. 20.50 Reklám. 20.55 Művészet. 21.00 Reklám. 21.05 Művészet. 21.10 Reklám. 21.15 Művészet. 21.20 Reklám. 21.25 Művészet. 21.30 Reklám. 21.35 Művészet. 21.40 Reklám. 21.45 Művészet. 21.50 Reklám. 21.55 Művészet. 22.00 Reklám. 22.05 Művészet. 22.10 Reklám. 22.15 Művészet. 22.20 Reklám. 22.25 Művészet. 22.30 Reklám. 22.35 Művészet. 22.40 Reklám. 22.45 Művészet. 22.50 Reklám. 22.55 Művészet. 23.00 Reklám. 23.05 Művészet. 23.10 Reklám. 23.15 Művészet. 23.20 Reklám. 23.25 Művészet. 23.30 Reklám. 23.35 Művészet. 23.40 Reklám. 23.45 Művészet. 23.50 Reklám. 23.55 Művészet. 24.00 Reklám. 24.05 Művészet. 24.10 Reklám. 24.15 Művészet. 24.20 Reklám. 24.25 Művészet. 24.30 Reklám. 24.35 Művészet. 24.40 Reklám. 24.45 Művészet. 24.50 Reklám. 24.55 Művészet. 25.00 Reklám. 25.05 Művészet. 25.10 Reklám. 25.15 Művészet. 25.20 Reklám. 25.25 Művészet. 25.30 Reklám. 25.35 Művészet. 25.40 Reklám. 25.45 Művészet. 25.50 Reklám. 25.55 Művészet. 26.00 Reklám. 26.05 Művészet. 26.10 Reklám. 26.15 Művészet. 26.20 Reklám. 26.25 Művészet. 26.30 Reklám. 26.35 Művészet. 26.40 Reklám. 26.45 Művészet. 26.50 Reklám. 26.55 Művészet. 27.00 Reklám. 27.05 Művészet. 27.10 Reklám. 27.15 Művészet. 27.20 Reklám. 27.25 Művészet. 27.30 Reklám. 27.35 Művészet. 27.40 Reklám. 27.45 Művészet. 27.50 Reklám. 27.55 Művészet. 28.00 Reklám. 28.05 Művészet. 28.10 Reklám. 28.15 Művészet. 28.20 Reklám. 28.25 Művészet. 28.30 Reklám. 28.35 Művészet. 28.40 Reklám. 28.45 Művészet. 28.50 Reklám. 28.55 Művészet. 29.00 Reklám. 29.05 Művészet. 29.10 Reklám. 29.15 Művészet. 29.20 Reklám. 29.25 Művészet. 29.30 Reklám. 29.35 Művészet. 29.40 Reklám. 29.45 Művészet. 29.50 Reklám. 29.55 Művészet. 30.00 Reklám. 30.05 Művészet. 30.10 Reklám. 30.15 Művészet. 30.20 Reklám. 30.25 Művészet. 30.30 Reklám. 30.35 Művészet. 30.40 Reklám. 30.45 Művészet. 30.50 Reklám. 30.55 Művészet. 31.00 Reklám. 31.05 Művészet. 31.10 Reklám. 31.15 Művészet. 31.20 Reklám. 31.25 Művészet. 31.30 Reklám. 31.35 Művészet. 31.40 Reklám. 31.45 Művészet. 31.50 Reklám. 31.55 Művészet. 32.00 Reklám. 32.05 Művészet. 32.10 Reklám. 32.15 Művészet. 32.20 Reklám. 32.25 Művészet. 32.30 Reklám. 32.35 Művészet. 32.40 Reklám. 32.45 Művészet. 32.50 Reklám. 32.55 Művészet. 33.00 Reklám. 33.05 Művészet. 33.10 Reklám. 33.15 Művészet. 33.20 Reklám. 33.25 Művészet. 33.30 Reklám. 33.35 Művészet. 33.40 Reklám. 33.45 Művészet. 33.50 Reklám. 33.55 Művészet. 34.00 Reklám. 34.05 Művészet. 34.10 Reklám. 34.15 Művészet. 34.20 Reklám. 34.25 Művészet. 34.30 Reklám. 34.35 Művészet. 34.40 Reklám. 34.45 Művészet. 34.50 Reklám. 34.55 Művészet. 35.00 Reklám. 35.05 Művészet. 35.10 Reklám. 35.15 Művészet. 35.20 Reklám. 35.25 Művészet. 35.30 Reklám. 35.35 Művészet. 35.40 Reklám. 35.45 Művészet. 35.50 Reklám. 35.55 Művészet. 36.00 Reklám. 36.05 Művészet. 36.10 Reklám. 36.15 Művészet. 36.20 Reklám. 36.25 Művészet. 36.30 Reklám. 36.35 Művészet. 36.40 Reklám. 36.45 Művészet. 36.50 Reklám. 36.55 Művészet. 37.00 Reklám. 37.05 Művészet. 37.10 Reklám. 37.15 Művészet. 37.20 Reklám. 37.25 Művészet. 37.30 Reklám. 37.35 Művészet. 37.40 Reklám. 37.45 Művészet. 37.50 Reklám. 37.55 Művészet. 38.00 Reklám. 38.05 Művészet. 38.10 Reklám. 38.15 Művészet. 38.20 Reklám. 38.25 Művészet. 38.30 Reklám. 38.35 Művészet. 38.40 Reklám. 38.45 Művészet. 38.50 Reklám. 38.55 Művészet. 39.00 Reklám. 39.05 Művészet. 39.10 Reklám. 39.15 Művészet. 39.20 Reklám. 39.25 Művészet. 39.30 Reklám. 39.35 Művészet. 39.40 Reklám. 39.45 Művészet. 39.50 Reklám. 39.55 Művészet. 40.00 Reklám. 40.05 Művészet. 40.10 Reklám. 40.15 Művészet. 40.20 Reklám. 40.25 Művészet. 40.30 Reklám. 40.35 Művészet. 40.40 Reklám. 40.45 Művészet. 40.50 Reklám. 40.55 Művészet. 41.00 Reklám. 41.05 Művészet. 41.10 Reklám. 41.15 Művészet. 41.20 Reklám. 41.25 Művészet. 41.30 Reklám. 41.35 Művészet. 41.40 Reklám. 41.45 Művészet. 41.50 Reklám. 41.55 Művészet. 42.00 Reklám. 42.05 Művészet. 42.10 Reklám. 42.15 Művészet. 42.20 Reklám. 42.25 Művészet. 42.30 Reklám. 42.35 Művészet. 42.40 Reklám. 42.45 Művészet. 42.50 Reklám. 42.55 Művészet. 43.00 Reklám. 43.05 Művészet. 43.10 Reklám. 43.15 Művészet. 43.20 Reklám. 43.25 Művészet. 43.30 Reklám. 43.35 Művészet. 43.40 Reklám. 43.45 Művészet. 43.50 Reklám. 43.55 Művészet. 44.00 Reklám. 44.05 Művészet. 44.10 Reklám. 44.15 Művészet. 44.20 Reklám. 44.25 Művészet. 44.30 Reklám. 44.35 Művészet. 44.40 Reklám. 44.45 Művészet. 44.50 Reklám. 44.55 Művészet. 45.00 Reklám. 45.05 Művészet. 45.10 Reklám. 45.15 Művészet. 45.20 Reklám. 45.25 Művészet. 45.30 Reklám. 45.35 Művészet. 45.40 Reklám. 45.45 Művészet. 45.50 Reklám. 45.55 Művészet. 46.00 Reklám. 46.05 Művészet. 46.10 Reklám. 46.15 Művészet. 46.20 Reklám. 46.25 Művészet. 46.30 Reklám. 46.35 Művészet. 46.40 Reklám. 46.45 Művészet. 46.50 Reklám. 46.55 Művészet. 47.00 Reklám. 47.05 Művészet. 47.10 Reklám. 47.15 Művészet. 47.20 Reklám. 47.25 Művészet. 47.30 Reklám. 47.35 Művészet. 47.40 Reklám. 47.45 Művészet. 47.50 Reklám. 47.55 Művészet. 48.00 Reklám. 48.05 Művészet. 48.10 Reklám. 48.15 Művészet. 48.20 Reklám. 48.25 Művészet. 48.30 Reklám. 48.35 Művészet. 48.40 Reklám. 48.45 Művészet. 48.50 Reklám. 48.55 Művészet. 49.00 Reklám. 49.05 Művészet. 49.10 Reklám. 49.15 Művészet. 49.20 Reklám. 49.25 Művészet. 49.30 Reklám. 49.35 Művészet. 49.40 Reklám. 49.45 Művészet. 49.50 Reklám. 49.55 Művészet. 50.00 Reklám. 50.05 Művészet. 50.10 Reklám. 50.15 Művészet. 50.20 Reklám. 50.25 Művészet. 50.30 Reklám. 50.35 Művészet. 50.40 Reklám. 50.45 Művészet. 50.50 Reklám. 50.55 Művészet. 51.00 Reklám. 51.05 Művészet. 51.10 Reklám. 51.15 Művészet. 51.20 Reklám. 51.25 Művészet. 51.30 Reklám. 51.35 Művészet. 51.40 Reklám. 51.45 Művészet. 51.50 Reklám. 51.55 Művészet. 52.00 Reklám. 52.05 Művészet. 52.10 Reklám. 52.15 Művészet. 52.20 Reklám. 52.25 Művészet. 52.30 Reklám. 52.35 Művészet. 52.40 Reklám. 52.45 Művészet. 52.50 Reklám. 52.55 Művészet. 53.00 Reklám. 53.05 Művészet. 53.10 Reklám. 53.15 Művészet. 53.20 Reklám. 53.25 Művészet. 53.30 Reklám. 53.35 Művészet. 53.40 Reklám. 53.45 Művészet. 53.50 Reklám. 53.55 Művészet. 54.00 Reklám. 54.05 Művészet. 54.10 Reklám. 54.15 Művészet. 54.20 Reklám. 54.25 Művészet. 54.30 Reklám. 54.35 Művészet. 54.40 Reklám. 54.45 Művészet. 54.50 Reklám. 54.55 Művészet. 55.00 Reklám. 55.05 Művészet. 55.10 Reklám. 55.15 Művészet. 55.20 Reklám. 55.25 Művészet. 55.30 Reklám. 55.35 Művészet. 55.40 Reklám. 55.45 Művészet. 55.50 Reklám. 55.55 Művészet. 56.00 Reklám. 56.05 Művészet. 56.10 Reklám. 56.15 Művészet. 56.20 Reklám. 56.25 Művészet. 56.30 Reklám. 56.35 Művészet. 56.40 Reklám. 56.45 Művészet. 56.50 Reklám. 56.55 Művészet. 57.00 Reklám. 57.05 Művészet. 57.10 Reklám. 57.15 Művészet. 57.20 Reklám. 57.25 Művészet. 57.30 Reklám. 57.35 Művészet. 57.40 Reklám. 57.45 Művészet. 57.50 Reklám. 57.55 Művészet. 58.00 Reklám. 58.05 Művészet. 58.10 Reklám. 58.15 Művészet. 58.20 Reklám. 58.25 Művészet. 58.30 Reklám. 58.35 Művészet. 58.40 Reklám. 58.45 Művészet. 58.50 Reklám. 58.55 Művészet. 59.00 Reklám. 59.05 Művészet. 59.10 Reklám. 59.15 Művészet. 59.20 Reklám. 59.25 Művészet. 59.30 Reklám. 59.35 Művészet. 59.40 Reklám. 59.45 Művészet. 59.50 Reklám. 59.55 Művészet. 60.00 Reklám. 60.05 Művészet. 60.10 Reklám. 60.15 Művészet. 60.20 Reklám. 60.25 Művészet. 60.30 Reklám. 60.35 Művészet. 60.40 Reklám. 60.45 Művészet. 60.50 Reklám. 60.55 Művészet. 61.00 Reklám. 61.05 Művészet. 61.10 Reklám. 61.15 Művészet. 61.20 Reklám. 61.25 Művészet. 61.30 Reklám. 61.35 Művészet. 61.40 Reklám. 61.45 Művészet. 61.50 Reklám. 61.55 Művészet. 62.00 Reklám. 62.05 Művészet. 62.10 Reklám. 62.15 Művészet. 62.20 Reklám. 62.25 Művészet. 62.30 Reklám. 62.35 Művészet. 62.40 Reklám. 62.45 Művészet. 62.50 Reklám. 62.55 Művészet. 63.00 Reklám. 63.05 Művészet. 63.10 Reklám. 63.15 Művészet. 63.20 Reklám. 63.25 Művészet. 63.30 Reklám. 63.35 Művészet. 63.40 Reklám. 63.45 Művészet. 63.50 Reklám. 63.55 Művészet. 64.00 Reklám. 64.05 Művészet. 64.10 Reklám. 64.15 Művészet. 64.20 Reklám. 64.25 Művészet. 64.30 Reklám. 64.35 Művészet. 64.40 Reklám. 64.45 Művészet. 64.50 Reklám. 64.55 Művészet. 65.00 Reklám. 65.05 Művészet. 65.10 Reklám. 65.15 Művészet. 65.20 Reklám. 65.25 Művészet. 65.30 Reklám. 65.35 Művészet. 65.40 Reklám. 65.45 Művészet. 65.50 Reklám. 65.55 Művészet. 66.00 Reklám. 66.05 Művészet. 66.10 Reklám. 66.15 Művészet. 66.20 Reklám. 66.25 Művészet. 66.30 Reklám. 66.35 Művészet. 66.40 Reklám. 66.45 Művészet. 66.50 Reklám. 66.55 Művészet. 67.00 Reklám. 67.05 Művészet. 67.10 Reklám. 67.15 Művészet. 67.20 Reklám. 67.25 Művészet. 67.30 Reklám. 67.35 Művészet. 67.40 Reklám. 67.45 Művészet. 67.50 Reklám. 67.55 Művészet. 68.00 Reklám. 68.05 Művészet. 68.10 Reklám. 68.15 Művészet. 68.20 Reklám. 68.25 Művészet. 68.30 Reklám. 68.35 Művészet. 68.40 Reklám. 68.45 Művészet. 68.50 Reklám. 68.55 Művészet. 69.00 Reklám. 69.05 Művészet. 69.10 Reklám. 69.15 Művészet. 69.20 Reklám. 69.25 Művészet. 69.30 Reklám. 69.35 Művészet. 69.40 Reklám. 69.45 Művészet. 69.50 Reklám. 69.55 Művészet. 70.00 Reklám. 70.05 Művészet. 70.10 Reklám. 70.15 Művészet. 70.20 Reklám. 70.25 Művészet. 70.30 Reklám. 70.35 Művészet. 70.40 Reklám. 70.45 Művészet. 70.50 Reklám. 70.55 Művészet. 71.00 Reklám. 71.05 Művészet. 71.10 Reklám. 71.15 Művészet. 71.20 Reklám. 71.25 Művészet. 71.30 Reklám. 71.35 Művészet. 71.40 Reklám. 71.45 Művészet. 71.50 Reklám. 71.55 Művészet. 72.00 Reklám. 72.05 Művészet. 72.10 Reklám. 72.15 Művészet. 72.20 Reklám. 72.25 Művészet. 72.30 Reklám. 72.35 Művészet. 72.40 Reklám. 72.45 Művészet. 72.50 Reklám. 72.55 Művészet. 73.00 Reklám. 73.05 Művészet. 73.10 Reklám. 73.15 Művészet. 73.20 Reklám. 73.25 Művészet. 73.30 Reklám. 73.35 Művészet. 73.40 Reklám. 73.45 Művészet. 73.50 Reklám. 73.55 Művészet. 74.00 Reklám. 74.05 Művészet. 74.10 Reklám. 74.15 Művészet. 74.20 Reklám. 74.25 Művészet. 74.30 Reklám. 74.35 Művészet. 74.40 Reklám. 74.45 Művészet. 74.50 Reklám. 74.55 Művészet. 75.00 Reklám. 75.05 Művészet. 75.10 Reklám. 75.15 Művészet. 75.20 Reklám. 75.25 Művészet. 75.30 Reklám. 75.35 Művészet. 75.40 Reklám. 75.45 Művészet. 75.50 Reklám. 75.55 Művészet. 76.00 Reklám. 76.05 Művészet. 76.10 Reklám. 76.15 Művészet. 76.20 Reklám. 76.25 Művészet. 76.30 Reklám. 76.35 Művészet. 76.40 Reklám. 76.45 Művészet. 76.50 Reklám. 76.55 Művészet. 77.00 Reklám. 77.05 Művészet. 77.10 Reklám. 77.15 Művészet. 77.20 Reklám. 77.25 Művészet. 77.30 Reklám. 77.35 Művészet. 77.40 Reklám. 77.45 Művészet. 77.50 Reklám. 77.55 Művészet. 78.00 Reklám. 78.05 Művészet. 78.10 Reklám. 78.15 Művészet. 78.20 Reklám. 78.25 Művészet. 78.30 Reklám. 78.35 Művészet. 78.40 Reklám. 78.45 Művészet. 78.50 Reklám. 78.55 Művészet. 79.00 Reklám. 79.05 Művészet. 79.10 Reklám. 79.15 Művészet. 79.20 Reklám. 79.25 Művészet. 79.30 Reklám. 79.35 Művészet. 79.40 Reklám. 79.45 Művészet. 79.50 Reklám. 79.55 Művészet. 80.00 Reklám. 80.05 Művészet. 80.10 Reklám. 80.15 Művészet. 80.20 Reklám. 80.25 Művészet. 80.30 Reklám. 80.35 Művészet. 80.40 Reklám. 80.45 Művészet. 80.50 Reklám. 80.55 Művészet. 81.00 Reklám. 81.05 Művészet. 81.10 Reklám. 81.15 Művészet. 81.20 Reklám. 81.25 Művészet. 81.30 Reklám. 81.35 Művészet. 81.40 Reklám. 81.45 Művészet. 81.50 Reklám. 81.55 Művészet. 82.00 Reklám. 82.05 Művészet. 82.10 Reklám. 82.15 Művészet. 82.20 Reklám. 82.25 Művészet. 82.30 Reklám. 82.35 Művészet. 82.40 Reklám. 82.45 Művészet. 82.50 Reklám. 82.55 Művészet. 83.00 Reklám. 83.05 Művészet. 83.10 Reklám. 83.15 Művészet. 83.20 Reklám. 83.25 Művészet. 83.30 Reklám. 83.35 Művészet. 83.40 Reklám. 83.45 Művészet. 83.50 Reklám. 83.55 Művészet. 84.00 Reklám. 84.05 Művészet. 84.10 Reklám. 84.15 Művészet. 84.20 Reklám. 84.25 Művészet. 84.30 Reklám. 84.35 Művészet. 84.40 Reklám. 84.45 Művészet. 84.50 Reklám. 84.55 Művészet. 85.00 Reklám. 85.05 Művészet. 85.10 Reklám. 85.15 Művészet. 85.20 Reklám. 85.25 Művészet. 85.30 Reklám. 85.35 Művészet. 85.40 Reklám. 85.45 Művészet. 85.50 Reklám. 85.55 Művészet. 86.00 Reklám. 86.05 Művészet. 86.10 Reklám. 86.15 Művészet. 86.20 Reklám. 86.25 Művészet. 86.30 Reklám. 86.35 Művészet. 86.40 Reklám. 86.45 Művészet. 86.50 Reklám. 86.55 Művészet. 87.00 Reklám. 87.05 Művészet. 87.10 Reklám. 87.15 Művészet. 87.20 Reklám. 87.25 Művészet. 87.30 Reklám. 87.35 Művészet. 87.40 Reklám. 87.45 Művészet. 87.50 Reklám. 87.55 Művészet. 88.00 Reklám. 88.05 Művészet. 88.10